

9/2014

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
SEPTEMBER – KIMAVEC

Soorganizatorja:
Hrvaška lovska zveza
Hrvaška športno-ribiška zveza

19. mednarodni sejem

Lov Ribolov Natura Turizem

10.-12.10.2014.

Arena Varaždin

www.sajam-varazdin.com

Organizator: Vall 042, d.o.o. Varaždin

sajam@vall042.com Tel. +38542212330

LEUPOLD
AMERICA'S OPTICS AUTHORITY®

**IZJEMNA OPTIKA. NEPREKOSLJIVA
ODPORNOST IN ZANESLJIVOST.**

To sta dve značilnosti
Leupolda in tako je
že od leta 1907. Obstaja pa
še ena lastnost, ki je tesno
povezana z imenom Leupold
in je v njegovem DNK:
odpornost in zanesljivost
Kadarkoli se prigodi nesreča
vašemu Leupoldu, ste lahko
mirni, da se bo ta izkazal. Vse
video prikaze o odpornosti
si lahko ogledate na
Leupold.com/rugged

BENECOMMERCE Email: benecommerce@bene.si, www.benecommerce.com, T: 01-5171-517

Aimpoint®

Opto-elektronski merek

Učinkovit

Zanesljiv

in ekstremno **Hiter!**

THE FUTURE IS SIGHT

MICRO H-1

- Hitrejša prepoznavanje cilja
- Izjemno lahek
- Boljše prepoznavanje situacij
- 10 let garancije
- Baterija: 5 let
- Lov v vseh vremenskih razmerah

G R **22** U P

Group 22 d.o.o. • Babičeva ulica 1 • 1000 Ljubljana • 01-420-22-22

• www.group22.si

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCVII., št. 9
september – kimavec

Lovlec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik

Arpad Köves

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Edvard Lenarčič, Boštjan Pokorny,
in Branko Vasa

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovlec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovlec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:

do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: M. Migas

IZ VSEBINE:

I. Malešič:	Razmišljanje na preži	424
IZ DNEVNEGA TISKA		
J. Maurer Wernig:	Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih v letu 2014	427
I. Toplak, G. Vengušt:	Afriška prašičja kuga je nevarna tudi za divje prašiče	428
B. Leskovic:	Mednarodna naveza v skrbi za zdravje živali in ljudi	430
M. Kumelj:	Smo pri upravljanju z jelenjadjo v Sloveniji na pravi poti?	432
B. Leskovic:	Pobuda EU v prizadevanjih za zmanjšanje konfliktov pri sobivanju ljudi in velikih zveri	438
G. Šuler:	Pravo je orožje – vzemimo ga v roke!	442
T. Vrščaj:	61. Generalna skupščina CIC v Milanu	445
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	447
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
F. Černigoj:	Sosed pri sosedu	448
LOVSKA ORGANIZACIJA		
S. F. Kropce:	Pobude, predlogi in rešitve	451
M. Kontelj:	41. Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in skupin rogistov	453
M. Janc:	Sedmo Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji – Finska 2014	453
V. Prodan:	LZ Koper po osmih letih z novim vodstvom	454
LZS:	Pokaži svojo lovsko izkaznico	455
J. Seršen:	Prekmurški lovci z novim vodstvom in željo po še boljšem medsebojnem sodelovanju	456
Š. Nemec:	Za nami je sedmi lovski tabor ZLD Prekmurje	457
B. Vasa:	Spregovorimo o lovski pogrebni svečanosti in odlikovanjih na krajih ...	458
D. Dretnik:	Čistilna akcija LD Peca - Mežica 2014 – tokrat malo drugače	458
E. Lenarčič:	Pred vstopom v 10., jubilejno sezono	459
V. Prodan:	Nova generacija lovcev v LZ Koper	459
B. Birsar:	ZLD Gorica uspešno zaključila usposabljanje novih lovcev	460
Z. Mastnak:	Mladi lovci podpisali Zapiso slovenskega lovca	460
M. Gselman:	LD Dobrava gostila UO LZ Maribor	461
MLADI IN LOVSTVO		
M. Župančič:	Lovsko potepanje	462
M. Mali:	Prvo srečanje dijakov na temo naravoslovja in lovstva	463
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
M. Gselman:	Golažijada LZ Maribor 2014	465
M. Kersnik:	Finska, dežela tisočerih jezer ali kjer je dan tudi poleti noč	466
B. Birsar:	»Vinogradniške vaške« nevarne pasti za divjad	467
F. Ekar:	Lovsko poletno smučarsko tekmovanje na poti do »srebrnega« jubileja	467
B. Ačko:	Dan odprti vrat Vojašnice Vincenca Repnika	468
S. Gabrijel:	Puškarkstvo Meglič iz Domžal – več kot petdeset let tradicije	468
J. Papež:	Nasilje nad živalmi, nasilje nad naravo ...	469
E. Veselko:	Izjemen lovski blagor v LD Moravče	471
V. Rutar:	Delovanje Zveze lovskih društev (3)	471
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
D. Kirbus:	Telesno ocenjevanje lovskih psov LKD Gorenjske	477
J. Šumak:	Ocenjevanje zunanosti lovskih psov LKD Celje	477
J. Šumak:	Muzejski posvet družinskih kinologov LKD Celje	478
J. Krivec:	Naravna krvna sled	479

SLIKA NA NASLOVNICI:

Jelen – *Cervus elaphus*

Foto: J. Pap

LOVNE DOBE:

Ur. list, 101/17. 9. 2004

Srna

srnjak, lanščak:

1. 5.–31. 10.

srna, mladiči obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

mladica:

1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:

16. 8.–31. 12.

košuta, teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Damjak

damjak:

16. 8.–31. 12.

košuta in teleta obeh spolov:

1. 9.–31. 12.

junica, lanščak:

1. 7.–31. 12.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in

jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:

1. 8.–31. 12.

Gams

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozel, koza, kozlički obeh spolov,

enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12. a

Divji prašič

merjasec:

1. 4.–31. 1.

svinja:

1. 7.–31. 1.

ozimci in lanščaki obeh spolov:

1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica

1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)

1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 8.–31. 3.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–15. 1.

Poljska jerebica (gojena)

1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Šoja

20. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

10. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku o odvzemu osebov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Razmišljanje na preži

Poletje je čas, ko se v lovskih organizacijah začasno nekoliko umiri tudi društveno dogajanje. A tudi čas, ko večere radi preživljamo na prežah, čakajoči in oprezujoči za divjadjo. Mir, ki nam ga nudi narava, naše misli popelje v razmišljanje o prihodnosti lova v naši Sloveniji in kaj nam je storiti, da bodo tudi naši vnuki lahko deležni vseh čarov lova.

Živim še pod vtisom končanega izobraževanja naših zadnjih pripravnikov in slovesnih podelitev lovskih izkaznic novim lovcem, ki smo jih opravili na območnih lovskih zvezah. Z veseljem iz lastnih izkušenj in objav v Lovcu opažam, da marsikje podelitve preraščajo že v lokalni »lovski dan« in neredko presegajo zgolj lovske okvire. Postajajo dogodki, ki s kulturnim programom in morda s preglednimi razstavami odstrele za minulo sezono tudi nadgrajujejo podelitev spričeval. Skratka, ti dogodki so marsikje deležni pozornosti širše lokalne skupnosti. Veseli nas tudi odnos pripravnikov do tega dogodka. Praviloma so na ta dan vsi oblečeni v enotne lovske kroje in je pogled nanje v čast naši organizaciji. Pri tem moramo dobrohotno spregledati kakšen ponošen dedkov klobuk, narobe zavezano kravato ipd. Upoštevati je treba, da so nekateri od njih sploh prvič v življenju oblečeni v naš kroj in nosijo kravato.

Kaj pa njihovo število in znanje? Nas bo v prihodnje dovolj za izvedbo vseh nalog, ki nam jih prinašajo in nalogajo naša zakonodaja in zahteve s koncesijske pogodbe?

Če si pomagamo s statistiko, ki jo omogoča lovski informacijski sistem Lisjak, lahko opazimo marsikaj. Lahko opazimo, da se naša številčnost nezadržno zmanjšuje že več let. Če pogledamo število vstopov v naše lovske organizacije v zadnjih petih letih, lahko opazimo, da je zaradi najrazličnejših vzrokov izstopov bistveno več kot vstopov; ob dejstvu, da smrt ne pomeni niti polovico glavnega vzroka za »izstopanje« oz. prekinitev članstva.

V zadnjih petih letih se je članstvo zmanjšalo za 971 lovcev ob ugotovljenem dejstvu, da je težnja zmanjševanja članstva neprestana. Lahko pa opazimo pozitivno težnjo vstopanja žensk (lovk), kar daje lovski organizaciji nove razsežnosti. Toda povečuje se tudi starost pripravnikov pri vstopu v lovske vrste.

Pri analizi vzrokov za številčno krčenje naših vrst ter ob kazalnikih prihodnjih teženj ne smemo spregledati nekaterih neugodnih demografskih gibanj. Opaža in napoveduje se trend povečevanja mestnega (urbanega) prebivalstva na škodo podeželskega (ruralnega). Povečuje se začetna starostna meja upokojevanja, na drugi strani pa se večja število nezaposlenih. Poleg tega se povečujejo delovne zahteve in obremenitve ljudi in splošen padec standarda. Napovedana začasna gospodarska kriza prerašča v počasno okrevanje brez dobrih in zanesljivih obetov. Vse več mladih zato pozno zapušča dom in se pozno gospodarsko osamosvaja. Vemo pa, da lov terja človeka, ki si želi in si lahko vzame čas za lovsko udejstvovanje in zmore stroške, povezane s tem lepim in tudi odgovornim poslanstvom. Ker mnogim lovcem lovstvo pomeni že način življenja, ki se mu težko odrečemo, gospodarska kriza še ni tako kruto zarezala v naše vrste.

Kot sem že omenil, nas določena dejstva silijo k razmišljanju, kako naprej, kje bomo našli nove mlade lovce, naše naslednike. Pri tem razmisleku ne morem mimo ugotovitve, da je pravzaprav naš rezervat novih članov predvsem podeželsko (ruralno) okolje. Tam mladina še pozna gozd, spremlja naravne cikle življenja živali, čeprav morda le živine. Tamkaj ljudje živijo

bolj povezani, zato se življenjska spoznanja in tradicija tudi bolje prenašajo iz roda v rod. Mladi se lažje soočajo z resnicami različnih novodobnih zaščitnikov vsega, le človeka ne, s spoznanji iz domačega okolja. V lovski organizaciji se na različne načine trudimo, da bi že pri šolski mladini naravnali pravi pogled na lovstvo. Zato imamo bogat nabor primerne lovske literature, zanje organiziramo lovske tabore, financiramo lovske televizijske oddaje, obiskujemo šole, zanje smo uredili lovske učilnice in še kaj bi se našlo. Toda če želimo že kratkoročno ublažiti številčno zmanjševanje našega članstva, se moramo potruditi, da bi zagotovili takojšnje učinke v tej smeri.

Po mojih izkušnjah je idealni pripravek oz. pripravnica prvenstveno sin ali hčerka lovca, ki jima je že oče na nevsiljiv način z osebnim zgledom približal divjad in lovstvo. Takemu pripravniku je obvezno izobraževanje pred lovskim izpitom le nadgradnja že pridobljenih izkušenj in znanja. Taki mladi ljudje že poznajo lovišče in so pravzaprav takoj po končanem izobraževanju za lovca sposobni prevzeti naloge, ki jim jih nalaga status lovca.

Na zadnjem sestanku Upravnega odbora LZS na Koroškem sem z veseljem opazoval naše gostitelje s kmetije Klančnik. Dedek, dva sinova in štirje odrasčajoči vnuki – vsi lovci. Dobro živijo od kmetijstva in vzreje damjakov v obori, ljubezen do lova pa jim življenje le še polepšuje in jih povezuje. Užitek je bilo poslušati pogovor predstavnikov treh generacij o lovu in

Foto: W. Nagel

lovstvu. To je zagotovo najlepši način, kako se prenašajo tradicija, lovske šege in navade iz roda v rod na najbolj naraven način. Takih vzorcev pa je v Sloveniji, na srečo, še veliko.

Ob takih razmišljanjih se nam postavlja tudi vprašanje, koliko članov pravzaprav slovenska lovska organizacija sploh potrebuje, da lahko uresniči vse svoje javne obveznosti do države, lovišč in divjadi. Izkušnje povedo, da je v lovskih družinah približno polovico članov bolj aktivnih, od tega približno tretjina tudi nosilcev vseh aktivnostih. Med njimi je največ mlajših upokojencev, ki so še sposobni telesnih naporov in ostajajo lovski zanesenjaki. Mladi lovci so izpostavljeni pomanjkanju časa zaradi službenih in družinskih obveznosti ter zelo težko in počasi prevzemajo pomembnejše obveznosti v lovskih družinah. Po mojih dolgoletnih izkušnjah približno vsak tretji pripravnik v celoti izpolni pričakovanja in vloženi trud vodstva LD v njegovo lovsko kariero.

Kaj pa znanje? Tako sem se vprašal na začetku prispevka. Opažam, da mnogo pripravnikov meni, da lovski izpit pač opravi kar vsak. Žal to celo ni daleč od resnice, kar je v zadnjem času vzrok v dejstvu, da želimo zaježiti upad članstva, čeprav na račun neznanja. In tudi tu mi izkušnje govorijo, da bi kljub vsemu morali zahtevati več znanja vsaj od 20 % populacije pripravnikov! Res pa je opaziti, da so pripravniki iz mestnega okolja na splošno višje izobraženi in se lažje, hitreje učijo, iz podeželskega pa izkazujejo več praktičnega znanja, ki ga pogosto težko ubesedijo. Oboji pa se pri delu v LD soočajo s težavami, ki sem jih omenil v prejšnjih odstavkih.

Veliko ugotovitev, pa nič rešitev, boste rekli za moje pisanje. Res je, moja opažanja so plod osebnih izkušenj, ki morda ne veljajo za celotno okolje Slovenije.

Toda številke in težnje so neusmiljene. Upoštevati je treba tudi politično situacijo v Sloveniji. Politične stranke bi, ob zadnjih anketah, dopustile spremembo lovske zakonodaje. Obdobje

dvajsetih let, za kolikor so sklenjene koncesijske pogodbe, bo hitro minilo. Smo pripravljeni na spremembe? Menim, da v celoti ne, saj še spremembe, k jih je prinesla veljavna lovska zakonodaja, v lovskih družinah nismo v celoti sprejeli in jih »ponotranjili«.

Menim, da je čas, da poleg naravoslovnih raziskav opravimo tudi katero družboslovno, ki bi ob upoštevanju demografskih, ekonomskih, pravnih, socioloških, politoloških in še katerih spoznanj dala podlago za srednjeročno in dolgoročno strategijo razvoja slovenske lovske organizacije, da bodo naši vnuki deležni vsaj podobnih lovskih užitkov, kot smo jih deležni mi.

Mnogi lovci pričakujejo spremembe, a bi radi v smeri prejšnjega stanja. Toda medtem smo zamenjali družbeno-politični sistem, ekonomsko ureditev, postali člani Evropske skupnosti. Divjad je postala lastnina države, kar pomeni, da politika prek upravnega aparata oblikuje razmere za delo naših lovskih organizacij in upravljanja z divjadjo. Javnost nam rada nastavlja ogledalo; podoba, ki jo vidi, ni vedno taka, kot si jo želimo mi. Politika nas praviloma ne sliši, če to ni tudi v njenem interesu. Bojim se, da nas zato še naprej čaka mukotrpen boj z institucijami in javnostjo za izboljšanje naše podobe. Vse si bomo morali priboriti sami s strokovnimi argumenti in v tesnem sodelovanju s sorodnimi naravovarstvenimi organizacijami. Z nekaterimi smo že podpisali sporazume o sodelovanju. Skupaj smo močnejši; sploh v politiki število veliko šteje, ne samo argumenti. Toda ni za obupavati, kot je pokazala zadnja odločitev Ministrstva za kmetijstvo in okolje, kjer nam je uspelo, kljub orkestriranim napadom na naše nesporno delo v korist narave in še posebno divjadi – kot njenega nepogrešljivega dela –, ohraniti status društva, ki deluje na področju ohranjanja narave v javnem interesu.

Ivan Malešič,
podpredsednik LZS

Foto: M. Artnak – Grča

NE DOTIKAJ SE ME, MOJA MAMA NI DALEČ

Večer, 22. 5. (Gregor Grosman) – Na Lovski zvezi Slovenije obveščajo vse obiskovalce narave, da maja srne polegajo svoje mladiče in jih med tem, ko iščejo hrano, pustijo same na travniku. Ker nekateri ljudje mislijo, da gre za izgubljene oziroma osirotele mladiče, jih dobronamer-no vzamejo v oskrbo, ne vedoč, da s tem ne kršijo le predpisov, ampak tudi povzročijo nepopravljivo škodo. Takšnega mladiča, če bi ga kasneje želeli vrniti v naravo, srna namreč zaradi vonja po ljudeh ne sprejme več, pojasnjujejo pri LZS. Prav tako prosijo (piše avtor prispevka) vse kmetovalce, naj bodo še posebno previdni pri košnji, saj je še vse prevečkrat usodna za neboljena bitja. V letu 2013 je bilo 831 dokumentiranih pokosov srnjadi, v letu 2012 744, leta 2010 1.046, leta 2009 pa 845. Ker gre le za evidentirane pokose, je dejansko število gotovo veliko višje od uradne statistike.

DOBRAVSKI LOVCI PRAZNUJEJO

Večer, 18. 6. (Darja Lukman Žunec) – V počastitev osmega praznika Občine Sveta Trojica in

ob 60-letnici delovanja Lovske družine Dobrava v Slovenskih goricah so člani zelene bratovščine slavnostno razvili nov lovski prapor. Na slovesnosti so nastopili rogisti Lovske zveze Maribor in godbeniki slovensko-goriškega pihalnega orkestra MOL iz Lenarta. Slavnostni govornik je bil predsednik mariborske območne Lovske zveze Marjan Gselman. Udeležence lepo obiskane slavnosti sta pozdravila in nagovorila tudi župana občin Sveta Trojica in Cerkevjak, Darko Fras in Marjan Žmavc.

MEDVED JE »PREHRANSKI OPORTUNIST«, NA NAS LJUDEH PA JE, DA MU NE DAJEMO PRILOŽNOSTI

POP TV, 30. 5. (Nina Šašek Kocbek) – Zadnje dni maja je bilo več napadov medvedov na domače živali. Je čas za paniko ali ukrepanje? Marko Jonožovič z Zavoda za gozdove opozarja, da smo problem ljudje, ker puščamo smeti nezaščiteni in ker ne zaščitimo svojih domačih živali. Medvedi na Notranjskem in Kočevskem niso redkost, tudi prebivalci so navajeni na stalno

prisotnost medvedov. Drugače je na območju Sevnice, pravi Jonožovič. Tam je medved malce pogostejši šele zadnja leta, ljudje pa ga niso navajeni in prilagojeni nanj. Čebelji panji niso zaščiteni, tudi domače živali ne, opozarja Jonožovič, zato so ljudje zaradi napadov lahko tudi prestrašeni. »V tem trenutku je gostota medveda na tem območju res nekoliko neobičajna.« je povedal Jonožovič, kar pri ljudeh povzroča nekaj nela-godja. Sezona napadov je vse leto, pravi Jonožovič; vse od takrat, ko medvedi zapustijo svoje brloge. To je čas, ko se mladiči odcepijo od svoje matere in si iščejo svoj teritorij. Zato so nekoliko bolj problematični mlajši medvedi. A Jonožovič z ZGS težave ne vidi na strani medvedov, pač pa na strani ljudi. Poiskati je treba vir, zakaj je medved sploh prišel v naselje, poučno pove Jonožovič. Problem smo v glavnem ljudje, ker puščamo za medveda užitne odpadke nepospravljene in nezavarovane in ker dovolj ne zaščitimo svojih domačih živali.

NAPADALNE IN VREŠČAVE LE MED GNEZDENJEM

Delo, 20.06. 2014 (Saša Bojc) – Lovska inšpekcija je bila letos obveščena o sedmih napa-

dih sivih vran na ljudi: šestih v Ljubljani in enem v Škofji Loki. V prejšnjih letih so v povprečju zabeležili štiri napade na ljudi na leto, večina se jih je zgodila konec maja ali v začetku junija v Ljubljani. Po navadi je bil vzrok branjenje mladičev takoj po izletu iz gnezda, ko še niso bili povsem sposobni leteti, so pojasnili na Ministrstvu za kmetijstvo in okolje (MKO). Iz istega vzroka je bližnje srečanje z vranjo materjo pred nedavnim dožive-lo nekaj zaposlenih na Osnovni šoli Škofja Loka - Mesto. Kot pripoveduje tamkajšnja kuharica Simona Selak, se ji je na poti v šolo povsem nepričakovano od zadaj v glavo zaletela vrana in jo kljunila v uho. Ko je dojela, kaj se je zgodilo, in se ozrla, je vrana že sedela na veji. Dan za tem je v službo prišla po isti poti, le previdneje. Vrana, ki je dotlej ni bilo na spregled, jo je znova napadla od zadaj, a je ni ranila, ker se je napadena hitro obranila. Ravnateljica šole Doris Kužel ve, da so imeli bližnje srečanje z vrano trije zaposleni. »V okolici šole je gostinski lokal, kjer imajo menda gnezdo, na tem mestu pa je tudi pot do šole. Posredoval je inšpektor za lovstvo, na šolo smo prejeli tudi obvestilo s policijske postaje o napadih vran v starem delu Škofje Loke, zato smo po zvočniku opozorili učence, naj

bodo pazljivi. Toda kmalu po tem so se stvari umirile.« Varstveni ornitolog Tomaž Jančar iz Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (DOPPS), kamor ljudje pogosto pokličejo za nasvet, kako ravnati ob napadu vran, pritrjuje, da je napadalnost vran povezana z njihovo skrbjo za mladiče. »Treba pa je poudariti, da ne vranji kljun ne kremplji niso tako oblikovani kot pri kakšni ujadi, da bi z njimi lahko zadale resne poškodbe.« Večja težava so stereotipi. Po Jančarjevih besedah imajo vrane to smolo, da so črne in vreščijo, če pa bi pele tako lepo kot slavci in se ponašale z barvami, s kakršnimi se plamenci, bi jih vsi občudovali ...

BOJ SLOVENSКИH MEDVEDOV V PIRENEJH: BALOUJA NAŠLI MRTVEGA

Dnevnik, 11. 6. (tp) – Slavnega rjavega medveda Balouja, ki ga je Franciji leta 2006 podarila Slovenija, so v Pirenejih našli mrtvega. Vzrok smrti naj bi bil padec, odredili pa so še obdukcijo, s katero bodo ugotovili, kaj se je s tem medvedom še dogajalo, poroča Guardian. Balou, čigar boter je bil Gerard Depardieu, je bil star šele enajst let. Bil je v neprestanem boju z alfa samcem v južnih evropskih gorah, 26-letnim Pyrosom, ki naj bi bil oče skoraj celotni populaciji samcev v omenjeni regiji. Pyros naj bi bil neverjetno zaščitniški do svojih samic. Španski uradniki zdaj celo razmišljajo, da bi Pyrosa kastri-rali, saj se bojijo, da bi njegova spolna prevlada lahko škodila genski pestrosti rjavih medvedov v Pirenejih. Pyros je Balouja izločil iz svoje skupine in ga osamil. Pogosto so ga opazili, kako je prehodil ogromne razdalje med Francijo in Španijo, da bi si našel kakšno samico. »Teorija, da je padel, se nam zdi še najbolj verjetna – vsaj glede na informacije, ki smo jih prejeli. Našli so ga na precej nevarnem območju, imel je rane na hrbtu in tacah, kar je po navadi posledica padca,« so sporočile lokalne oblasti. Tamkajšnji Nacionalni urad za lov in divje živali je na ogled trupla že poslal strokovnjaka, opravljena pa bo tudi obdukcija. Pireneji so eno izmed zadnjih območij na zahodu Evrope, kjer živi »veliko« rjavih medvedov. Vseh dvaindvajset jih je prišlo iz Slovenije v okviru programa, ki sta ga sklenili vladi

Slovenije in Francije. Tudi Pyros se je skotil v Sloveniji. Leta 1997, ko je bil star devet let, so ga preselili v Pireneje. Že v slovenskih gozdovih je bil glavni/dominanten samec in je pri medvedkah nemudoma pustil močan vtis.

PUŠKARSTVO, STAR POKLIC: ROBERT FLERIN, IZDELOVALEC PUŠKINIH KOPIT

Mladina, št. 26, 27. 6. (Vesna Teržan) – »Puška ustreli, kopito zadene! Sicer zelo nerad ponavljam ta stari izrek,« poudari Robert Flerin, »ker je tako oguljen, ampak kaj hočemo, če je pa res. Kopito je temelj in ta rek najbolje ponazori bistvo vsega. Je pa treba upoštevati nekaj dejstev. Pri puški z risano cevjo to ni tako pomembno, ker ima pri njej človek čas, da se pripravi na strel, se umiri. Pri puškah šibrovkah pa je strel hiter. Strelec puško dvigne in ustreli v nekaj sekundah, pri teh pa je zelo pomembno, da imaš os, cev in vse drugo, poravnano.« Vidi se, da je pravi mojster: puškarstvo, različne vrste pušk in vse skrivnosti njihovih mehanizmov ter drobne zvižgane – vse ima v mezinu, je napisala avtorica. O svojem poklicu in sebi pripoveduje z veliko humorja in tisto pravo distanco, ki da vedeti, da zelo dobro razume pasti poklica in pasti, v katere se ujame človek, ki se jemlje preveč resno. Le kdo bi si mislil, da je puškarstvo tako obsežna, celovita obrt; pri njej sodelujejo kovači, načrtovalci puškega mehanizma – pravi fiziki, graverji in rezbarji, ki obdelajo leseni del puške, pa še usnjarji, ki ukrojijo pas, da si je puško mogoče oprtati. Leseni deli šibrenic, risanic, repetirk, prelamač, kombinirk in pušk za glinaste golobe ter drugih športnih pušk so Flerinova domena.

VOLKOVI SO ŽE SPET KLALI NA TRAVNI GORI

Slovenske novice, 5. 6. (Milan Glavonjič) – Kmetu od nek-daj trda prede. Na severu države žitne pridelke ob sleherni vremenski spremembi neusmiljeno klestijo toča in poplave, burja na Primorskem in vse tja do italijanskega kraka na glavo postavi sadni pridelek, pozeba večkrat obrije cvičkovo Dolenjsko in osrednjeslovensko krompirjevo rodno grudo. Gozdnate, v Naturo 2000 ujete Kočevska, Ribiška in

Programi spremljanja in izkoreninjenja bolezni pri divjih živalih v letu 2014

Preiskave na steklino – 2. četrletje 2014

V drugem četrletju 2014 so bile na preiskavo za steklino poslani 103 živali z območja 59 občin v Republiki Sloveniji.

Prisotnost virusa stekline ni bila ugotovljena.

Preiskave na klasično in afriško prašičjo kugo (KPK) v populaciji divjih prašičev – 2. četrletje 2014

V drugem četrletju 2014 je bilo z območja petnajstih lovskih družin in šestih lovišč s posebnim namenom poslanih v preiskavo na KPK 92 vzorcev krvi divjih prašičev.

Rezultati vseh preiskav so bili negativni.

Na prisotnost klasične in afriške prašičje kuge (APK) so bili preiskani tudi organi štirih povoženih oziroma najdenih poginulih divjih prašičev. Rezultati preiskav so bili negativni.

Jedrta MAURER WERNIG, dr. vet. med.

*Sektor za zdravje in dobrobit živali
Uprava Republike Slovenije za varno hrano,
veterinarstvo in varstvo rastlin*

Notranjska, pa so vse leto v bojni pripravljenosti pred naskoki divjadi in velikih zveri. Zaradi ogroženosti in še posebno strahu prebivalci zaman tožijo mačehi državi. Jim bo sploh kdaj prisluhnila? »Upam, da ja. Sicer pa, nehajmo se spogledovati, poročila s terena so skrb zbujajoča,« je na seji odbora za gozdarstvo in lovstvo pri Kmetijsko-gozdarski zbornici Slovenije perečo problematiko škode, ki jo v zadnjem času povzroča krdele volkov, tiste dni razgrnil Franc Prelesnik, predsednik Območne enote Kočevje. Soglašali so kolegi iz vseh zborničnih oddelkov. Poudaril je zadnja primera, ko so lačne zveri v treh tednih na Travnici nad Sodražico pri kmetu Juretu Zidarju iz Sušij pokončale osem mesečni plemenski telici, težki po 300 kg. Vmes je volčje krdele raztrgalo srno ob cesti Sodražica–Loški Potok, kar je v objektov aparata ujel domači lovec.

NIČ NE BO Z LOVOM NA SLOKO, GRIVARJA, JEREBO ...

Delo, 11. 7. (Dragica Jaksetič) – Lovski zvezi Slovenije, Zavodu za gozdove Slovenije in Ericu Velenju ni uspelo pri uveljavitvi predloga o uvrstitvi osmih vrst ptic med lovne vrste. Stališče ministra Dejana Židana je bilo, da je Ministrstvo za kmetijstvo

in okolje (MKO) odgovorno za varstvo narave, zato uredba v tej točki ne bo spremenjena. Predlogi za spremembo lovnihih dob za sivo vrano, srako, šoko, raco mlakarico, jelena, merjasca, pižmovko, ovna, muflona, lisico in fazana bodo v novi uredbi o določitvi divjadi in lovnihih dob upoštevani, predlogi za uvrstitev ogroženih kozice, jerebice, sloke, kreheljca, ruševca, kormorana, grivarja in črne liske pa ne. LZS je uvrstitev med divjad predlagala šest vrst izmed naštetih, ZGS dve, Erico Velenje pa pet. V začetku leta 2013 je Direktorat za gozdarstvo, lovstvo in ribištvo uvedel postopek za spremembo uredbe, minister dejan Židan pa je po sestanku s predstavniki LZS, ki so bili pred-lagatelji sestanka, povedal, da za širitev seznama lovnihih vrst na MKO ne vidijo potrebe. »Mi smo ministrstvo za varovanje naravnih virov in uredba na tej točki ne bo spremenjena. Uredba gre v vladno proceduro, v usklajevanje z ostalimi resorji in bo sprejeta,« je za Delo zatrdil minister. Na vprašanje, ali je ministrstvo preverilo, če LZS še deluje v javnem interesu ohranjanja narave, pa smo z MKO prejeli pojasnilo, da so sprejeli odločbo, vendar je pred vročitvijo strankam in Doppsu kot stranskemu udeležencu ne bodo razkrili javnosti. Preveritev statusa LZS je prav zaradi predloga o lovu na dodatne vrste ptic marca lani zahteval Zavod republike Slovenije za varstvo narave.

Afriška prašičja kuga je nevarna tudi za divje prašiče

Afriška prašičja kuga je izredno nevarna virusna bolezen, ki pri divjih in domačih prašičih v nekaj dneh po okužbi povzroči skoraj 100 % pogin. Na okuženih območjih povzroča zelo veliko gospodarsko škodo. še posebno, če se prenese na domače prašiče. Bolezen je stalno prisotna v Afriki, od koder se je v letu 2007 prvič pojavila v Gruziji, v naslednjih letih se je širila v smeri proti severozahodu v Abhazijo, Armenijo, Južno in Severno Osetijo, Čečenijo, Rusijo, Ukrajino in Belorusijo. V prvi polovici letošnjega leta (2014) so bolezen pri divjih prašičih prvič ugotovili v treh državah članicah EU, v Litvi, na Poljskem in v Latviji. Ker je okuženo območje z afriško prašičjo kugo na vzhodu Evrope že izredno obsežno in se še širi, je vse večja nevarnost, da se bomo tudi v Sloveniji srečali s to nevarno boleznijo. S prispevkom želimo predstaviti temeljne podatke o afriški prašičji kugi pri divjih prašičih in opozoriti na izredno pomembno vlogo lovcev pri zgodnjem odkrivanju te bolezni. Virus afriške prašičje kuge ni nevaren za zdravje ljudi.

Zgodovinski podatki o pojavljanju bolezni

Afriška prašičja kuga (APK) je izredno nevarna virusna bolezen prašičev, ki se po pojavu lahko zelo hitro razširi. O bolezni pri domačih prašičih so prvič poročali že leta 1921 iz Kenije. V naslednjih letih so potrdili, da se virus APK zadržuje pri afriških domorodnih (avtohtonih) vrstah divjih prašičev, ki so popolnoma prilagojene na virus in klinično ne zbolijo, ampak po okužbi preživijo in ohranjajo virus v populaciji. Ob stiku z domačimi evropskimi vrstami prašičev in evropskim divjim prašičem je virus povzročil visoko smrtnost. Dandanes uvrščamo vse države podsaharske Afrike v območje, ki je stalno okuženo. Španija in Portugalska sta se z

boleznijo prvič srečali leta 1957, ko se je bolezen razširila iz Angole, v naslednjih desetletjih se je pojavila še v nekaterih drugih evropskih državah, pa tudi na Kubi, Haitiju, v Dominikanski republiki in Braziliji. Šele leta 1995 so uspele vse države zunaj Afrike, razen Italije (otok Sardinija) bolezen izkoreniniti.

Prvi pojav virusa APK v Gruziji leta 2007 in hitro širjenje v sosednje države

Do nedavnega je bila Sardinija poleg podsaharske Afrike edino območje, kjer je bolezen ostala prisotna po vnosu. Leta

Na delavnici je veterinar mag. Štefan Vesel kot predstavnik LZS nazorno predstavljal naloge usposobljene osebe – t. i. »preglednika uplenjene divjadi«. Prisotne je seznanil s pravilnim postopkom sprejema in nadaljnjega ravnanja z uplenjeno divjadjo v praksi – t. j. od uplenitve do oddaje uplenjene divjadi za nadaljnjo obdelavo oz. končnemu porabniku.

Foto: arhiv LZS
Foto: Š. Vesel

2007 se je virus APK iz Mozambika ali Madagaskarja vnesel v Gruzijo in se razširil na sosednje države. Bolezen se je pojavljala pri domačih in divjih prašičih, več sto primerov je bilo na leto zabeleženih v Rusiji, kjer so izbruhi povzročili izredno veliko gospodarsko škodo. Na začetku leta 2014 so bolezen pri divjih prašičih prvič ugotovili tudi v članicah EU, v Litvi, na Poljskem in v Latviji. Vsi potrjeni prvi pozitivni primeri so se v omenjenih treh državah pojavljali v obmejnem pasu z Belorusijo. Zdaj okuženo območje vzhodnega dela Evrope obsega približno 3 milijone km² ozemlja, pri pozitivnih domačih in divjih prašičih pa ugotavljajo isti sev virusa APK, ki je bil leta 2007 prvič ugotovljen v Gruziji.

Možnost pojava APK pri divjih prašičih v Sloveniji

Čeprav smo od okuženih območij oddaljeni (trenutno) slabih 1000 km, pa obstaja možnost prenosa virusa APK tudi na daljše razdalje. Število divjih prašičev se v Evropi in tudi v Sloveniji v zadnjih letih hitro povečuje. Zato se divji prašiči pojavljajo tudi na območjih, kjer jih prej nismo zasledili, opaženi so tudi ob velikih cestah in v mestih. Prav številčno in prostorsko večanje populacije je lahko eden izmed vzrokov za širjenje virusa APK. Po zbranih podatkih je bil na okuženih območjih v večini primerov prenašalec virusa APK na daljše razdalje človek, ki je virus razširjal prek trgovine z okuženimi izdelki iz mesa prašičev in s transportnimi sredstvi. Poudariti je treba pomemben geografski položaj Slovenije kot tranzitne države iz vzhodnoevropskih držav na zahod in tisoče tovornjakov ter

prašičev. Živali lahko poginejo tudi brez predhodno izraženih kliničnih znakov bolezni. Le-ta se začne z visoko vročino in konča s smrtjo okuženega prašiča v 2 do 10 dneh. Smrtnost med okuženimi prašiči je lahko skoraj 100 %. Le majhen odstotek prašičev preživi, ki pa so lahko dolgotrajni nosilci virusa. Drugi znaki bolezni se kažejo kot izguba teka, živali poležavajo, so apatične, težko dihaajo, lahko krvavijo iz nosu in zadka, pri brejih svinjah se lahko pojavijo abortusi.

Bolan in poginuli prašič je vir novih okužb!

Večina prenosov virusa APK je posledica neposrednega stika med bolnim in zdravim prašičem. Virus je pri bolnem prašiču prisoten v krvi, vseh izločkih, prav tako so velike količine virusa v vseh tkivih poginulega prašiča. Pri divjih prašičih je to bistveno za širjenje bolezni, saj poginjene prašiče v naravi v večini primerov »po-

V glavni zbiralnici za divjad v Starem Logu je Iztok Ožbolt, dipl. inž. gozd., vodja lovišča LPN Medved - Kočevje, udeležencem delavnice predstavljal postopek sprejema in ravnanja z iztrebljenimi uplenjenimi divjimi prašiči.

turistov, ki prečkajo naše ozemlje. Zaradi poslabšanja politične situacije v nekaterih vzhodnoevropskih državah so se poslabšale tudi socialne razmere delavcev, ki opravljajo prevoze in posledično s seboj na pot vzamejo več hrane iz domačega okolja, ki bi bila lahko nevarna za prenos virusa APK.

Kakšna je bolezen pri prašičih?

Evropski domači in divji prašič sta enako občutljiva za virus APK. Najpomembnejši vidni klinični znak je pogin večjega števila

spravijo» sovrstniki. Virus lahko ostane v truplu poginulega prašiča kužen 3 do 6 mesecev. Mehki oz. usnjati klopi iz rodu *Ornithodoros* so lahko pomembni prenašalci virusa, vendar na okuženih območjih Evrope ti klopi še niso bili dokazani pri divjem prašiču. Mehanično lahko virus prenesejo krvosesne žuželke. Vir okužbe so lahko tudi okuženo meso in mesni izdelki zaklanih bolnih živali. V zamrznjenem mesu lahko ostane virus kužen nekaj let. Virus lahko prenesemo še z različno opremo in prevoznimi sredstvi. Še enkrat je treba poudariti, da je širjenje virusa APK pogosto povzročil človek.

Kakšno je pravilno ukrepanje lovcev ob najdbi poginulih divjih prašičev?

V Sloveniji bolezen še ni bila ugotovljena. Zato je izredno pomembno zgodnje odkrivanje bolezni, saj lahko s pravočasnim in pravilnim ukrepanjem preprečimo širjenje virusa med divjimi prašiči in prenos te izredno nevarne bolezni na

domače prašiče. V letu 2014 se v okviru *Odredbe o sistematičnem spremljanju bolezni in cepljenj pri domačih in divjih prašičih* prvič opravlja laboratorijsko testiranje na APK. Pri odstreljenih divjih prašičih ugotavljamo prisotnost protiteles proti virusu APK, vse poginule in povožene divje prašiče pa preiščemo tudi na prisotnost virusa APK.

Če lovec najde poginulega divjega prašiča (tudi povoženega!), naj se obrne na

Nacionalni veterinarski inštitut (NVI) na Veterinarski fakulteti, kjer bodo ugotovili vzrok pogina in odvzeli vzorec za laboratorijsko preiskavo na prisotnost virusa APK. Pri najdbi več poginulih divjih prašičev naj lovec o tem obvesti NVI, Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) ali pokliče na 112, da bodo takoj uvedli potrebne preventivne ukrepe in opravili vzorčenje poginjenih prašičev. Ker virus v truplu lahko ostane kužen več mesecev, je treba opraviti vzorčenje tudi pri najdenih truplih v naravi. Vsako truplo divjega prašiča je treba neškodljivo odstraniti, saj je okuženo truplo lahko vir prenosa virusa APK na zdrave prašiče! Če se bo bolezen pojavila pri divjih prašičih v Sloveniji, bo veterinarska stroka, skupaj z lovci, sprejela vse potrebne ukrepe za preprečitev širjenja in prenosa na domače prašiče.

Simulacijska vaja 2014, afriška prašičja kuga (APK)

V času od 11. do 13. junija 2014 je bila v Dolenjskih Toplicah in v lovni obori Stari Log t. i. Simulacijska vaja 2014, afriška prašičja kuga. Organizirala jo je UVHVVR skupaj z Lovsko zvezo Slovenije, Zavodom za gozdove in NVI. Simulacijska vaja za to bolezen je bila v Sloveniji prvič. Vaja je časovno dobro sovpadala s prvimi pojavi te bolezni v EU, zato je pomen opravljene vaje za

Foto: S. Vesel

Dr. Vida Čadonič Špelič se je v pozdravnem nagovoru na delavnici o afriški prašičji kugi še posebej zahvalila za sodelovanje lovcev, predstavnikom lovskih druženj, LZS in predstavnikom LPN ZGS. Poudarila je izjemno pomembno vlogo lovcev, ki bo ob morebitnem primeru izbruha te nevarne kužne bolezni najpomembnejša in odgovorna naloga.

Mednarodna naveza v skrbi za zdravje živali in ljudi

Konec junija (30. 6.–1. 7. 2014) je predsedstvo Svetovne organizacije za zdravje živali (*The World Organisation for Animal Health*) – OIE iz Pariza (Francija) sklicalo mednarodni posvet z vodilnimi predstavniki Mednarodnega sveta za lovstvo in varstvo divjadi (*International Council for Game and Wildlife Conservation*) – CIC. Namen strokovnega posveta predstavnikov obeh vodstev je bil vzpostaviti takojšnjo mednarodno povezavo in sodelovanje pri zgodnjem odkrivanju in preprečevanju afriške prašičje/svinjske kuge (APK) in

drugih zdravstvenih problemih pri prostoživečih živalih, domačih živalih in ljudeh.

Na posvetu so se zbrali predstavniki lovskih in veterinarskih organizacij in proučili možnosti za izboljšanje dozodajšnjega medsebojnega sodelovanja. To naj bi bil le prvi korak pri nadaljevanju že začetega sodelovanja OIE in CIC iz leta 2011, ko sta obe organizaciji podpisali dogovor oziroma t.i. pismo o nameri.

S tem posvetovanjem sta obe vodstvi želeli opozoriti in razširiti udeležbo drugih držav ter uradno potrditi sodelovanje pri zgodnjem odkrivanju, pripravljenost za preprečevanje razširjanja in prevzeti odgovornost pri živalskih boleznih, vključno s tistimi, ki se prenašajo tudi na ljudi (zoonoze), ter še posebno pri prostoživečih živalih (divjadi). Le na tak način bosta obe organizaciji lahko prispevali kar največ v pomenu zagotavljanja biotske pestrosti, varstva narave in zagotavljanja zdravja živali in ljudi.

Na odprtju posvetovanja je generalni direktor OIE Bernard Vallat poudaril pomnost in pomen sodelovanja med lovci in nepristranskimi strokovnjaki z besedami: »OIE in CIC sodelujeta z namenom, da bi skupaj razvili in poživili tak način reševanja, ki bo izboljšal in pospešil navezo med strokovnjaki, lovskimi in

ribiškimi organizacijami, kakor tudi s poklicnim osebjem iz vodnih in kopenskih zavarovanih območij.«

Ves čas posvetovanja so sodelujoči strokovnjaki ugotavljali, da so prav lovci ključni in pomembni »stražarji«, ki veterinarskim službam lahko veliko pomagajo pri zgodnjem odkrivanju bolezni pri prostoživečih živalih. Predsednik CIC Bernard Lozé je tudi povedal: »Primeri sodelovanja med kmetovalci in veterinarskimi službami so pravzaprav neskončni; prav nasprotni tistim med lovskimi organizacijami in veterinarji...« Predstavitev sodelujočih strokovnjakov so postregle z že obstoječimi tovrstnimi primeri programov v Franciji in Nemčiji, ki obsegajo sodelovanje med lovci, lovskimi organizacijami, veterinarskimi službami in raziskovalnimi ustanovami. Predsednik Lozé je zato opozoril na izjemno pomembnost,

slovenske razmere še toliko večji. Ob tej priložnosti so se srečali strokovnjaki iz različnih institucij in skupaj razpravljali o pravih načinih ukrepanja v primeru izbruha bolezni pri divjih prašičih. V praktičnem delu vaje je bilo prikazano delo strokovne skupine veterinarjev NVI na terenu po obvestilu o najdenem poginu več divjih prašičev, s poudarkom na vzorčenju, ob postavitvi suma na APK.

Izvajanje preventivnih ukrepov

APK lahko ob pojavu povzroči izredno veliko gospodarsko škodo pri divjih prašičih in tudi domačih. Z doslednim izvajanjem preventivnih ukrepov lahko preprečimo vnos bolezni v državo, z zgodnjim odkrivanjem povzročitelja bolezni pa njegovo širjenje. Lovci so pri zgodnjem odkrivanju

bolezni pri divjih prašičih najpomembnejši člen, zato je poznavanje te nevarne virusne bolezni za lovce izrednega pomena, saj so pri izvajanju ukrepov v prvih vrstah. Stalna prisotnost lovcev v loviščih in poznavanje življenjskih navad divjega prašiča omogočata pravočasno odkritje obolenih in poginjenih prašičev. Prav pogin živali je najpomembnejši klinični znak pri okužbi z virusom APK, zato sta odvzem in pregled vzorcev bistvena za zgodnje odkrivanje povzročitelja bolezni. Pomembno se je zavedati, da virus APK lahko posredno prenesemo od okuženih divjih prašičev z oblačili in drugimi predmeti na domače prašiče. Zato je zelo pomembno poznavanje in izvajanje preventivnih ukrepov. Pri načrtovanju lovov na divje prašiče v drugih državah se je treba izogibati tistih držav, v katerih je bolezen že prisotna. Če pa lovci lovijo v državi, kjer je bolezen prisotna, je treba poskrbeti, da vso uporabljen opremo na lovu, s katero bi lahko prenesli virus APK, dobro razkužimo. Prinašanje izdelkov prašičjega izvora iz okuženih držav je strogo prepovedano! Človek je v večini primerov še vedno tisti, ki je odgovoren za preprečitev vnosa ali širjenje virusa APK.

Dr. Ivan Toplak¹, dr. Gorazd Venguš²

¹Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Nacionalni veterinarski inštitut, Nacionalni referenčni laboratorij za afriško prašičjo kugo, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

²Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitve divjih živali, rib in čebel, Gerbičeva 60, 1000 Ljubljana.

Dr. Gorazd Venguš je predstavil postopek in ravnanje z najdenim poginulim divjim prašičem. Predstavitev so še posebno pozorno spremljali lovci, zavedajoč se dejstva, da bodo lahko prav oni ob morebitnem izbruhu afriške prašičje kuge (APK) na našem območju prvi naleteli na takšno žival.

da se iz takih primerov vsi lahko poučimo o najboljših praktičnih načinih reševanja tovrstne problematike in da jih lahko prenesemo tudi v prakso drugih dežel sveta.

Glavna točka srečanja je bila namenjena problematiki afriške prašičje/svinjske kuge (APK), bolezni, ki se je leta 2007 pojavila v Gruziji in se je od tedaj razširila že po širokem območju transkavkaškega območja in deželah Ruske federacije ter ogroža domačo rejo prašičev in prostoživeče populacije divjih prašičev (*Sus scrofa*) na vzhodnih mejah dežel Evropske skupnosti (EU). Veterinarji EU so opazili prvi tak izbruh tudi letos v Litvi, na Poljskem in v Latviji. Virus nevarne APK v teh državah prenašajo in razširjajo prav divji prašiči. Še več, študije so pokazale, da divji prašiči v okolju, kjer se je pojavila bolezen, je niso sposobni sami premagati. Izkazalo se je, da je

stanje ugodnejše le tam, kjer je populacijska gostota divjih prašičev relativno manjša, kakršna je npr. v zahodnih deželah držav EU. Tam, kjer so velike populacijske gostote divjih prašičev, še ni znan način, kako se uspešno boriti z virusom APK v naravnem okolju. Vsakršna prisotnost virusa APK pri divjih prašičih je v tem času zato zelo zaskrbljujoča predvsem za lovce. Ključna težava pri nadzoru APK je, kako ugotoviti/določiti znake (simptome) te bolezni pri živih živalih. Zunanji znaki te virusne bolezni namreč ugotovljeno niso enotni in so pri še živih živalih redkokdaj opazni na oko. Skratka, le reden in sproten pregled že mrtvih/odstreljenih (*post mortem*) živali omogoča, celo pri tistih z najmanjšo možnostjo okužbe, da po znakih nenormalnega stanja notranjih organov divjih prašičev ugotovimo prisotnost bolezni. Lovci lahko odvza-

memo vzorce in jih pošljemo na pregled pooblaščenim veterinarskim službam, ki bodo opravile strokoven pregled na to bolezen.

Skratka, kaže se nujnost po izboljšanju sprotne nadzora in usposabljanju/izobraževanju lovcev ter spremljanju stanja (monitoringu) te bolezni, po zgodnjem prepoznavanju znakov in prav tako sprotne obveščanju javnosti o njenem stanju. V povezavi z vsem navedenim se morajo predvsem lovci zavedati pomembnosti svojega sodelovanja z veterinarskimi službami – v prid zdravja prostoživečega živalstva, domače živine in seveda tudi človeka!

CIC in OIE se bosta zato še naprej zavzemali za skupna prizadevanja, ki bodo uvedeni v različnih deželah: **izboljšati lovski nadzor nad boleznimi pri divjih živalih, izboljšati način sporazumevanja in sodelovanja med lovci**

in veterinarskimi službami ter skupaj organizirati posebne izobraževalne delavnice za lovce, na katerih se bodo usposabljali za zgodnje odkrivanje bolezni APK, in ustrezno ukrepati na pojave drugih bolezni pri divjem živalstvu v tesni povezavi z ustreznimi veterinarskimi službami.

Naslednji korak CIC (vključno s svojimi sestrskimi organizacijami v EU, FACE – Zveza evropskih lovskih zvez in varstva narave) in OIE pa terja pripravo **akcijskega načrta** in njegovega uresničevanja v okviru sprejetih ugotovitev ter sklepov tega mednarodnega posvetovanja.

CIC se želi s pomočjo lovskih medijev svojih članic zahvaliti OIE za izjemno dobro organizirano posvetovanje in uspešno nadaljevanje sodelovanja.

Po uradnem sporočilu PRESS OIE in CIC:

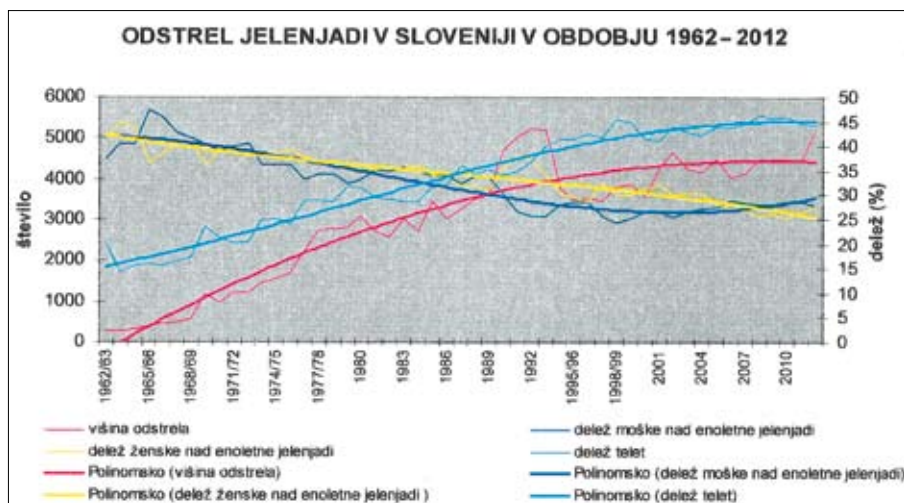
– pripravil **Boris Leskovic.**

Smo pri upravljanju z jelenjadjo v Sloveniji na pravi poti?

V obdobju po letu 1960 se je v Sloveniji jelenjad prostorsko zelo razširila in hkrati številčno okrepila. Ob povečevanju številčnosti jelenjadi je za to obdobje značilno, da se je delež eno- in večletne moške in ženske jelenjadi v sestavi odstrela (brez izgub) iz leta v leto zmanjševal, sočasno pa povečeval delež odstreljenih telet. Če se osredotočimo pretežno na ekonomski cilj upravljanja z jelenjadjo, upoštevajoč tudi »lovske« želje in težnje, ta cilj verjetno ni samo v zagotavljanju čim večje ponudbe mesa mlade jelenjadi, ampak tudi v omogočanju lova trofejnih jelenov. Zaradi manjšanja deleža odstrela jelenov se postavlja vprašanje o primernosti (do)sedanjega koncepta upravljanja z jelenjadjo v Sloveniji. V prispevku bom ob primerjavi pregleda prejšnjega upravljanja opisal zdajšnje stanje jelenjadi v Sloveniji, vzroke zanj, morebitne posledice nadaljevanja zdajšnjega upravljanja, nekatere primerjave s tujino, prav tako bom nakazal tudi osebno mnenje (vizijo) morebitnih sprememb v prihodnje. Trdim, da je ob enaki ali celo manjši številčnosti in gostoti jelenjadi od zdajšnje, kar sočasno pomeni manjši ali vsaj ne večji vpliv jelenjadi na okolje, **mogoče zagotoviti enak ali celo večji odstrel jelenov, starejših od dveh let.** To pa je mogoče le ob povečanju odstrela košut, starejših od dveh let, in manjšem odstrelu telet obeh spolov. Na prvi pogled paradoksalna teza, a v praksi s spremembo upravljanja mogoče dosegljiva!

Številčnost in odstrel jelenjadi v obdobju od leta 1962 do 2012

Številčnost jelenjadi se je v Sloveniji od leta 1962, če sklepamo samo po znanih statističnih podatkih o odstrelu (vir: Statistični letopis RS in podatki ZGS), znatno povečala, sočasno s tem se je jelenjad tudi prostorsko razširila. Če o gibanju številčnosti jelenjadi sklepamo na podlagi višine odstrela, se je številčnost vrste najhitreje večala do leta 1989. Po tem letu se je zaradi začetka opravljanja redukcijskega odstrela v zdajšnjih loviščih s posebnim namenom (LPN) na Notranjskem in Kočevskem za krajše obdobje od leta 1994 do 1998 višina odstrela zmanjšala. Po tem obdobju se je povečevanje odstrela (in verjetno tudi številčnosti) z nekoliko manjšo stopnjo rasti nadaljevalo do danes (**graf 1**). V obdobju številčnega povečevanja odstrela kot posledice povečevanja številčnosti jelenjadi se je znatno spremenila tudi sestava odstrela. Delež odstrela moške in ženske eno- in večletne jelenjadi se je neprestano zmanjševal, povečeval pa

Graf 1: Gibanje številčnosti in strukture odstrela jelenjadi v Sloveniji v obdobju od leta 1962 do 2012

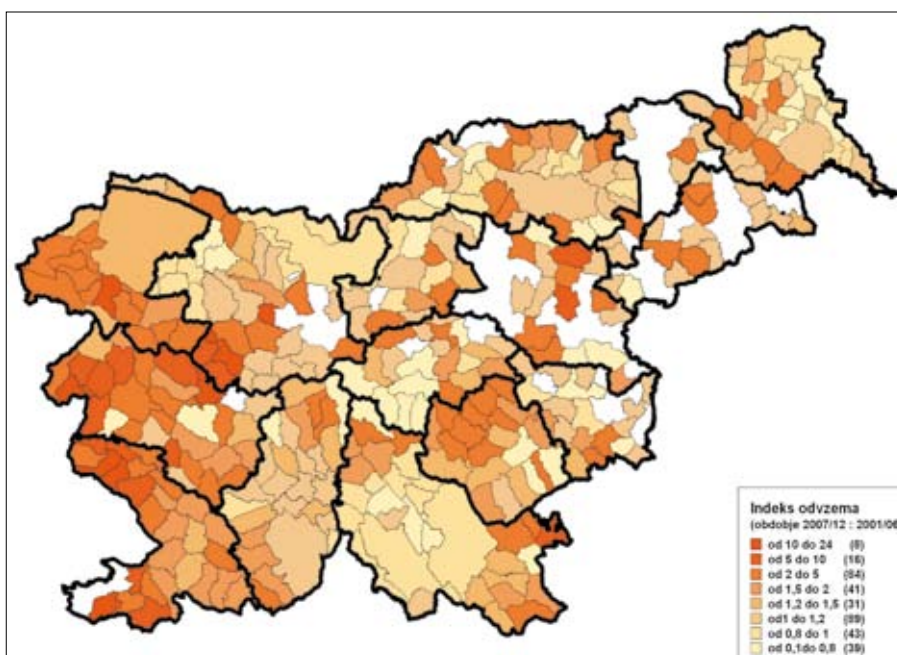
se je delež odstrela telet obeh spolov. V obdobju od leta 1962 do leta 1979 je znašal delež moške eno- in večletne jelenjadi v odstrelu 37 %, ženske eno- in večletne jelenjadi 38 % in telet obeh spolov skupaj 25 %. V zadnjem trinajstletnem obdobju (od leta 2000 do vključno leta 2012) pa se je delež eno- in večletne jelenjadi posameznega spola v odstrelu drastično **zmanjšal na 28 %**, delež telet pa hkrati **povečal na kar 44 %**. Delež odstreljenih telet se je torej povečal za kar 76 %. Iz podatkov, prikazanih v grafu 1, je razvidno, da se je številčnost jelenjadi bolj povečevala v obdobju večjega deleža odstrela eno- in večletnih jelenov in košut, kot pa v obdobju, ko je bil v odstrelu njihov delež na račun velikega odstrela telet manjši. V nadaljevanju bom skušal pojasniti, da (pre)majhen odstrel košut in (pre)velik odstrel telet bistveno ne vplivata na številčnost jelenjadi, vplivata pa na (z)možnost lova jelenov, posledično na gospodarsko vrednost prihodkov (trofeje in divjačina) in stroškov (negativni vplivi na okolje v obliki škode od jelenjadi, vlaganj v življenjsko okolje ...).

Odstrel in številčnost jelenjadi v Sloveniji v obdobju od leta 2001 do 2012

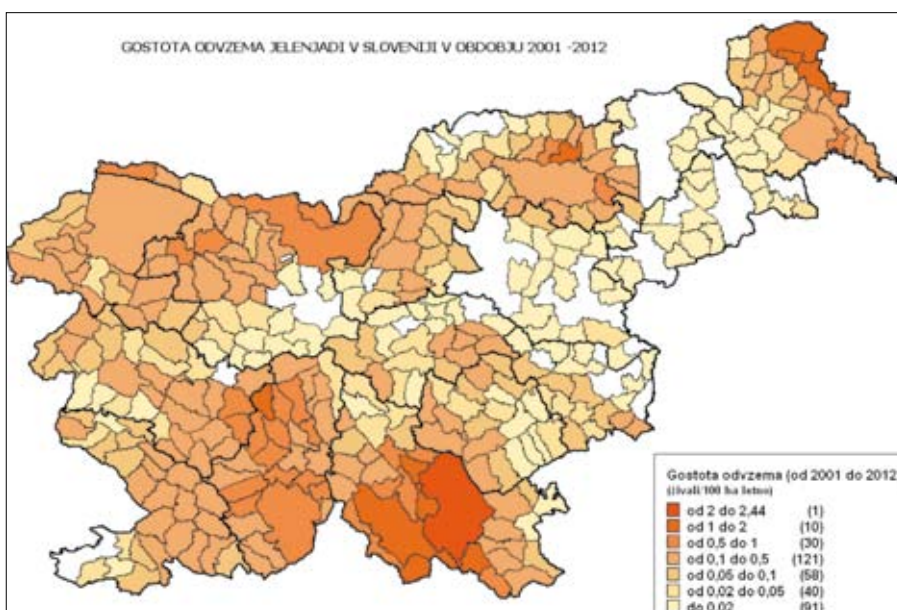
V zadnjem šestletnem obdobju (od 2007 do 2012) se je v primerjavi z obdobjem od leta 2001 do 2006 odstrel jelenjadi v Sloveniji zmanjšal le v Kočevsko-Belokranjskem in Pomurskem LUO, kar je posledica upravljaljskih ciljev v teh LUO, ki so zahtevali/določali zmanjšanje številčnosti jelenjadi. V istem obdobju se je odstrel hkrati bistveno povečal v Zahodnovisokokraškem, Primorskem in Triglavskem LUO (*slika 1*). Gibanje višine odstrela verjetno nakazuje tudi trend številčnosti in prostorske širitve jelenjadi v omenjenih LUO. Sestava odstrela jelenjadi

je bila podobna v vseh LUO, ne glede na spremembe višine odstrela/gostote jelenjadi. To pove, da se je na spremembo številčnosti jelenjadi vplivalo predvsem in samo z višino odstrela, ne pa tudi z drugačno sestavo odstrela. Prostorsko razširjenost in gostoto jelenjadi na podlagi opravljenega odstrela v obravnavanem obdobju v Sloveniji nazorno prikazuje *slika 2*.

Vpliv sestave odstrela na številčnost jelenjadi sem skušal ugotoviti s primerjavo sestave odstrela med skupino 201 lovišča, v katerih se je višina odstrela v zadnjem šestletnem obdobju povečala za več kot 20 %, 56 lovišč, v katerih se je višina odstrela zmanjšala za več kot 20 %, in 127 lovišč, kjer se je odstrel jelenjadi povečal za več kot dvakrat (*pre-*

Slika 1: Primerjava gostot odvzema jelenjadi v Sloveniji med obdobjema od leta 2001 do 2006 in od leta 2007 do 2012

Slika 2: Gostota odvzema jelenjadi v Sloveniji v obdobju od leta 2001 do 2012

Preglednica 1: Primerjava strukture odstrela jelenjadi v obdobju od leta 2001 do 2012 med skupinami lovišč

	Obdobje	Tele (m)	Lanščak	Jelen, 2-4	Jelen, 5-9	Jelen, 10+	Tele (ž)	Junica	Košuta	Odstrel
		%	%	%	%	%	%	%	%	število
Zmanjšanje odstrela >20 %	2001-2006	20	6	8	7	3	24	12	19	7960
56 lovišč	2007-2012	24	8	9	7	4	24	10	15	6017
Povečanje odstrela >20 %	2001-2006	19	8	13	7	2	23	12	16	5224
201 lovišč	2007-2012	21	10	12	6	2	23	11	16	9148
Povečanje odstrela >100 %	2001-2006	17	10	15	7	1	25	11	13	1093
127 lovišč	2007-2012	20	11	13	5	2	21	12	16	3047

glednica 1). Razlike v sestavi odstrela med posameznimi obdobji v okviru iste skupine lovišč in med lovišči so predvsem v deležu odstreljenih košut. V skupini lovišč z manjšim odstrelom v drugem obdobju (od 2007 do 2012) je bil delež košut v odstrelu v prvem šestletju večji; nasprotno je bil delež košut v odstrelu v skupini lovišč, kjer se je odstrel v drugem obdobju povečal za več kot dvakrat, v prvem obdobju manjši. Različen delež odstreljenih košut je torej mogoč vzrok za spremembo številčnosti jelenjadi. Podatke o odstrelu in gibanju številčnosti jelenjadi je treba povezati tudi z nadaljevanjem prostorske širitve jelenjadi v Sloveniji po letu 2006. Če je po eni strani razumljivo, da je bil odstrel košut nekoliko manjši v loviščih, kjer se je želelo jelenjad številčno povečati ali pa je bila ta širitev celo bolj spontana (naravna) kot namerna (načrtovana) zaradi njej ugodnih sprememb v krajini (povečevanje gozdnatosti in drugi razlogi) v Zahodnovisokokraškem LUO, Primorskem LUO, Triglavskem LUO, pa je manj razumljivo, da so (pre)majhen delež odstrela košut opravljali v območjih, kjer

se številčnost jelenjadi ni bistveno spremenila ali pa so bili lovskoupravljalški cilji naravnani v zmanjšanje številčnosti. Delno so k temu (izravnava odstrela z izgubami) lahko prispevale ugotovljene izgube košut, predvsem zaradi plenjenja volkov v Notranjskem in Kočevsko-Belokranjskem LUO, o čemer bo več zapisanega v nadaljevanju. Ne glede na trend odstrela jelenjadi pa je za skoraj vsa lovišča skupen velik delež odstrela mlade jelenjadi. Kar 62 % do 65 % vse uplenjene jelenjadi uplenimo do izpolnjene starosti dveh let (tj. teleta in lanščaki/junice). To je celo večji delež kot pri srnjadi, ki ima za razliko od jelenjadi bistveno večji prirastek!!! Predvidevam, da z odstrelom (pod)zavestno ne posegamo bolj v kategorijo dve- in večletnih košut zato, da se številčnost jelenjadi ne bi (prekomerno) zmanjšala skozi oči upravljavcev lovišč/LPN. Vendar, na koncu prispevka predstavljeni izsledki izračunov nakazujejo, da večji odstrel košut, ob hkratnem zmanjšanju odstrela mlade jelenjadi, pomembneje ne vpliva na številčnost populacije. Druga možnost pa je, da se

ravno v velikem deležu odstrela mlade jelenjadi kaže eden od mogočih načinov uravnavanja (omejevanja) številčnosti jelenjadi. Ob takšnem načinu zmanjševanja številčnosti jelenjadi neizogibno zmanjšujemo tudi delež dve- in večletnih jelenov v populaciji! V nobenem izmed mogočih razlogov torej ni zaslediti ciljev glede drugačnega (bolj smelega in intenzivnega) upravljanja z več kot dveletnimi jeleni, kar je z lovskega vidika pravzaprav zelo nenavadno.

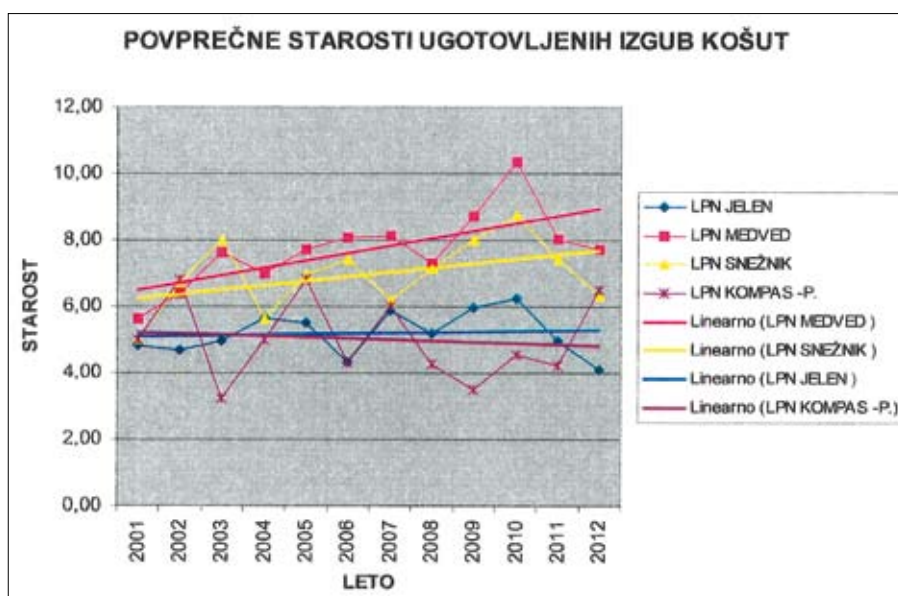
Odstrel jelenjadi v nekaterih osrednjih populacijskih območjih v obdobju od leta 2001 do 2012

V obdobju od leta 2001 do 2012 je bilo v Kočevsko-Belokranjskem LUO uplenjeno 38 % vse jelenjadi v Sloveniji, v Notranjskem LUO 14 % in v Pomurskem LUO 10 % oziroma v teh LUO skupaj kar 62 %. V teh LUO opravijo večji del odstrela lovci LPN. V LPN Medved je

bilo opravljenega 47 % in v LPN Snežnik - Kočevska Reka 22 % celotnega odstrela v Kočevsko-Belokranjskem LUO, v LPN Jelen 32 % celotnega odstrela, v Notranjskem LUO in v LPN Kompas - Peskovci 49 % odstrela v Pomurskem LUO. V nadaljevanju bom podrobneje analiziral podatke o odstrelu in izgubah v omenjenih štirih LPN, ki so v teh treh LUO, ki skupaj opravijo okrog tretjine vsega odstrela jelenjadi v Sloveniji.

V primerjavi z lovišči, s katerimi upravljajo lovske družine, je bil v teh LPN delež telet v sestavi odstrela večji, prav tako je bil v odstrelu večji delež mlade jelenjadi (telet in enoletnih živali skupaj). Kljub manjšemu odstrelu lanščakov je bil v teh LPN v odstrelu manjši tudi delež dve- in večletnih jelenov ter tudi delež dve- in večletnih košut kot v preostalih loviščih. V vseh navedenih LPN v zadnjih letih do dve leti stara jelenjad predstavlja v odstrelu skoraj ali celo >70 %. Če k temu prištejemo še izgube, ki naj bi bile teoretično največje ravno pri mladi jelenjadi, potem v naravi zelo malo telet doživi starost dveh let, s tem pa je po mojem mnenju bistveno okrnjena možnost prehajanja/preraščanja živali v višje starostne razrede. Po opravljenem odstrelu telet in košut, torej po končani lovni dobi, bi na deset košut moralo v naravi ostati še vsaj sedem telet. Da (pre)malo telet preživi prvo leto, verjetno kažejo tudi opažanja v loviščih. Velik odvzem v razredu mlade jelenjadi ima vsekakor posledice v spremenjeni starostni sestavi populacije, ki vpliva tudi na možnost lova trofejnih (starejših) jelenov. Na starostno sestavo jelenjadi v populaciji lahko sklepamo tudi iz podatkov o oceni starosti uplenjene ali najdene poginule jelenjadi, ki jo opravimo na podlagi obrabljenosti zobovja. Analiziral sem podatke o ocenjeni starosti dve- in večletnih jelenov in košut, pri katerih se je v vsem obdobju od leta 2001 do 2012 na podlagi obrabljenosti zobovja ocenjevala starost živali. Pri presoji podatkov je treba upoštevati, da so na oko ocenjene starosti odrasle jelenjadi (predvsem jelenov) praviloma nekoliko precenjene. V raziskavi, ki jo je opravil inštitut ERICo Velenje, je bilo v LPN-jih za čeljustnice jelenjadi, odvzete leta 2008, na podlagi brušenj zob ugotovljeno, da so pri dve- in večletnih jelenih starosti precenjene v povprečju za 1,4 leta, za košute pa za 0,2 leta. Pri več kot desetletnih jelenih je bila njihova starost precenjena celo za več kot štiri leta (Pokorny s sod., 2012). Podatki kažejo, da so košute v povprečju bistveno (za 3 do 4 leta) starejše od jelenov, poleg tega se v zadnjem obdobju, razen v LPN Kompas - Peskovci, povprečna starost košut še povečuje (**graf 2**). O povprečni starosti jelenov v populaciji je sicer nekoliko težje sklepati na podlagi podatkov o odstreljenih

Graf 2: Povprečne starosti izgub košut v LPN v obdobju od leta 2001 do 2012

jelenih, saj je odstrel določen po posameznih starostnih kategorijah, med izgubami pa so jeleni zelo redki in predstavljajo majhen (statistično nereprezentativen) vzorec. Kljub temu si upam na podlagi frekvenčne razporeditve odstreljene jelenjadi po starosti trditi, da je povprečna starost košut značilno večja od jelenov, poleg tega je delež jelenov v populaciji znatno manjši od košut. Tako velike razlike med starostjo košut v primerjavi z jeleni nikakor niso optimalne z vidika omogočanja lova trofejno močnejših in cenovno dražjih jelenov, čeprav je večja povprečna starost košut ter tudi njihov večji delež v populaciji zaradi poligamnega značaja vrste sicer nekaj povsem normalnega. Ker so ocenjene starosti deset- in večletnih jelenov še najbolj precenjene, je dejstvo, da so jeleni, ki doživijo starost deset let, (pre)redki.

Vzrok povečevanja povprečne starosti košut je skoraj izključno le v prevelikem odstrelu telet in junic ter premajhnem odstrelu košut. Relativna frekvenčna porazdelitev po starosti uplenjenih košut in najdenih izgub košut kaže, da se z leti v vseh prej omenjenih LPN zmanjšuje delež odvzema in odstrela mlajših košut ter povečuje delež starejših. Zaradi velikega deleža odstrela telet se torej zmanjšuje tudi prehod/preraščanje telet ženskega spola v razred košut. Izračuni kažejo, da je velik odstrel telet zanesljiv način zmanjšanja številčnosti jelenjadi. V primeru populacij jelenjadi, kjer prevladuje ženski spol, pa se takšna sestava odstrela še najizraziteje in najprej odrazi z zmanjšanjem deleža jelenov v populaciji in (ne)zmožnostjo njihovega lova/odstrela. Ta proces je še očitnejši v primeru, ko odstrel in drugi vzroki izločitve jelenjadi presegajo prirastek populacije.

Na sestavo odstrela jelenjadi vplivajo zaradi **načrtovanja odvzema** (odstrela in

izgub skupaj) tudi ugotovljene izgube. V LPN Jelen izgube obsegajo 26 % celotnega odvzema, v LPN Snežnik Kočevska Reka 25 %, v LPN Medved 15 % in v LPN Kompas - Peskovci 7 %. Dejstvo je, da je v obravnavanih LPN delež izgub v odvzemu večji kot v drugih loviščih, ki so v istih LUO, sestava izgub pa podobna. Mogoča razlaga za večji zabeležen delež izgub v LPN-jih je, da poklicno osebje, ki je dnevno navzoče na istem območju, najde in evidentira več izgub, za razliko od nepoklicnega lovstva, kjer sta navzočnost in pregled terena morda manjša ali pa tudi zaradi drugih vzrokov (dejavniki okolja, večja gostota jelenjadi, interesi lovcev ...). V sestavi izgub je v LPN-jih v primerjavi z drugimi lovišči nekoliko manj jelenov. V sestavi izgub s 37 % prevladujejo košute, zaradi česar je njihov delež v odstrelu manjši. Pri vzrokih izgub v LPN dinarskega sveta prevladujejo izgube zaradi velikih zveri, v LPN Kompas - Peskovci pa izgube zaradi prometa. Z vidika upravljanja z jelenjadjo so pomembni tudi podatki o sestavi izgub po posameznih vzrokih zanje, še posebno ob dejstvu, da se zaradi »ugotovljenega« vpliva velikih zveri (predvsem volkov) na jelenjad z načrti za upravljanje z divjadjo omogoča zgolj 50 % kritje odstrela jelenov s košutami v območjih stalne prisotnosti volkov. Glede na podatke o sestavi izgub jelenjadi ocenjujem, da je selekcijski vpliv volkov v razredu košut bolj posledica starostne in spolne sestave populacije jelenjadi kot pa večje nagnjenosti plenjenja (preference) do košut. Sestava izgub jelenjadi zaradi drugih vzrokov se namreč ne razlikuje od sestave izgub zaradi velikih zveri. Predvidevam, da bi bile v primeru manjšega odstrela telet drugačne tudi izgube jelenjadi. Verjetneje je, da volkovi plenijo pač v tisti kategoriji jelenjadi, ki jo je največ v »ponudbi«. Glede na

to, da so teleta najlažje ulovljiv plen, poleg tega je ostanke plenjenja manjših osebkov težje najti, bi upal trditi, da sta delež in število izgub telet zaradi volkov večja od evidentiranega. To pa pomeni, da je telet v sestavi odvzema (odstrel in izgube skupaj) še več, kot jih je v sestavi odstrela, in jih zato še manj preživi prvo leto življenja.

Primerjava našega odstrela jelenjadi s tujino

V Sloveniji v primerjavi s Švico, Avstrijo, Češko in Madžarsko odstrelimo bistveno več telet in manj živali preostalih starostnih kategorij jelenjadi, vključno z jeleni (*preglednica 2*). V Švici, kjer je odstrel telet izjemno majhen, je dve- in večletnih jelenov v odstrelu kar 33 % (vir: <http://www.wild.uzh.ch/jagd/>), medtem ko jih je v Sloveniji le 20 %. Ob tem velja poudariti, da se je kljub predstavljeni sestavi odstrela v tej državi odstrel jelenjadi (in verjetno tudi njena številčnost) od leta 1999 do leta 2012 povečal za 44 %. Znatno večji odstrel odrasle ženske jelenjadi v primerjavi s Slovenijo opravijo tudi v Avstriji (vir <https://www.statistik.at>). Tam v primerjavi s Slovenijo odstrelijo za 43 % več ženske eno- in večletne jelenjadi.

V Švici je delež izgub jelenjadi v odvzemu okrog 16 %, v Avstriji 4 %, medtem ko je v Sloveniji okrog 13 %. Sestava izgub jelenjadi je v Švici bistveno drugačna kot v Sloveniji. V sestavi izgub, pri katerih lahko določijo starostno in spolno kategorijo jelenjadi, je v Švici 30 % dve- in večletnih jelenov, 25 % košut in 27 % telet.

Na Češkem in Madžarskem v sestavi odstrela teleta dosegajo 37 %, več kot eno leto stara ženska jelenjad pa od 37 % do 40 % (vir: <http://www.vmi.szie.hu>, <http://czso.cz>). Pri tem je zanimivo, da se je odstrel na Madžarskem od leta 2000 do leta 2012 kljub takšni sestavi odstrela povečal za dvakrat. Razlike v odstrelu in sestavi izgub v drugih srednjeevropskih državah so v primerjavi s Slovenijo zelo očitne, cilji pri upravljanju z jelenjadjo pa verjetno niso tako zelo različni. Tako velike razlike v sestavi odstrela jelenjadi po mojem mnenju nikakor ne morejo imeti enakih učinkov glede zagotavljanja »lovskih« ali »okoljskih« ciljev.

Kako naprej?

Glede na izsledke dosedanjega upravljanja z jelenjadjo v Sloveniji in tudi primerjavo s tujino je bralcem verjetno razumljivo, da je **poseganje z odstrelom med mlado jelenjad (pre)veliko**, zaradi česar je onemogočen večji odstrel dve- in večletnih jelenov. Na podlagi izračunov in projekcije različne sestave odstrela in hkrati analiziranja izhodnih vrednosti modeliranja sem preveril učinke in posledice

Preglednica 2: Primerjava sestave odstrela jelenjadi z drugimi državami (v %)

Moški sp. 1+*	Ženski sp. 1+*	Teleta	Skupaj	
28	28	44	100	Slovenija (2001–2011)
27	27	46	100	Koč. - Bel. LGO (2001–2011)
26	24	50	100	Notranjsko LGO (2001–2011)
28	22	50	100	LPN Snežnik (2001–2011)
24	27	49	100	LPN Medved (2001–2011)
26	21	53	100	LPN Jelen (2001–2011)
27	40	33	100	AVSTRIJA (2012/13)
41	41	18	100	ŠVICA (2004-2012)
23	40	37	100	ČEŠKA (2010–2013)
25	38	37	100	MADŽARSKA (2010–2012)

1+* eno- in večletna jelenjad

po sestavi drugačnega odstrela jelenjadi, kot se dandanes opravlja v praksi. Za izhodišče sem vzel populacijo, v kateri je delež moške in ženske jelenjadi enak (čeprav v naravi pri navadni jelenjadi praviloma prevladuje ženski spol), prav tako pa je ponavljajoč odstrel v spolnem razmerju 1 : 1. Model je pripravljen v programu Excel. Na podlagi starostne piramidalne razporeditve jelenjadi, pri kateri je največja starost posameznega spola omejena na petnajst let in ob prirastku v spolnem razmerju 1 : 1, sem s ponavljanjem enakega deleža odstrela posamezne starostne kategorije analiziral izhodne podatke o zgradbi populacije in odstrela. Med ponavljanji sem vsak letnik jelenjadi »postaral« za eno leto. Odstrel košut posameznega letnika je bil po višini sorazmeren zastopanosti posameznega letnika v populaciji, odstrel jelenov pa je bil modeliran v okviru starostnih kategorij, kot so v rabi pri načrtovanju. V prvem (1.) izračunu sem ponavljal scenarij odstrela v deležih (%) moška teleta/lanščaki/2- do 4-letni jeleni/5- do 9-letni jeleni/jeleni 10+, ženska teleta/junice/košute v sestavi **24/7/8/3 – 24/11/15**, ki je podobna zdajšnji sestavi odstrela, ter v drugem (2.) primeru s sestavo **15/10/12/9/4 – 15/10/25**. V modelu sem v variantnih izračunih sledil konstantni višini odstrela in/ali enakemu številu populacije jelenjadi. Izsledki izračunov kažejo, da je v drugem primeru, ko se odstrel bistveno manj telet in več košut, ob enaki višini odstrela in enaki številčnosti populacije jelenjadi **mogoče odstreliti 26 % več dve- in večletnih jelenov** kot v prvem primeru. To hkrati pomeni, da bi bilo, npr. ob 30 % manjši populacijski gostoti jelenjadi, mogoče odstreliti toliko jelenov, kot jih odstrelimo zdaj. Primerjava med obema scenarijema odstrela tudi kaže, da je v populaciji z večjim odstrelom košut in večjim številom preživetih telet celo nekoliko večji prirastek populacije. **Večji odstrel košut ob sočasnem manjšem odstrelu telet torej ne zmanjšuje številčnosti jelenjadi.** Možnost oz. razpoložljivost lova jelenov je v drugem primeru (delež v %

: 15/10/12/9/4 – 15/10/25) znatno večja. Čeprav v drugem primeru preživi več telet, je skupni vpliv jelenjadi na okolje celo manjši. Ob predpostavki (Hafner, 2008), da imajo teleta 50 % potrebe in enoletna jelenjad 75 % po naravnih virih v primerjavi s starejšo jelenjadjo, bi bil v drugem primeru vpliv jelenjadi na okolje za okrog 5 % manjši ob enaki populacijski gostoti. Glede prihodka od divjačine, upoštevajoč pri tem t. i. transportno maso uplenjene jelenjadi, je v drugem primeru za vsaj **10 % večja tudi masa divjačine** oziroma je posledično omogočen večji prihodek od nje.

V drugem primeru je populacija jelenjadi v povprečju mlajša. V obeh primerih so košute v povprečju le nekoliko starejše od jelenov, vendar ob tem, da je bil v modelu pri jelenih omogočen odstrel mlajših jelenov na račun starejših, pri košutah pa opravljen odstrel v sorazmerju z zastopanostjo posameznega starostnega letnika v populaciji. Z izbirnim odstrelom, pri katerem skušamo odstreliti čim več starejših košut, ali pa v primeru, da odstrelimo nekoliko več ženske jelenjadi, lahko dosežemo celo manjšo povprečno starost košut od jelenov. Ko v populaciji primanjkuje starejših jelenov, je izračun pokazal, da se njihov delež lahko najhitreje poveča (s tem pa tudi možnost lova nanje), če smo v prvih letih bolj zadržani pri odstrelu mladih jelenov oziroma ne nadomeščamo odstrela srednje starih jelenov z odstrelom mlajših jelenov.

Izračun potrjuje že znano dejstvo, da večji ali manjši odstrel v razredu telet ali enoletne jelenjadi v okviru istega spola pomembneje ne vpliva na možnosti lova jelenov in na številčnost vse jelenjadi. Zato lahko v nekoliko večji meri opravljamo selekcijo pri moškem spolu (lanščakih), če odstrelimo nekoliko več ženskih telet kot moških, ali pa z odstrelom še nekoliko bolj posežemo v razred enoletne ženske jelenjadi. Posledica takšnega odstrela je nekoliko povečan vpliv jelenjadi na okolje, saj preživela teleta, ki so odstreljena kot enoletne živali, v naravi preživijo eno leto več. Ob primerjavi obeh scenarijev

poseganja z odstrelom med jelenjad se tudi izkaže, da je ob povečanju odstrela košut in zmanjšanju odstrela telet povsem nepotrebno zmanjšati višino odstrela. Številčnost jelenjadi se sicer prva leta nekoliko zmanjša, vendar v naslednjih letih preživela ženska teleta in junice prirastek povečajo na prvotno raven oziroma je le-ta celo večji.

Tudi po ugotovitvah modeliranja, kjer je upoštevan različen delež naravne smrtnosti med spoloma in med starostnimi kategorijami jelenjadi, so zaključki glede mogočega odstrela jelenov enaki, razlike pa so v mogočem odstrelu v razmerju do prirastka ter deleži posamezne kategorije jelenjadi v populaciji.

Predstavljena možnost drugačne sestave odstrela jelenjadi ni mišljena kot optimalna sestava, temveč je namenjena predvsem predstavitvi učinkov sprememb v primerjavi z dosedanjjo sestavo odstrela. Drugačen odstrel od predstavljenega je potreben že v primeru, ko osnovna populacija (kar je običajno) ni v spolnem razmerju 1 : 1. Če v populaciji prevladuje ženska jelenjad, izračun pokaže, da je temu treba prilagoditi tudi sestavo odstrela. Če ne odstrelimo več ženske jelenjadi in hkrati opravimo odvzem v višini prirastka, začne še najprej primanjkovati jelenov. Najprej začne primanjkovati starejših, v nadaljevanju pa tudi srednje starih. Takšno dogajanje je verjetno opaziti v marsikaterem (ali celo v večini) lovišču osrednjega populacijskega območja jelenjadi v Sloveniji, prvenstveno pa je to mogoče razbrati iz podatkov in razgovorov

v praksi s posameznimi upravljavci lovišč/LPN za Kočevsko-Belokranjsko LUO. S sestavo in višino odstrela se je zato treba prilagajati stanju populacije. Sistematično zbrani podatki o opaženi jelenjadi, njeni sestavi, deležu košut (ali skupaj z junicami) v razmerju do telet po končani lovni dobi in tudi analize podatkov o odstrelu in izgubah so pri načrtovanju poseganja med jelenjad bistvenega pomena.

Za konec ali pa k začetku sprememb

Takšna sestava odstrela jelenjadi, kot se opravlja in zahteva v Sloveniji zdaj, je v dobršni meri mogoča predvsem na račun večje populacijske gostote jelenjadi in prevladovanja ženske jelenjadi ter je posledica načrtovanja odvzema, v katerega so vključene tudi izgube. V primerjavi z načrtovano sestavo odvzema je v sestavi opravljenega odstrela znatno manj košut, medtem ko je velik odstrel mlade jelenjadi celo načrtovan (zahtevan). Pri načrtovanju odvzema jelenjadi se tudi (pre)malo upoštevata spolna in starostna sestava v naravi živeče jelenjadi. Z vidika vpliva jelenjadi na okolje, prihodka od prodaje divjačine in še posebno glede na število odstreljenih jelenov pa takšno upravljanje nikakor ni (gospodarsko) optimalno. **Vprašanje je, zakaj se v Sloveniji odrekamo mogočemu odstrelu 250-ih jelenov na leto več in vsaj 10 % večjemu prihodku od divjačine ob sočasno enaki ali celo nekoliko manjši gostoti jelenjadi?** V pomoč pri uvajanju sprememb pri upravljanju z

jelenjadjjo je lahko že odgovor na drugo vprašanje, in sicer: *»Zakaj v populaciji jelenjadi tako zelo varujemo razred košut, če pa jim v prihodnjih dveh letih brez pomislekov odstrelimo večino telet – in to kljub temu, da bi marsikatero med njimi postalo zdrava in plodna košuta?«*

Zavedati se je tudi treba, da je zgolj intuicija mojih kolegov načrtovalcev premalo za spremembe, vendar če so dvomi v teoretične izračune učinkov drugačnega poseganja z odstrelom med jelenjad, pa izkušnje iz drugih držav dokazujejo, da je mogoče tudi drugače upravljati s to vrsto. V določeni meri je lahko ovira spremembam »lovška tradicija«, ki je bila še ne dolgo nazaj drugačna glede na predstavljene podatke v začetku prispevka! Spremembe in s tem optimalnejše/ustreznejše upravljanje jelenjadi tudi niso mogoče, če načrtovalci ne bomo neprestano kritično preverjali naših dozdajšnjih izhodišč pri upravljanju s populacijami in analizirali posledic takega upravljanja; prav tako tudi ne, če lovci ne bomo verjeli učinkom morebitnih sprememb. Zavedati se je tudi treba, da bodo zgolj morebitne malenkostne spremembe povzročile temu primerno le majhne učinke. **Upam, da se vse skupaj ne bo končalo z večkrat izrečeno mislijo, »da jelen še ni nikoli rodil teleta«, ampak da se bo začelo graditi na dejstvu, da »odstreljeno tele ne bo nikoli ne jelen in tudi ne košuta«.**

Marjan Kumelj,
univ. dipl. inž. gozd.
Marjan.Kumelj@zgs.si

Pobuda EU v prizadevanjih za zmanjšanje konfliktov pri sobivanju ljudi in velikih zveri

Desetega junija je Evropska komisija Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN) sprožila v Bruslju doslej največjo pobudo (t. i. Platformo) za ustrežnejše sobivanje med ljudmi in velikimi zvermi v deželah EU ter razkrila svoja stališča. Ob tej priložnosti je udeležencem v veliki bruseljski dvorani spregovoril tudi evropski komisar dr. **Janez Potočnik** in kot primer dobre prakse predstavil naš projekt varstva in spremljanja stanja volka v Sloveniji (SloWolf), ki se je končal lani (glej www.volkovi.si). Ob tem so predvajali petminutni izsek iz slovenskega dokumentarnega filma *Za volkovi*, ki so ga naši raziskovalci posneli v času trajanja projekta v Sloveniji (lahko si ga ogledate na <http://www.youtube.com/watch?v=qW9kQsHbyMU>). Kar 25 % podpisnikov načel te pobude je predstavnikov lovskih interesnih organizacij.

Vrste velikih zveri, kot so npr. volkovi in medvedi, so si spet pridobili pomembno mesto v še ustreznih habitatih EU, toda sobivanje z ljudmi na istem prostoru je marsikje še vedno dokaj problematično ali pa se ta problematika povečuje. Zato je bil poziv Evropske komisije usmerjen z namenom, da bi pospešili povezavo in usklajeno dogovarjanje za ustrežnejše rešitve in uporabo primernih praks med glavnimi deležniki,

ki jih predstavljajo kmetijci, naravovarstveniki, lastniki zemljišč in lovci. Našli naj bi sprejemljive skupne rešitve pri vedno večjih nasprotjih med tamkaj živečimi ljudmi in njihovimi dejavnostmi v neposredni bližini velikih živali. »Ena izmed pomembnih osnov zastopnikov nove pobude je, poiskati način, kako bomo lahko vsi prispevali svoj delež v okvir te pobude Komisije EU, s katerim bi pospešili pozitivno sporazumevanje,« je povedal **Luc Bas**, direktor predstavniške pisarne IUCN pri EU. »Naša lastna mreža predstavnikov in izvedencev IUCN predstavlja široko osnovo interesnih služb na tem področju,

od znanstvenih institucij do okoljskih nevladnih organizacij, od lovcev do vlad, zato lahko poiščemo najustreznejše osnove v naši skupni DNK,« je še dodal. Poseben spremljači program te pobude (platforme) bo zajel štiri vrste evropskih velikih zveri, ki živijo v ustreznih okoljih dežel EU: rjavega medveda, volka, rosomaha in evrazijskega risa. V preteklosti so vse te vrste velikih zveri postopoma doživele dramatičen številčen in razširjen upad; pretežno zaradi njim škodljivih človeških aktivnosti in zaradi sprememb v habitatih. Zahvaljujoč usmeritvam EU v zadnjih nekaj desetletjih so se te živali po vsej Evropi spet številčno zelo okrepile in prostorsko razširile. Njihovo skupno število je do današnjega dne doseglo okrog 40.000 živali; še več: njihove populacije so postale spet uravnovešene/stabilne in se še razširjajo. Da se je to sploh lahko zgodilo, je vzrok v glavnem zaradi njim naklonjenih nacionalnih zakonodaj, pa tudi zaradi upoštevanja določil in upoštevanja načel EU Habitatne direktive (eno od načel Nature 2000), ki so jo nekatere dežele sprejele že pred dvajsetimi leti. Njene sprejete usmeritve/direktive učinkovito varujejo evropske vrste velikih zveri in skrbi-

jo za temeljno usklajevanje nacionalnih zakonodaj na tem področju. Ta direktiva je omogočila, da so se velike zveri vrnile v mnoga območja, v katerih jih prej dolga desetletja ni bilo in da so okrepile svojo prisotnost. Toda ne glede na velik naravovarstveni uspeh, ki ga pomeni povečanje števila določene vrste živali, prav te živali v določenih delih Evrope ponekod spet povzročajo določene konflikte z lokalnim prebivalstvom in drugimi uporabniki prostora, s katerimi si delijo isto okolje, še poseb-

no s kmetovalci in lovci. To je še posebno izrazito zato, ker plenilski slog življenja in navade velikih zveri terjajo zelo velika bivalna območja (posamezna stanišča so velika od 100 do 2.000 km²), prav tako tudi njihovo varstvo terja, da z njimi upravljamo na zelo velikih območjih, ki v glavnem vključujejo veliko primerne naravnega območja ene dežele, pa tudi mednarodnih administrativnih in sodno-pravnih meja. »Ponovna številčna okrepitev in razširitev velikih zveri v Evropi je spoznana kot

velik uspeh, ki pa po drugi strani povzroča prav tako določena nasprotja, ki jih je potrebno sproti razreševati,« je rekel **Luigi Boitani**, vodja skupine izvedencev za velike zveri Evrope (*Large Carnicore Initiative for Europe - LICE*), ki deluje v okviru IUCN Komisije za preživetje vrst (*Species Survival Commission*). »Imeli smo čast videti mnogo pozitivnih primerov sobivanja ljudi s temi živalmi, toda potrebno se je še nadaljnje pogovarjati o njem. Nobenega napredka ni pričakovati, če se dogovarjanja ne bodo nadaljevala.«

Prisotnost velikih zveri v območjih, kjer živijo in delajo tudi ljudje, kjer se telesno sproščajo, je pogosto povezana z najrazličnejšimi konflikti, npr. s primeri plenjenja zveri med domačimi živalmi/žvino (in poldivjimi severnimi jeleni v Skandinaviji), nasprotujočimi si odzivi z lovci pa tudi s socialnimi in kulturnimi konflikti, ki se nanašajo na večje napetosti med kmečkim in mestnim okoljem. Možnosti za reševanje vseh najrazličnejših konfliktov je veliko in se med seboj zelo razlikujejo; to obsega tradicionalno varstvo ovac s pastirskimi/ovčarskimi psi do ograjevanja živali s sodobnimi elektronskimi zaščitnimi ograjami. Zaradi marsikje daljšega obdobja odsotnosti velikih zveri je treba zdaj tam ponovno prilagoditi tradicionalne prakse novim razmeram in ljudi pozvati, naj upoštevajo nekdanje načine zaščite domačih živali in tudi novosti, ki so potrebne zaradi spremenjenih socialnih, kulturnih, gospodarskih in logističnih razlogov. Skratka, zaradi različnosti evropskega stanja v posameznih deželah in razlik v okolju teh ukrepov ne moremo kar poenotiti in poenostavljati. Ponovna vključitev velikih zveri v sestavo evropskega podeželja terja precej najnujnejših presoj/prilagoditev v vseh območjih, kjer spet živijo. Prav tako izkušnje pokažejo, da je socialne in kulturne konflikte mogoče uspešno reševati z uspešnim dogovarjanjem med različnimi nepristranskimi osebami, ki so sprejela domenjena načela reševanja.

Foto: CIC Press

Na konferenci je dr. Janez Potočnik kot primer dobre prakse predstavil naš projekt varstva in spremljanja stanja volka v Sloveniji (*SloWolf*).

Foto: CIC Press

Kar 25 % podpisnikov pobude EU za zmanjševanje konfliktov z velikimi zvermi je predstavnikov lovskih interesnih organizacij. Tolikšne podpore v tem okviru nima nobena druga zainteresirana organizacija (ne kmetijci, naravovarstveniki, lastniki zemljišč in ne znanstveniki). Na fotografiji dr. Janez Potočnik, komisar EU za okolje, podpisuje pisni dokument.

CIC o Pobudi EU (2014) za sobivanje med ljudmi in velikimi zvermi

Evropska komisija je imela 10. 6. 2014 v Bruslju pod okriljem okoljskega komisarja Janeza Potočnika prvo predstavitevno ceremonijo in prvo delovno zasedanje v okviru te pobude. Zastopniki te pobude, med katerimi so tudi predstavniki CIC (Mednarodnega sveta za lovstvo in ohranitev divjadi), so predstavili in si izmenjali izkušnje s ciljem, da bi poiskali in podprli skupne načine reševanja vedno večjih konfliktov pri sobivanju ljudi in velikih zveri. Tam se je poleg CIC zbralo še veliko drugih nepristranskih oseb in različnih organizacij, ki so podprli skupna načela (pobudo). Poleg predstavnikov CIC so bili še: še Organizacija združenih kmetovalcev in kmetijskih kooperantov (COPA-COGECA), Organizacija evropskih zemljiških posestnikov (ELO), Zveza evropskih parkov (EUROPARC), Združenje evropskih lovskih zvez (FACE), Združeni

predstavniki rejcev severnih jelenov Finske in Švedske, Svetovni sklad za varstvo narave (WWF) in Svetovna zveza za varstvo živali (IUCN). Vsi predstavniki naštetih organizacij so podpisali Sporazum o ključnih načelih in obveznostih sprejetih aktivnosti v povezavi s to pobudo.

Pomembna je ugotovitev, da je kar 25 % podpisnikov pobude predstavnikov lovskih interesov. Tolikšne podpore v tem okviru nima nobena druga zainteresirana organizacija (ne kmetijci, naravovarstveniki, lastniki zemljišč in ne znanstveniki). Predsednik CIC **Bernard Lozé** se je zahvalil odboru za splošne zadeve Evropske komisije IUCN, da mu je v dveh letih uspelo zbrati predstavnike neodvisnih zainteresiranih skupin in med njimi vzpostaviti sodelovanje v tej smeri. Kot je v splošni razpravi še dejal Lozé, je CIC tudi v prihodnje pripravljena in odločena nadaljevati razburljiva in občasno tudi težavna in konstruktivna dogovarjanja z različnimi interesnimi skupinami. Kjer je treba doseči sporazum, so nujna pogajanja, da ne bi dosegli ugodne rešitve le tisti, ki zagovarjajo zgolj

ozke lastne interese. Sobivanje z zvermi v zdajšnjih razmerah namreč terja tudi razumevanje njihovih pravic in naravnih potreb; za vsako vrsto posebej. Kajti te živali so koristne in ji ne smemo gledati le kot strošek!

Za več informacij o EU Pobudi (platform) obiščite: http://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/carnivores/index_en.htm

IUCN (Svetovna zveza za varstvo narave)

Ta največja naravovarstvena organizacija na svetu pomaga poiskati poučne globalne razloge in rešitve za naše najbolj pereče okoljske probleme in razvojne izzive, povezane z njim. IUCN je najstarejša in največja svetovna okoljska organizacija, ki združuje več kot 1.200 vladnih in nevladnih predstavnikov in skoraj 11.000 prostovoljnih strokovnih izvedencev iz 160 dežel. Njeno delo podpira več kot tisoč podpornih uprav v 45 pisarnah in stotine partnerjev iz javnosti, nevladnih organizacij in zasebnega sektorja z vsega sveta.

Regijski oddelek IUCN za

Evropo pokriva ves evropski del celine, Rusijo in srednjo Azijo ter vključuje tudi čezmorske dežele EU. Tako ta del predstavlja eno tretjino globalnih predstavnikov IUCN in je njeno največje programsko območje. Sredozemska vrstna raznolikost »vročih točk« je pomembno področje dela IUCN. Namenska pisarna, središče za sredozemsko sodelovanje (*Centre for Mediterranean Cooperation*), določa in opravlja akcije za varstvo biotske pestrosti v sredozemskih deželah. Oglejte si spletne strani IUCN Europe!

LCIE – Evropska pobuda za velike zveri (*Large Carnivore Initiative for Europe*) je skupina izvedencev za velike zveri, ki deluje v okviru velike Komisije za preživetje vrst (*Species Survival*

Foto: M. Artnak – Grča

Commission) (SSC), ki je sestavni del Svetovne zveze za varstvo narave (IUCN). LCIE sestavlja skupina izvedencev, ki delujejo na področju varstva velikih zveri v Evropi. Njeni strokovnjaki/izvedenci poskušajo prenašati najnovejše izsledke ekologije iz socialnih znanstvenih raziskav, upravljanja s prostoživečimi živalmi in iz mednarodnih naravovarstvenih organizacij neposredno v sodobno varstvo in upravljanje s temi naravnimi viri. V letu 2013 je LCIE objavil *Manifest o varstvu velikih zveri v Evropi* in pripravil vrsto poročil za Evropsko komisijo, vključno s pregledom položaja/statusa in upravljanja z velikimi zvermi v Evropi in tudi poročilo o konfliktnih in metodah reševanja le-teh. Januarja lani so predstavniki LCIE pomagali Evropski komisiji pri organizaciji delavnice nepristranskih udeležencev v Bruslju na to temo (glej www.lcie.org).

Kratka ocena zdajšnjega stanja velikih zveri v Evropi

Dandanes rjavi medved (*Ursus arctos*) živi v dvaindvajsetih evropskih deželah in njihovo številčnost ocenjujemo na skupno 17.000 živali. V EU je medvedja populacija strogo zavarovana s pomočjo usmeritev Habitatne konvencije, toda nekatere dežele so uveljavile možnost prigovora (derogacije), ki jim omogoča omejen odstrel medvedov. Najmanjše medvedje populacije so še vedno kritično ogrožene.

Volk (*Canis lupus*) oziroma njegove populacije, ki se razmnožujejo (reproduktivne) v Evropi, so v vseh državah (razen držav Beneluxa), ni jih na Danskem, Madžarskem in v otoških državah. Toda celo na Danskem naj bi se v obmejnem območju v zadnjem času pojavilo več posameznih volkov. V Evropi se ocena vseh volkov giblje okrog 10.000 živali. Pravni položaj volkov v EU

je pod usmeritvami Habitatne konvencije, položaj vrste in upravljanje z njo pa je od dežele do dežele zelo različen. Rezultat tega je, da ponekod številčnost nekaterih populacij še vedno uravnavajo z lovom, medtem ko so v drugih deželah te zveri strogo zavarovane. Seveda pa so z volkovi, kjer koli živijo, povezani mnogi konflikti, pretežno zaradi pljenja med domačo živino (posebno drobnico).

Evrazijskega risa (*Lynx lynx*) najdemo v trindvajsetih državah severne in vzhodne Evrope (skandinavske in baltiške države) in vzdolž strnjenih gozdnatih planinskih območij v jugovzhodni in srednji Evropi. Toda le polovica risje populacije je domorodne, medtem ko polovica živali izhaja iz potomcev ponovno naseljenih živali (od leta 1970 do 1980), ki niso pripadale domorodni geografski rasi/podvrsti. To velja za Nemčijo, Švico, Avstrijo, Poljsko in Slovenijo. V Evropi dandanes skupno število risov ocenjujemo na 9000–10.000 živali. V EU (razen Estonije, kjer z risom upravljajo kot z lovno vrsto) so vse risje populacije strogo zavarovane s Habitatno konvencijo. Toda nekatere dežele so vložile prigovor, ki lovcem dovoljuje omejen odstrel.

Rosomaha (*Gulo gulo*) najdemo v Evropi v štirih evropskih državah: Švedski, Norveški, Finski in Rusiji. Skandinavska populacija tega največjega evropskega predstavnika kunje družine je ocenjena na vsega 1.100 živali. V EU so rosomahi strogo zavarovani in podvrženi panevropski zakonodaji (Habitatna direktiva). Glavni konflikti so zaradi rosomahovega pljenja med poludomačenimi severnimi jeleni pa tudi med drobnico (na Norveškem). Glavna nevarnost za obstoj rosomaha sta čezmeren in nelegalen lov, prav tako so pri tem upoštevane tudi potencialne nevarnosti vplivov tople grede na spremembo podnebja.

Boris Leskovic

Large Carnivore
Initiative for Europe
IUCN/SSC SPECIALIST GROUP

Pravo je orožje - vzemimo ga v roke!

Razmišljanja o uresničevanju nalog LZS s pomočjo prava

V pravno delo na LZS sem se povsem po naključju »zapletel« pred slabimi desetimi leti v času velike organizacijske krize, ko je LZS ostala brez vseh organov, razen občnega zbora. Zato so moja zadnja razmišljanja še vedno pod močnim vtisom tedanjih težav. Nemoteno delo LZS in njenih organov, odsotnost konfliktov ter usmerjenost od notranjih vprašanj k vprašanjem divjadi in lovstva zato ocenjujem kot izredno velik uspeh vodstva LZS v zadnjih dveh mandatih. Izredno pozitiven je tudi povečan poudarek na znanstvenem delu na področju divjadi ter vključevanje vrhunskih strokovnjakov s tega področja v projekte LZS, če se omejim le na zadevi, ki sta mi osebno bliže.

Moje sodelovanje, praktično ves čas v okviru *Komisije LZS za organizacijska in pravna*

vprašanja (v nadaljevanju: Komisija), se je pred slabim desetletjem kot rečeno začelo s sodelovanjem pri pripravah več zaporednih občnih zborov, na podlagi katerih je LZS dobila vse organe in na koncu tudi nova Pravila LZS. V naslednjih letih je nato Komisija pripravila ali sodelovala pri pripravi vseh preostalih internih aktov LZS ter internih aktov strokovne službe LZS, nudila strokovno pomoč LD in tudi posameznim članom, dajala številne pripombe na predloge predpisov ter zagotavljala pravno podporo drugim nalogam LZS. Način zagotavljanja pravnih nalog, ki je v vsem tem obdobju potekal dokaj stihijsko, pa v zadnjem času po moji oceni ne daje več želenih učinkov, zato je treba razmisliti o učinkovitejšem pristopu pri pravni podpori nalogam LZS.

Po sprejemu praktično vseh notranjih aktov LZS se težišče pravnega dela prenaša navzven, v glavnem nasproti državi in njenim organom. V tem odnosu pa LZS nastopa v dvojni vlogi, in sicer kot nosilka javnih nalog ali celo izvajalka javnih pooblastil ter tudi kot organizacija civilne družbe. Nobenega dvoma ni, da prvi sklop nalog (na primer izdajanje lovskih izkaznic, organiziranje izobraževanja, sodelovanje pri znanstveno-raziskovalnem delu), ki jih LZS opravlja v imenu in na mesto države, mora opravljati v skladu s predpisi ter v sodelovanju z državnimi organi, kar po mojem mnenju LZS tudi počne (pri tem ni odveč poudariti, da številčnejše in za divjad pomembnejše naloge v javnem interesu opravlja LD – upravljavke lovišč). Veliko bolj kritičen sem do

vloge LZS kot organizacije civilne družbe, saj imam občutek, da se zaradi opravljanja javnih nalog preveč istovetimo z državo in njenimi organi in ne postavljamo zahtev, ki jih imamo kot civilna družba. Pa pogledjmo, zakaj.

Glavna naloga ministrstev je priprava zakonov in drugih predpisov, razlaga predpisov in spremljanje njihovega izvajanja. Lahko le domnevam, zakaj je temu tako, vendar je dejstvo, da *Ministrstvo za kmetijstvo in okolje* (v nadaljevanju: MKO) na področju lovstva teh temeljnih nalog preprosto ne opravlja ali pa jih opravlja slabo. Naj se zdi še tako kritično, vendar je dejstvo, da je v zadnjih desetih letih MKO pripravilo eno samo novelo Zakona o divjadi in lovstvu, ki jo je »izsililo« Ustavno sodišče RS. Če se le pojavi priložnost, pa v kak

drug zakon »podtakne« določilo, s katerim želi spremeniti Zakon o divjadi in lovstvu – in to vedno v korist države in na škodo divjadi ali lovcev (npr. več novel Zakona o gozdovih, novela Zakona o ohranjanju narave, novela Zakona o varstvu okolja). Po desetih letih veljavnosti MKO še vedno ni pripravilo nekaterih podzakonskih aktov, ki jih terja Zakon o divjadi in lovstvu. Zato je stanje na teh področjih že slabo desetletje nezakonito (na primer merila za posege v prostor, ki bi lahko bistveno spremenili življenjske razmere divjadi, določitev območij, znotraj katerih so dovoljeni poleti z napravami za letenje, če se omejim le na področje varovanja življenjskega okolja divjadi). MKO je potrebovalo dve leti za pripravo in sprejem popolnoma tehničnega podzakonskega akta, ki vsebuje le nekaj členov in tri skice in ki bi bil lahko pripravljen v enem tednu, priprava sprememb in dopolnitev drugih podzakonskih aktov pa traja meseci in mesece. Z njimi MKO pogosto želi urediti vprašanja, ki bi morala biti urejena v zakonu, a tega noče ali ne zna novelirati. Zaradi postopkovnih pravil MKO osnutke omenjenih aktov sicer redno pošilja v usklajevanje tudi LZS, vendar se kljub vsemu prelitemu črnilu ne spomnim resne vsebinske pripombe LZS, ki bi jo MKO upoštevalo v končni različici.

Nič bolje ni na področju razlage veljavnih predpisov, čeprav je to ena od temeljnih nalog MKO. Na njihove odgovore je treba čakati mesece, prejeti odgovori pa so velikokrat praktično neuporabni. Ministrstvo v istih zadevah daje različna mnenja, na vsebinska vprašanja ne zna odgovoriti, strankam pošilja »privatne« odgovore, za zadeve s svojega delovnega področja pa sprašuje druge državne organe. Na številne pritožbe ter opozorila, ki se v odnosu med Zavodom za gozdove Slovenije ter LD – upravljavkami lovišč na področju načrtovanja pojavljajo v praksi, pa se MKO ne odziva.

Sprašujem se, kaj si s takim MKO lahko pomaga lovska

inšpekcija, ki nadzira izvajanje predpisov s področja lovstva v praksi. Ne glede na »oporo«, ki jo ima lovska inšpekcija v okviru MKO, si tudi ne bi smela privoščiti samovoljnih razlag (interpretacij), ki včasih mejijo na pravno fantastiko. Pri lovski inšpekciji tako v prvi vrsti pogrešam nadzor nad izvajanjem predpisov in posledično tudi sankcioniranje kršitev, vendar »z zrnem soli«, torej z zavedanjem, kaj je pomembno in kaj ne oziroma z zavedanjem o sorazmernosti dejanja in njegove posledice.

Očitki so hudi. Ob dejstvu pa, da za vsako trditvijo stojijo tudi konkretni primeri, menim, da jih kot organizacija civilne družbe smemo, če ne že kar moramo postaviti! Hkrati iskreno upam, da je jasno, da ne govorim »ad personam«, torej o ljudeh, ki v tem trenutku opravljajo naloge na omenjenih področjih, temveč »ad rem«, torej o sami problematiki pravnega urejanja področja lovstva. Zgolj zaposleni so pri tem še najmanj krivi, povsem jasno pa je, kdo je odgovoren za organizacijo dela in stanje na področju lovstva.

MKO tudi za prihodnje ne kaže nobene očitne volje po spremembah. Imam občutek, da stanje na področju lovstva ocenjuje za »urejeno«, zato naj se obstoječe stanje – z glavo v pesku – ohranja čim dlje. Brez zunanjih spodbud ne bo sprememb, zato v nadaljevanju predlagam razmislek o nekaterih možnostih.

Na zakonodajnem področju nas je MKO že nekajkrat prepeljal »žejne čez vodo«, saj od obljubljenih sprememb predpisov ni bilo nič (šolski primer je obljubljena novela Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije). Tudi tolikokrat zatrjevana »nedotakljivost« Zakona o divjadi in lovstvu (zaradi uveljavljanja morebitnih zasebnih interesov) se mi vse bolj dozdeva kot izgovor za pasivnost MKO in tudi našo brezbriznost. Brez spremembe zakona ne moremo doseči nobenih bistvenih sprememb, o katerih govorimo že vrsto let. LZS naj torej izkoristi ustavno možnost ter s 5000 podpisi v

Državni zbor RS vloži novelo Zakona o divjadi in lovstvu, s katero bomo predlagali prenos načrtovanja od Zavoda za gozdove Slovenije na upravljavce lovišč in prepričan sem, da so podpisi za ta predlog že zagotovljeni. Ali pa pravno preprostejša pobuda: s spremembo Zakona o divjadi in lovstvu državi vrnimo izdajanje lovskih izkaznic, torej povsem državne naloge, ki jo LZS opravlja v imenu države, financira pa iz prispevkov LD. Gre namreč za nalogo, ki delovno in finančno izredno obremenjuje LZS, pri tem pa nam država ne nudi prav nobene strokovne podpore, naše napake in napake lovcev pa strogo in samovoljno kaznuje. Lovske izkaznice naj izdaja, preklicuje, »nepodaljšuje« in financira država, v njenem imenu seveda MKO, LZS pa naj le spremlja prakso nepodaljševanja in preklicev veljavnosti lovskih izkaznic ter v vseh spornih primerih zagotovi pravno izpodbijanje teh sklepov pred sodišči. Bomo videli, ali bodo lovski inšpektorji tudi v prihodnje izdajali tako »inovativne« odločitve, kot jih izdajajo zdaj. Možnosti so odprte tudi pri drugih predpisih; npr. podelitev statusa naravovarstvenih nadzornikov lovskim čuvajem v skladu z Zakonom o ohranjanju narave ali predlog za vrnitev podražavljenih zemljišč lovskim organizacijam z dopolnitvijo Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, čeprav sem za zadnjo pobudo prepričan, da je zaradi poteka časa in ustavnopravnih vprašanj, povezanih s to problematiko, priložnost za vedno zamujena.

V postopkih usklajevanja predpisov smo MKO pogosto neuspešno opozarjali, da so predlagane rešitve nezakonite ali neustavne. To nalogo prepustimo MKO in pristojnim zakonodajno-pravnim službam, sami pa raje vložimo nekaj pobud za presojo ustavnosti ali zakonitosti predpisov pred Ustavnim sodiščem RS. Če bi v dveh ali treh primerih s pobudami tudi uspeli, sem prepričan, da bi MKO naše pripombe na predpise zagotovo jemalo resneje. Veljavni predpisi, kot

tudi predpisi v nastajanju, nam v teh primerih ponujajo kar nekaj možnosti. Na primer: ali je ustavna rešitev, po kateri lovske organizacije naloge, ki jih opravljajo v javnem interesu ali kot javno pooblastilo, financirajo/plačujejo izključno same, podobne naloge Zavoda za gozdove Slovenije ter upravljavcev lovišč s posebnim namenom pa se v celoti ali vsaj deloma plačujejo iz državnega proračuna?!

In ne nazadnje: naloga, ki se je LZS boji »kot hudič križa«, to je izpodbijanje konkretnih odločitev pred sodišči. Opravljanje teh nalog terja posebno pravno znanje in izkušnje, lahko pa je povezano tudi z občutnimi stroški. Vendar je dejstvo, da je nestrinjanje z odločitvijo v konkretni zadevi mogoče doseči le z vložitvijo tožbe v sodnem postopku kot načinu dokaj civiliziranega reševanja konfliktov v družbi. Toda: Kaj je na koncu ceneje!? Lahko se iz leta v leto ukvarjamo s pravno povsem nemogočimi odločitvami lovskih inšpektorjev ter dajemo naslovnikom zdaj take, zdaj take »pravne« nasvete, s katerimi niso zadovoljni ne lovci ne mi. Lahko pa se zberemo, proučimo primere, izberemo take, ki imajo precedenčno vrednost, in nato odločitve izpodbijamo pred sodišči. Namesto da se pol leta ukvarjamo z vprašanjem, kako se začne postopek za nepodaljšanje ali preklic veljavnosti lovske izkaznice, raje o tem vprašajmo sodišče, ki nam bo odgovorilo v konkretnem primeru, nanj pa se bomo lahko sklicevali tudi v vseh podobnih primerih. Tudi izdajatelj odločbe ali sklepa bo vedel, kaj ga čaka v primeru neupoštevanja stališča sodišča! Morda bi se glede tega lahko kaj naučili od nam pogosto »nasprotujoče« nevladne organizacije, to je od Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije (Dopps), ki svoje interese izredno uspešno uveljavlja prav v takih ali drugačnih sodnih postopkih.

Na koncu je treba zapisati tudi o nekaterih »notranjih« vprašanjih. Komisija je v sodelovanju s strokovno službo do-

slej, kot rečeno, dokaj stihijsko ter včasih bolj in včasih manj uspešno zagotavljala strokovno pomoč LD na pravnem področju, drugim svojim članicam, pa tudi posameznim lovcem. LD so članice LZS, zato je dolžnost LZS (jasno zapisana tudi v veljavnih aktih), da jim nudi strokovno pomoč tudi na pravnem področju. Natančno pa se bomo morali dogovoriti, kdo mora nuditi strokovno pomoč, predvsem pa o obsegu take pomoči. Pravna razmerja ter s tem možnost nesoglasij so na ravni LD v resnici precej bolj raznovrstna kot na ravni LZS, zato je tudi obseg potreb po pravni pomoči v LD lahko vsebinsko širši. Zgolj kot primer navajam pomoč LD v postopkih, ki dajejo podlago za različne posege v naravno okolje in kjer je poleg pravne pomoči treba zagotoviti tudi strokovno pomoč z drugih področij. LZS se ne more vključiti v vsak sodni postopek, v katerega je vključena ali ki grozi posamezni LD. Vprašanje pa je, ali ni tudi njena glavna dolžnost, da jim nudi strokovno pomoč v pomembnejših zadevah, ki imajo lahko precedenčni pomen, ali v zadevah, ki jo zadevajo kot organizacijo, ki deluje v javnem interesu na področju ohranjanja narave in varstva okolja.

Vsaj pravno je veliko lažje odgovoriti na vprašanje, ali naj LZS nudi strokovno pomoč tudi posameznikom, članom LD. Formalen odgovor je seveda negativen, saj posamezniki niso člani LZS in z njo niso v neposrednem odnosu. Tovrstna pomoč se je tudi v praksi, kljub želji Komisije, da bi pomagala, večkrat izkazala za brezplodno, saj gre v teh zadevah pogosto za nesoglasja in spore med vodstvi posameznih LD ter njihovimi člani. Posamezniki, ki ne morejo doseči svojih ciljev v družini ali ki menijo, da v okviru družine ne morejo odpraviti nezakonitosti, ki se po njihovem mnenju dogajajo, se neredko po pomoč zatekajo na LZS, ki jo doživljajo kot »vrhovno instanco« na področju lovstva. Po človeški strani zato razumem tudi njihovo razočaranje, ko ne dobijo po-

moči. Glede na to, da komisija pri tem doslej ni bila dosledna, menim, da se je treba do tega vprašanja čim prej jasno opredeliti, z odločitvijo seznaniti lovsko javnost in dogovorjeno nato tudi strogo upoštevati v praksi.

In ne nazadnje še nekaj besed o prispevkih, ki v reviji Lovec obravnavajo pravno tematiko. Relativno pogosti so prispevki, pri katerih je iz načina pisanja jasno, da imajo namen s pravnega vidika strokovno obdelati in odgovoriti na določena aktualna vprašanja, ki se pojavljajo v povezavi z divjadjo in lovstvom. V takih prispevkih so žal kar pogoste pravne napake. Tudi sam zaključek je bil v nekaj primerih popolnoma napačen, pri čemer laična lovska javnost take trditve in zaključke sprejema kot pravilne. Kot pravnik me taka nedoslednost moti. Če je namen glasila Lovec med drugim zagotavljanje korektnih in strokovno pravih informacij, bo uredništvo moralo razmisliti o načinu zagotavljanja temeljne strokovne kakovosti takih člankov, saj Lovec ni pravna revija, ki bi objavljala pravno

polemiko, v katerih bi avtorji na dolgo in široko zagovarjali pravilnost svojih stališč.

Moja razmišljanja bistveno spreminjajo težišče dosedanjega pravnega dela, ki ga je opravljala Komisija. Ne trdim, da bi vse moralo biti tako, še manj, da bi moralo biti takoj. Že vsakdanja praksa Komisije pa nas prepričuje, da se je dosednji način dela izčrpal in da ne daje posebnih pričakovanih rezultatov. V odnosu do države smo še vedno povsem nemočni, pri čemer korektni odnosi z državo in njenimi predstavniki ne morejo odtehtati dejanske nemoči. Imam pa občutek, da so tudi LD vse bolj nezadovoljne z delom Komisije.

Nobena stvar se ne izboljša sama od sebe. Relativno hitro se lahko pogovorimo in začrtamo meje pravnih nalog znotraj lovskih organizacij, odnos do države pa terja tehtnejši načrt, saj tudi od nas terja bistveno večji napor. Pogovorimo se, kaj lahko uresničimo, koliko časa za to potrebujemo ter kakšne notranje organizacijske spremembe so za to potrebne, saj te naloge presegajo trenutne zmožnosti Strokovne službe

LZS in Komisije. Ampak vsaj za začetek, s primerom ali dvema, pokažimo državi zobe in ji povejmo, da mislimo resno.

Namen mojega prispevka je spodbuditi razmišljanje o obravnavani tematiki ter poskusiti najti nove in učinkovitejše pristope k delu. Dejstvo je, da so v sodobni družbi odnosi med ljudmi podrobno in morda tudi preveč podrobno urejeni s predpisi, zato ni vseeno, kakšne predpise imamo in kako jih uresničujemo. Tudi kot pripadnik lovske organizacije lahko predlagam izboljšave pri delu. In pravo je zagotovo učinkovito sredstvo, zato ga uporabimo.

S prispevkom ne želim nikogar žaliti ali omalovaževati njegovega dela, vendar kot državljan in član civilne družbe lahko in moram zahtevati, da država korektno opravlja svoje naloge. Znotraj lovske organizacije pa se moramo organizirati in delovati tako, da bomo takšni kritični drži tudi kos. Oceno, ali smo doslej na tem področju storili dovolj, pa prepuščam bralcem.

Goran Šuler

61. Generalna skupščina CIC v Milanu

predsednici RAHU. Vsekakor bom poskrbel, da jo bo dobila čim prej. Z vsemi sem se pogovarjal o možnosti odkupa večjega števila te res visoko

Ker se moram kot predsednik nacionalne slovenske delegacije CIC obvezno udeležiti sestanka Sveta CIC, ki je bil sklican že 23. aprila v popoldanskem času, sem bil v Italiji že dan pred začetkom 61. Generalne skupščine Mednarodnega sveta za lovstvo in varstvo divjadi (24.–27. april 2014). Nastanil sem se v hotelu Marriot v Milanu in se pozdravil z mnogimi prijatelji, ki so prispeli pred menoj in so že čakali na sestanek. Srečanje z dobrimi prijatelji po natanko enem letu je bilo v nekaterih primerih kar ganljivo, saj se z nekaterimi res dobro razumemo.

Sestanek se je začel ob napovedani uri v dvorani Washington A. Začel ga je Predsednik CIC **Bernard Lozé**. Bila nas je polna dvorana, vsaj petdeset predstavnikov držav z vseh celin.

Tematski naslov sestanka je bil *Naravovarstveni lov in sonaravno upravljanje z divjadjo*. Mnogo zanimivih dejstev smo slišali. Veliko je bilo slišati o lovu in upravljanju z divjadjo v državah vzhodne Evrope. V drugem delu sestanka je vsak od vodij nacionalnih delegacij CIC predstavil svoje poročilo o številu članov, dejavnosti, vse aktivnosti v letu 2013. Poročilo vodje slovenske delegacije CIC in poročilo predsednika koordinacijskega foruma CIC za srednjo in vzhodno Evropo sem predstavil podpisani.

Iz vseh poročil je bilo razbrati, da je treba še mnogo postoriti, posebno v nekaterih deželah, katerih gospodarstvo je slabše. Finančno stanje res ni vedno in povsod rožnato, česar se zavedamo tudi pri nas. Toda zahvaljujoč našim razumevaločim donatorjem in sponzorjem nekako še lahko krpamo začetek s koncem in enakovredno sodelujemo na pomembnejših dogodkih v Evropi. Donatorji slovenske Nacionalne delegacije CIC so: **GH Holding** iz Ljubljane, **Lovska zveza**

Vse foto: T. Vrščina

V dvorani na 61. Generalni skupščini CIC v Milanu

Slovenije, Matjaž Prinčič, Franci Golija – Alpmetal, **Zavarovalnici Tilia in Triglav AST Sistemi** - Črnomelj. Vsem donatorjem in sponzorjem se za njihovo pomoč zahvaljujem v imenu slovenske nacionalne delegacije CIC in tudi v svojem imenu. S sponzoriranjem našega dela so namreč že doslej omogočali uveljavljanje slovenskega lovstva, slovenske lovske organizacije, slovenske lovske znanosti v tej stroki

G. Bernard Lozé, predsednik CIC, med otvoritvenim govorom

in tudi promocijo Slovenije kot države. Velika hvala vsem omenjenim!

Sam sem moral poročati o finančnih težavah nekaterih naših evropskih članic, o prošnjah za darovanje divjadi. Posebno zanimiv primer je bilo darovanje damjakov (*Dama dama* L.). Bolgarija je npr. v letu 2012 prejela darilo pet-

sto glav te divjadi. Seveda je zdaj želja po takih darilih tudi drugod vsestranska. Nisem pa prepričan, da se bo tako darilo še kdaj ponovilo. Natisnjenih in izdanih je na novo kar nekaj knjig. Tudi v Sloveniji imamo odlično in primerno knjigo v angleščini: **Living with bears**, katere glavni avtorji so: prof. dr. **Boris Kryštufek**, dr. **Božidar Flajšman** in dr. **Huw I. Griffiths**. Menim, da bi knjigo lahko dobro prodajali tudi zunaj naših meja. S seboj sem imel pet primerkov knjige, ki sem jih podaril generalni sekretarki ruske lovske zveze RAHU, gospe **Iriini Doroshina**, predsedniku CIC **Bernardu Lozéju**, **Dobrevu Atanasovu**, državnemu sekretarju na ministrstvu za kmetijstvo in lov iz Bolgarije, gen. direktorju CIC **Tamasu Marghescuju**. Objubil sem jo tudi **Tatiani Aramilevi**,

Eloana Eibichler

strokovne knjige o medvedu. Dan je minil v različnih sestankih glede organizacije kot tudi glede meritev in ocenjevanja trofeje po metodi CIC.

Drugi dan, 24. 4. 2014, se je začela 61. Generalna skupščina CIC, in sicer pod motom Youth, Hunting and Biodiversity Global Summit on Hunters United against Wildlife Crime hosted by the World Forum on Sustainable Hunting.

Na glavni tribuni so letos sedeli predsedujoči gostitelj, predsednik nacionalne delegacije CIC dr. **Giovanni Bana**, trije mladi najstniki, italijanski fantje, in predsednik CIC Bernard Lozé. V otvoritvenem delu so sodelovali tudi župan Milana **Giuliano Pisapia**, minister za kmetijstvo Italije **Maurizio Martina**, minister za kmetijstvo Namibije **Lazaro Samuel Nylanadu**, predsednik FACE **Gilbert de Turckheim**, direktor OIE dr. **Bernard Vallat** in še nekaj pomembnih ljudi iz raznih organizacij, ki sodelujejo s CIC.

Program je bil na splošno zelo natrpan z raznimi temami, ki so zadevale lov v različnih deželah, posebej in neprestano pa se je omenjala Afrika. Še posebno Namibija se srečuje z največjo problematiko krivo-

lova oziroma divjim lovom na slone in nosoroge, ki je te živali tam pripeljal na rob izumrtja. Kontrola je sicer vzpostavljena in poteka, vendar še vedno ni tako učinkovita, da bi zadostila potrebam popolnejšega in učinkovitejšega nadzora.

Enake težave se pojavljajo na Kitajskem, kjer množično lovijo z mrežami razne vrste ptic, zaradi česar je že resno ogroženih kar nekaj vrst ptic.

Young opinion (YO) – *Mnenje mladih* je organizacija mladih članov, ki ga vodi gđc. **Eloana Aichbichler**, sicer naša bližnja sosedka, avstrijska Korošica, ki ima mnogo prijateljev tudi v Sloveniji. Je odlična voditeljica mladih. Opazno je povečanje števila mladih v tej organizaciji, kar je

dr. **Imricha Šubo**, Slovaka, dobrega prijatelja Slovenije in LZS. V članstvo CIC sta bila sprejeta tudi Gozdarski inštitut Slovenije in predstavnik te institucije dr. **Miran Čas**.

Žal je bil med preminulimi člani spoštljivo omenjen tudi naš **Veljko Varićak**, ki mu je bilo namenjenih veliko lepih in zahvalnih besed predsednika CIC.

Kot poseben uspeh CIC naj omenim, da je bilo s strani Madžarske dano posebno priznanje: diplomatski status, tudi registrske tablice na službenih avtomobilih CIC.

V pripravi je tudi nova knjiga *Ocenjevanje lovskih trofejev po sistemu CIC CIC trophy Measurement system*.

Na generalni skupščini CIC

Na tribuni z mladimi

dokaz zanimanja mladih, da se prek te organizacije uveljavijo v evropskem prostoru.

Žensko organizacijo v CIC vodi Slovakinja **Sonia Supekova**. Njen klub *Artemis* povezuje veliko pomembnih žensk iz kulturnega in poslovnega življenja. Ponovno je bila izvoljena za predsednico kluba. Posebej je prizdala željo, naj bi se pridružile tudi lovke iz Slovenije. Vabi jih tudi na zbor lovk, članic Kluba *Artemis*, ki bo 26. 9. letos v kraju Bohemio na Češkem. Vse zainteresirane dame vabi, naj se pozanimajo pri meni (podpisanim). Z veseljem jim bom pomagal, da se bodo včlanile, in uredil povezavo s tem ženskim lovskim klubom.

Menim, da je pomembno poudariti, da je bil dosedanji predsednik CIC na tej skupščini Bernard Loze ponovno izvoljen še za naslednji mandat. Enako so potrdili za enega od podpredsednikov CIC tudi

v Milanu je sodelovalo veliko članic iz evropskih delegacij CIC. Vzhodni del Evrope je uspel zadržati svojo privolitev na predlog zamenjave večine sprememb sistema meritev trofejnih delov divjadi. Poročilo o zdajšnjem stanju in sprejetih pravilih bo predstavljeno posebej.

Predstavili so tudi novega sodelavca v pisarni CIC v Budimpešti; to je **Hubert Inhaizer**, specialist za meritve trofejev, ki se je izkazal za komunikativno osebo. Izšel je tudi dopolnjen Statut CIC, seveda v angleškem jeziku, kar pa večini članov ne povzroča posebnih težav.

Na zaključni slovesnosti je bilo dogovorjeno, da bo, čeprav je bilo predstavljenih več ponudb, naslednja, 62. Generalna skupščina CIC v Sofiji, v Bolgariji.

Toni Vrščaj,
predsednik slovenske
nacionalne delegacije CIC

Milanska Deklaracija: Lovci združeni v boju proti kriminalu, povezanim z divjimi živalmi in divjim lovom

61. Generalna skupščina CIC; Milano, april 2014

UPOŠTEVAJOČ načela svetovnega vrha smo lovci udeleženci, združeni proti kriminalnim dejanjem krivolova divjih živali (61. Generalne skupščine CIC, 24. aprila 2014), sprejeli:

ZAVEDAMO se uničujočih vplivov neprimerljive stopnje kriminala nad divjimi živalmi, vključno z nezakonitim trgovanjem, na populacije prostoživečih vrst, ki jih uvrščamo med divjad, na njihove občutljive ekosisteme, katerih del so in na našo skupno naravno dediščino.

POZIVAMO h globalni tozadevni pozornosti in k odločni zavezanosti v boju proti kriminalu nad divjimi živalmi, kar je bilo nedavno tudi predstavljeno na več visokih ravneh različnih nacionalnih, bilateralnih in multilateralnih pobudah, konferencah in sestankih ...

ZASKRBLJENI SMO nad dejstvom, da tudi dobro pripravljena strategija boja proti tovrstnemu kriminalu nad prostoživečimi živalmi prepogosto ne razlikuje med zakonitim in nezakonitim trgovanjem in pravilno uporabo divjih živali.

BOJIMO SE, da bo zmanjšanje in razvrednotenje zgodovinsko preskušanih in preverjenih metod in postopkov za ohranitev prostoživečih živali, ki temeljijo na premišljeni trajnostni rabi naravnih virov, dolgoročno imelo škodljive učinke, ki se bodo odrazili na prostoživečih živalih, ki so odvisne od njihovih ohranjenih habitatov in ekosistemov.

61. CIC Generalna skupščina v Milanu v Italiji

POTRJUJE pomembno dolžnost svetovne lovske skupnosti, da ravna po vseh zakonih za varstvo prostoživečih živali in kaznuje kakršne koli kršitve v vseh naravnih območjih, da ustvarja in ohranja preglednost lovskega postopka pri upravljanju z divjadjo, pokaže ničelno strpnost do kriminala nad prostoživečimi živalmi in povsem nasprotuje načinom nezakonitega trgovanja in uporabe divjih živali.

POUDARJA, kako pomembno in ključno vlogo so v zgodovini opravljali lovci glede varstva divjadi in v naseljenih območjih ter njihovi sproti ukrepi na terenu proti divjemu lovu in drugih oblikah kriminala, povezanega s prostoživečimi živalmi v posameznih državah.

PONAVLJA, da se je le dobro urejena in preudarna trajnostna raba prostoživečih živali, ki temelji na izsledkih znanosti in ustreznih načinih upravljanju, izkazala za učinkovitejša, vendar s pogojem, da so izpolnjeni gospodarski in kulturni interesi lokalnih skupnosti ter avtohtonih prebivalcev in da je zagotovljeno tudi njihovo sodelovanje v sistemu ohranjanja prostoživečih živali.

POZIVA vse svetovne lovske skupnosti na vseh ravneh, lokalnih, nacionalnih in mednarodnih, naj združijo moči z javnostjo, lokalnimi skupnostmi in zasebnimi partnerji, pa tudi z organizacijami za ohranjanje prostoživečih živali, organizacijami za kaznovanje in po svojih najboljših močeh prispevajo k zmanjšanju tovrstnega kriminala na divjih živalih, predvsem na temeljih in pragmatičnih ter tudi pravočasno usklajenih ukrepih.

OBVEŠČA, da je boj proti kriminalu na divjih živalih in nezakonitemu trgovanju z njimi strateško prednostna naloga za CIC, zato bo ta organizacija gradila na pobudah in rezultatih z globalnega vrha – »Združeni lovci proti kriminalu na divjih živalih« – v tesnem sodelovanju z našimi partnerji, da bi izpolnili tovrstnega vlogo lovcov kot resničnih varuhov in skrbnikov divjih živali in njihovih habitatov. Napredek na področju boja proti kriminalu, povezanem z divjimi živalmi, bo tudi tema na vsaki naslednji generalni skupščini CIC.

Na kratko iz tujega tiska ...

Tadžikistan: V tej osrednjeazijski državi živi razmeroma stabilna populacija vijerogih (Markhor) kozorogov (*Capra falconeri*). V omenjeni državi je vrsta sicer že dalj časa uvrščena na rdeči seznam ogroženih živalskih vrst, tako da lov nanjo ni bil dovoljen. Kljub temu so številni domačini v minulih letih lovili posamezne primerke te vrste, predvsem za prehrano, ves čas pa so potekala tudi prizadevanja za legalizacijo odstrela določenega deleža trofejnih živali, kar bi zelo povečalo prihodke lokalnih skupnosti. Zaradi daljšega obdobja prepovedi lova teh kozorogov so živali postale razmeroma neboječe in jih je mogoče pogosto videti ob cestah. Vrsta je tudi pomemben vir za prehrano zelo ogroženih snežnih leopardov, ki še živijo v tej državi. Lani je država prvič po dolgih letih dovolila odstrel nekaj trofejnih živali, zato so tudi cene dosegale izjemne vrednosti. Lovci, ki so želeli loviti vijeroge kozoroge, so tako morali odšteti po 80.000 US\$. V tem času je tudi EU dovolila uvoz trofej te vrste divjadi, saj naj bi tako organiziran in nadzorovan lov pripomogel k ohranjanju vrste. Tudi ZDA so v lani prvič po dolgih letih dovolile uvoz devetih trofej vijerogih kozorogov iz Pakistana.

(Jagen Weltweit, 4/2014)

ZDA: Znani filmski igralec Leonardo di Caprio je prispeval tri milijone ameriških dolarjev v sklad za ohranitev tigrov. Denar bo namenjen za uspešnejše preprečevanje krivolova ter ohranitev in varstvo habitatov, kjer živi ta, v svetovnem merilu zelo ogrožena živalska vrsta. Tako naj bi v prosti naravi živeo vsega še okoli 3.200 tigrov. V potrditev ogroženosti vrste isti vir navaja tudi incident, povezan z nedovoljenim ubijanjem, trgovino ter celo domnevnim podkupovanjem z različnimi deli teles tigrov, ki naj bi se zgodil na jugu Kitajske. Tako naj bi namreč za zabavo enega od bogatašev iz province Guangdong iz sosednjega Vietnama pripeljali najmanj deset tigrov, ki so jih omamili z elektrošoki in kasneje tudi ubili. Meso, kosti in druge dele tigrov so celo podarili nekaterim državnim uslužbencem. Policija je v akciji priprla šestnajst osumljencev, pri katerih so našli številne dele tigrovih teles, ki jih uporabljajo v tradicionalni kitajski medicini, še zlasti za zvišanje potence.

(Jagen Weltweit, 4/2014)

Foto: M. Migos

V Namibiji velike kuduje (*Tragelaphus strepsiceros*) že od leta 2002 ponovno ogroža steklina, zaradi česar se je njihova številčnost na velikih farmah za divjad zmanjšala od 30 do 68 %.

Švica: Tudi v tej alpski državi v zadnjih letih opažajo zmanjševanje številčnosti gamsov. Tako naj bi se številčnost kontinuirano zmanjševala že okoli deset let. Leta 2005 naj bi v Švici živelo še okoli 97.000 gamsov, medtem ko je bila v letu 2012 številčnost ocenjena na 92.000 živali. Vzroki za tako stanje niso popolnoma jasni. Zaradi navedenega nameravajo država in tudi kantoni letos začeti z natančnejšo spremljavo in analizo stanja ter razlogov za tako stanje. Najštevilčnejše gamsje populacije sicer živijo v kantonih Graubünden (24.000 živali), Wallis (22.000 živali), Bern (13.400 živali) in Tessin (10.500 živali). O zmanjševanju številčnosti gamsov v Švici pričajo tudi opažanja lovcev in podatki iz lovske statistike – leta 1999 je bilo tako uplenjenih približno 17.000 gamsov, leta 2012 pa 13.250.

(Jagen Weltweit, 4/2014)

Francija: Poročali smo že o protestih francoskih kmetov in še zlasti ovčerejcev zaradi čedalje pogostejših napadov volkov na črede drobnice. Tako naj bi bilo samo na območju regije Alpes-Maritimes v času od lanskega julija 47 napadov volkov na drobnico, pri čemer je bilo pokončanih 263 ovc. Od leta 2012 naj bi bilo na tem območju 335 napadov in bilo pokončanih približno 1.300 ovac. Po uradnih podatkih organizacije Le Loup en France (Volk v Franciji) je bilo v celotni Franciji

od leta 2012 1.874 napadov volkov, pri čemer so bile pokončane kar 6.102 ovce.

(Jagen Weltweit, 4/2014)

ZDA, Švedska: V isti številki revije Jagen Weltweit poročajo tudi o nekaj napadih medvedov na ljudi. Tako je v zvezni državi Montana v ZDA grizli napadel lovca, ki je bil na lovu na črne medvede in ga zelo poškodoval. Ko je oče napadenega lovca videl napad, je na grizlija oddal strel, tako da je medved zbežal. Po obvestilu pristojnim organom o napadu so grizlija našli mrtvega s strelno rano od omenjenega strela nedaleč od mesta dogodka. Drugi napad se je zgodil v zvezni državi Florida, kjer je v kraju Seminole Couty neka ženska želela do svoje garaže. V neposredni bližini je bilo na smeteh kar pet črnih medvedov, od katerih je eden takoj napadel nesrečno žensko in jo zvlekel iz garaže, kjer pa jo je k sreči zelo poškodovano pustil. Na Švedskem je v začetku maja medvedka napadla ribiča, ki je bil ravno na poti na ribolov. Pri tem je prišel v neposredno bližino kadavra losa, kjer je bila medvedka s tremi mladiči. Medvedka je 80-letnega ribiča takoj napadla, ga zelo poškodovala (ugrizi po ramenu in glavi), vendar ga je ravno tako potem izpustila. Pristojne oblasti so takoj po omejenem dogodku odredile izredni odstrel medvedke in njenih treh

mladičev, ki v naravi ne bi preživeli brez matere.

(Jagen Weltweit, 4/2014)

Namibija: Nekoliko nenavadno, pa vendar – steklina ogroža populacijo kudujev v tej afriški državi. Znano je, da se steklina uspešno širi predvsem med zvermi in mesojedimi vrstami, manj znano pa je, da se včasih lahko uspešno širi tudi med rastlinojedi. Prvotno naj bi okužbe sicer nastajale zaradi ugrizov okuženih zveri, pri katerih njihov plen sicer še uspe pobegniti. Tako naj bi bila steklina kriva za pogin od 30.000 do 50.000 kudujev v Namibiji med letoma 1979 in 1986. Sedanji izbruh bolezni pri kuduji, ki še vedno traja, pa naj bi nastal leta 2002. Tako kar z dvanajstih farm z območij Otavi in Tsumed, kjer gojijo divjad, poročajo o zmanjšanju številčnosti kudujev za 30 do 68 % (v povprečju 46 %). Sama bolezen naj bi se med kuduji širila s slino, krvjo in drugimi telesnimi tekočinami. Leta 2012 so raziskovalci opravili popolno genomsko analizo povzročiteljev stekline pri kuduji in našli kar nekaj mutacij virusa, ki naj bi se uspešno prilagodil na novega gostitelja. Trenutno poteka kar nekaj raziskav o tem problemu, tudi o možnosti izdelave vakcine, ki bi preprečila širjenje bolezni v druge afriške države.

(Hunter's Path, 2/2014)

Pripravil: **mag. Janko Mehle**

Gorica: ena najbolj slovenskih besed ...

Gorica: ena najbolj slovenskih besed, doma po vsej naši deželi – od skrajnega severovzhoda v Slovenskih goricah, mimo osrednjih Notranjih in dolenskih goric do jugozahoda in naše Gorice na tej in na drugi strani meje. Slovenska Gorica – italijanska Gorizia – nemška Görz – furlanska Gurize: z vseh strani presijano in prevetreno svetovljansko mesto.

V tem narodnostno prepletenem in zaradi tega zapletenem mestu je bil 1924. leta rojen **Dario Villani**, 'Goričan in državljani sveta', kot označi sam sebe v podnaslovu svoje knjige¹.

Naneslo je, da sem posredno zvedel zanj. In prijatelja², ki živita tik ob meji, sta mi omogočila srečanje z njim.

Njegovo življenje in življenje njegove družine je zaznamoval tudi lov, zato bo prav, če zanj, še bolj pa za njegovega očeta, izvemo tudi slovenski lovci...

Dario Villani in avtor prispevka

FRANC ČERNIGOJ

Sosed prvi sosedu

Spomini Goričana, državljana sveta

Devetdesetletni Dario živi v mirnem delu Gorice, v vili, obdani s sredozemskim rastjem. V luči poznega februarkega popoldneva so se že oglašali kosi – kot bi uglaševali svoje glasove so s čistimi napevi tipali v pozno sonce nad Furlanijo.

V predverju nas je sprejel živahen mož v poznih letih. Z vajenim očesom sem preletel zidove: na njih je razvrščenih na desetine trofeje, največ srnjačjih rogovi in gamsjih rogljev. Nad vrati, z visokimi rogovi do stropa, sega trofeja kozorog. »Ta je bil najden,« mimogrede reče nekdanji lovec, ko vidi, da si ga z zanimanjem ogledujem...

O Rodolfu Villaniju ...

V prostorni dnevni sobi se pogrez-

¹ **Dario Villani:** Tribarvna kravatna igla; Življenje in spomini Goričana, državljana sveta (*Il fermacravatta tricolore; Vita e ricordi di un Goriziano, cittadino del mondo*; Edizioni della laguna, Gorizia 2009)

² **Magdalena in Albin Krapež** s Predmeje; živita tik nad državno mejo, v Rožni dolini. Daria Villanija smo obiskali februarja 2014.

nemo v starinske stole. Prevajalka Sonja³ je s svojo odprtostjo in dobro italijanščino takoj poiskala pot do starega zgovornega Italijana. O njegovem očetu Rodolfu je najprej stekla beseda ...

Rodolfo Villani je avtor štirih obsežnih knjig (kvadrologije) o divjadi in lovu:

Biologija lovne divjadi, I, (Biologia venatica, I); Organizacija lova, II (L'asestamento venatico, II); Lov na veliko divjad, III (L'esercizio della caccia, Alle specie nobili, III);

*Lov na roparice (plenilce), IV (L'esercizio della caccia, Alle specie dannose, IV)*⁴.

Te knjige so, po besedah sina Daria, temeljno italijansko delo o lovu, lovni divjadi in lovstvu sploh, obsežen lovski priročnik je to. In še dosti več. Seveda moramo določena poglavja brati z očmi tistega časa, v katerem je delo nastalo

³ Prevajalka Sonja – profesorica italijanščine, **Sonja Černigoj**

⁴ Prevodi naslovov knjig kvadrologije niso dobesedni.

(trideseta leta prejšnjega stoletja); temeljna védenja, spoznanja in znanja pa ostajajo ista še danes in tu, v srednjeevropskem prostoru. Knjige so bogato avtorsko ilustrirane z imenitnimi zelo natančnimi perorisbami, katerih avtor je prav tako Rodolfo Villani ...

Upravičeno se čudimo. V tem velikem delu sta prepleteni strokovnost (gozdarsko in lovsko znanje) in pretanjeno doživljanje narave, tudi skozi umetnika – upodobljevalca s perorisbo.

Villaniji po očetovi strani izhajajo iz Trenta. Njihov prejšnji priimek je bil *Groblechner*. Slovenske priimke so fašisti na Primorskem nasilno spreminjali, za svoj priimek pa Dario Villani pravi, da ni bil spremenjen pod prisilo, temveč je le prevod nemškega: 'Groblechner' pomeni isto kot 'Villani' – *grobijan, kmetavzar*; od trdega dela grobo izoblikovan človek ...

Tribarvna kravatna igla

Dario je avtor avtobiografske knjige *Tribarvna kravatna igla (Il fermacravatta tricolore)*

vatta tricolore). V njej opisuje svoje življenje, življenje lovca in gozdarja, safarista in svetovnega popotnika. Naslov je pomenljiv: trije dragi kamni vrh kravatne igle – zeleni smaragd, beli prozorni briljant in rdeči rubin – so barve italijanske zastave. Dariov ded po mamini strani, ki je bil Italijan iz Gorice, je to priponko nosil v času pred prvo svetovno vojno, ko so trenja med tremi narodi – Slovenci, Nemci in Italijani – čigava bo Gorica, dosegla enega od vrhuncev. S tem drobnim nakitom je povezana tudi anekdota...

Dariov ded je imel na premieri opere Nabucco (pred 1. svetovno vojno) na kravati pripeto prav to iglo. Tam so bili tudi avstrijski visoki oficirji in eden od njih mu je strgal priponko s kravate in jo vrgel na tla. Pri tem je odpadel in se izgubil zeleni smaragd. Čez čas je bil nakit lastniku vrnjen, a namesto smaragda je bil vstavljen temno modri safir ...

»... Ko mi je bilo deset let, sem v Trnovskem gozdu uplenil prvega srnjaka.« (Foto iz arhiva D. Villanija)

Na naslovnici Darieve knjige je danes ponovno zeleni smaragd ...

Villanijevi na Trnovski planoti

V tridesetih letih prejšnjega stoletja se je življenje družine Villani prepletalo z življenji naših ljudi na Trnovski planoti, ki je bila tisti čas skupaj z ostalimi primorskimi pokrajinami v državi Italiji. Rodolfo Villani je bil namreč v letih 1932 do 1939 upravitelj Gozdnega gospodarstva s poletnim sedežem na Dolu (današnji Predmeji). Poletja, od junija do septembra, so

preživljali v Trnovskem gozdu. Sem so sedež prenesli z Ravbarkomande pri Postojni.

Na robu Trnovske planote sta Rodolfova otroka – brata Bruno in Dario – prihajala v stik z domačini, predvsem z vrstniki. Otroci ne poznajo narodnostnih nasprotij – in tako so se zblížali. Mlada Italijana sta imela marsikaj, česar pa njuni vrstniki z Dola niso imeli. Zato jima jih ni bilo težko zbrati okoli sebe. Dario se še danes spominja imen dveh od njih – **Mundo in Stanko Krapež**⁵ ...

V svoji knjigi se avtor spominja tudi: »Okoli mene in brata se je zbirala lepa družina slovenskih fantov najine starosti, ki so bili vedno bosi in brez srajc. Očarani so bili nad najinim orožjem, naučila sva jih balinati in igrati nogomet⁶. Nemogoče pa jih je bilo pripraviti do tega, da bi nosili čevlje. Vedno so bili bosi, ljubili so zrak in svobodo in se niso bali ostrin ...«

Z vrstniki je Dario poskušal govoriti slovensko. Še se spomni nekaterih slovenskih besed ... »Imate jajca?« sta z bratom spraševala gospodinje, ko so ju poslali v bližnje hiše po jajca. Spomni se tudi zelo revne družine z dosti otroki. Pomagali so jim z obleko in obutvijo. Ko je mati hudo zbolela, je oče poslal svojega šoferja v Ajdovščino po zdravnika. Dajali so jim tudi del uplenjene divjadi: vzeli so stegna, lovski čuvaj je dobil hrbet, vrat je bil za pse, ostalo pa so dali revežem ...

Iz knjige Tribarvna kravatna igla ...

Tisti del spominov Daria Villanija v knjigi Tribarvna kravatna igla, ki se nanašajo na lov v Trnovskem gozdu, bi utegnil biti zanimiv za širši krog bralcev Lovca, zato jih tu na kratko povzemam⁷.

»V letih od 1920 do 1932 je bil poletni sedež gozdne uprave v Postojni, in sicer na Ravbarkomandi, nekaj metrov od jugoslovanske meje. Poleg gozdne uprave je bila tam tudi vojašnica finančne straže in lovška kočja knezov Windischgraetz. Tam so bile tudi gostilna, trafika in majhna pristava, ki nas je oskrbovala z mlekem.

⁵ Stanko Krapež – oče Albina Krapeža, ki nas je spremljal na obisku pri Villaniju.

⁶ V gozdu, slaba dva kilometra od gozdarske uprave, je še vedno ravna travnata površina, kjer se reče Na fuzbalu. Po ustnem izročilu naj bi prav **Rodolfo Villani** ta gozdni travnik spremenil v nogometno igrišče za svoja fanta. V Trnovskem gozdu Villanijev že zdavnaj ni več, ime kraja, ki je zdaj urejen prostor za piknike, pa je ostalo. (Op. avtorja članka)

⁷ Povzeto po prevodu Aleša Komavca.

V letih od 1932 do 1939 je bil poletni sedež gozdne uprave prenešen v Trnovski gozd, na Dol, v zaselek Predmeja. Tu sta bili ob križišču pred vstopom v gozd (v mejo, od tod ime zaselka in kasneje celotne vasi, - op. F. Č.) dve veliki hiši. V eni je bil upravitelj velikega gozdnega območja (6.000 hektarov), v drugi so bili uradi in stanovanja osebja uprave. Ob cesti proti vzhodu (proti Otlici, - op. F. Č.) je bila še cela vrsta zaselkov in samotnih kmečkih hiš.

Prebivalci planote so bili vsi Slovenci in so se preživljali s tistim, kar je nudilo gorsko poljedelstvo. Pomagali so si, pa čeprav nezakonito, z lesom iz državnega gozda, z gozdnimi plodovi in divjačino. Divji lov je bil zelo razširjen.

Ko je moj oče (Rodolfo Villani, - op.) leta 1932 prišel na Dol, je bilo gospodarsko stanje slabo, med prebivalstvom je bila razširjena tuberkuloza. Oče je pred gozdarsko hišo Predmejo sklical vse prebivalce občine Dol - Otlica in jim obljubil delo. V zameno je zahteval sodelovanje pri odpravljanju divjega lova. Tako so ljudje dobili delo in čez čas je bilo tudi divjega lova manj.

S prihodom mojega očeta na Planoto so se v gozdu začela obsežna dela. Treba je bilo vzdrževati gozdarske hiše in gozdne ceste, ki so bile v zelo slabem stanju. Ceste so imele tudi vojaški pomen, zato je bilo njihovo izboljšanje in redno vzdrževanje vseč tudi vojaškim oblastem. S prodajo hlodovine namesto dotedanje 'prodaje lesa na panju' se je cena lesa podvojila, povečalo se je tudi zaposlovanje domačinov. Osnovali smo dve drevesnici, tako da so bile sadike dreves pridobljene doma. Tudi to je pomenilo sezonske in stalne zaposlitve.

Mojemu očetu pa je bilo posebej pri srcu varovanje bogatega živalskega sveta. Takoj po prihodu je uvedel lovske revirje, v katerih je bil lov prepovedan, in prav ti so postali najlepši in z divjadjo najbogatejši revirji/predeli v celi Italiji. Štetje srnjadi je leta 1938 pokazalo, da je v tem delu Trnovskega gozda v šestih letih število naraslo z nekaj 100 glav na več kot 3.000. To je bil tudi rezultat strogega in ostrega boja proti divjemu lovu ter načrten odstrel bolne in šibke divjadi, starih samcev in neplodnih samic, ki motijo parjenje. Vzdrževali so tudi »pravilno« (-op. avt.) razmerje med spoloma: en srnjak na pet ali šest srn.

Postavili so veliko število krmišč ter nekaj senikov, ki so zagotavljali redno krmljenje tudi pozimi, v visokem snegu. Narejena so bila tudi napajališča za jelenjad.

Varovanje divjadi in nadzor v gozdu so opravljali gozdni čuvaji, ki so z družinami stanovali v ključnih predelih gozda. Med njimi sta bila tudi dva domačina. Moj oče je izhajal iz prepričanja, da je najboljši tisti lovski čuvaj, ki je bil tudi sam prej divji lovec, saj dobro pozna gozd, vse lovske steze, prehode in skrivališča ...

Ob gozdarski hiši Predmeja je bil ograjen prostor, gozd, velik kak hektar, v katerem smo gojili srnjad, namenjeno za naselitev v tiste predele gozda, kjer je bilo srnjadi malo. V času poleganja so lovski čuvaji sledili brejim srnam. Ko je srna plegla, so ji mladiče odvzeli in jih v tem ograjenem prostoru sami skrbno hranili z razredčenim kozjim mlekom. Vsi mladiči niso preživeli, dobili so diarejo. Če je mladič preživel začetno prilagajanje, je navadno odrasel. Te smo v posebnih kletkah prepeljali v določene predele gozda in jih izpustili. Slabo pri tem je tudi to, da tako zrvnana (vzrejena – op. avt.) srnjad izgubi strah pred človekom in zato pogosto postane plen brezvestnih lovcev.

... Ko mi je bilo deset let, sem v Trnovskem gozdu uplenil prvega srnjaka. Spremljal sem očeta na lovu, ko sva slabih sto metrov proč zagledala srnjačka, za katerega je oče s pomočjo daljnogleda ugotovil, da je primeren za odstrel. Pripravil se je, da bo streljal, jaz pa sem mu rekel: »Pusti meni!« Oče mi je dal svojo puško 'mannlicher – schönauer', ostalo sem opravil jaz ...

Tisto poletje sem v Trnovskem gozdu uplenil še štiri srnjake. Uporabljal sem dobro kombinirano puško, z risano cev-

jo kalibra 8 in z gladko cevjo kalibra 16, iz jekla 'böhler'; ohišje je bilo iz srebra, z intarzijami ...

V naslednjih letih sem uplenil tudi več gamsov, v dolini Trente, kamor sem bil povabljen.

Na svetu ni lepšega in popolnejšega bitja kot je mlada srnica. Ko odrasča, postaja še lepša. Ko jo hranimo, se nam začne dozdevati, da smo temu neboljenemu bitju kot mati, posebno ko nam povsod sledi in poskakuje okoli nas.

Ne vem, kako sem mogel streljati nanje. Danes, ko nisem več pod očetovim vplivom, teh plemenitih bitij ne ubijam več, ampak jih le občudujem, v harmoniji s Stvarstvom ...

Gostom, ki občudujejo mojo zbirko trofej, o tem nočem govoriti. Lov s puško je vsaj zame preteklost ...»

Res, o lovu Dario Villani skorajda ne govori. »Do petindvajsetega leta, ko sem postal lovski inšpektor, sem lovil s puško,« pravi še čili devetdesetletnik, »nato sem orožje zamenjal za fotoaparat in kamero ...«

Tudi na vprašanje, kako danes gleda na to, da mu je oče omogočil in dovolil, desetletnemu otroku, streljati veliko divjad, Dario ne odgovori. O fotografiji, na kateri so oče Rodolfo in oba njegova sinova, vsak s svojim uplenjenim srnjakom, pa pove le to, da je vse tri srnjake na isti dan 'na klic' uplenil oče, blizu Ravbarkomande pri Postojni.

Za današnjega lovca je seveda nesprejemljivo, kako so si v tistem času

predstavljali »gojitev« srnjadi, ko so srnam pobrali mladiče in jih umetno hranili v obori, da bi jih naselili na območja, kjer je bilo srnjadi malo. Tudi o razmerju med za uplenitev načrtovanimi srnami in srnjaki sodobna spoznanja govorijo povsem drugače ...

»Kjer živijo Italijani, naj komandirajo Italijani; kjer živijo Slovenci, naj komandirajo Slovenci ...«

Prav tako Dario Villani nikoli ne govori in se ne pogovarja o politiki, ne o zdajšnji in ne o pretekli, in nikoli o religiji. Vseeno ga vprašam: »Ali ste ob vašem bivanju v Trnovskem gozdu, takrat ali kasneje, kdaj pomislili, da tu živijo Slovenci, da so Italijani to ozemlje priključili Italiji, ne da bi tukajšnje prebivalce kaj vprašali? Kako ste sprejemali vesti, da v krajih, kjer ste preživeli mladost, partizani napadajo italijanske vojake in da Italijanom ne dovolijo več izkoriščati gozda?«

Dario mi ne odgovori. Pove le, da nikoli ni bil fašist. V času fašizma je bila njegovemu očetu celo odvzeta profesura na fakulteti. In še reče: »Kjer živijo Italijani, naj komandirajo Italijani. Kjer živijo Slovenci, naj komandirajo Slovenci ...«

Na koncu ga vprašam: »Katero bi bilo vaše sporočilo slovenskim lovcem?«

»Slovenski lovci naj sledijo idealom mojega očeta,« mi odgovori.

»V skladu s sodobnimi spoznanji o lovu in divjadi ...« pomislil sem po slovensko, česar pa devetdesetletni Italijan seveda ni mogel zaznati. Od časa njegove mladosti se je svet precej spremenil. Propadle so države, oblikovale so se nove. Meja med njimi uradno ni več. Nihče nas ni ustavil, ko smo prevozili nekdanjo 'železno zaveso'. A ko smo ob vrnitvi prešli državno mejo, kot bi laže zadihal, se mi je zazdelo. Je ostalo to v meni iz prejšnjih časov? Bo ta občutek tlel pod pepelom tudi v mojih otrocih?

Nekaj je gotovo: bistvo lova in pravih lovcev ostaja nespremenjeno ...

Če sklenem ...

... Dario Villani je Italijan. Sam o sebi pravi, da je državljan sveta, da ni bil nikoli vezan na nobeno narodnostno ali kako drugače zaznamovano okolje.

Vendar se zaveda, da živi na narodnostno mešanem območju, kjer so v zadnjem stoletju Italijani v večini.

Name je naredil vtis, da čuti, da ve in razume, da sta za sožitje potrebna strpnost in medsebojno spoštovanje.

Rodolfo Villani in sinova s srnjaki, uplenjenimi na pisk pri Ravbarkomandi. (Foto: Iz arhiva D. Villanija)

PREDSEDNIKOVA BESEDA

Pobude, predlogi in rešitve

Zakorakali smo tako rekoč v jesenski del leta. Prva polovica je bila med drugim pomembna tudi zato, ker so bili v aprilu in maju še delni občni zbori (DOZ), junija pa glavni občni zbor LZS. Na slednjem je bila prisotnost zelo velika, čeprav ni bila 100 %. V zadnjih dveh letih se uvršča na dnevni red delnih in tudi občnega zbora LZS točka Pobude in predlogi. To ni točka razno, ampak so konkretni predlogi in pobude. Stvar je vsekakor dobrodošla, če poteka pravilno in če je tudi pravilno razumljena. Kot ugotavljam, pa temu ni tako; še vedno ni prav razumljena.

Na DOZ se pod to točko razvija razprava o raznih aktivnostih LZS do zunanjih institucij, o delu komisij in podobno. Kar je v redu, z odgovori in o delu v LZS seznanjamo širši krog lovcev. Zanimivo je tudi, da še vedno prejemamo kup vprašanj, na katere so bili že posredovani odgovori ali v glasilu Lovec ali na spletnih straneh LZS ali kako drugače. Včasih dobim občutek, da se posamezniki oglašajo samo zato, da slišijo svoj glas, vsebina pa ni pomembna. Večina odgovorov na razna vprašanja, posredovana na DOZ, so bila tudi tam prav tako že podana.

Menim, da je mogoče, da napačno razumemo to točko. Dobimo celo občutek, da se čaka na DOZ, kjer se bo posredovala neka pobuda, v bistvu pa bi morala biti medtem operativno že rešena. Zato zmeraj poudarjam in se tukaj ponavljam: če imate kakšna vprašanja, predloge in rešitve, jih spravite na plano takoj! Pošljite jih v pisarno LZS, tam bomo poskrbeli za uresničitev reševanja zadeve, ustrezen odgovor ali kar koli je že potrebno. Ne čakajte na DOZ in OZ, ki sta le enkrat na leto. Želel bi si, da bi bil občni zbor LZS dejansko slavnosten dogodek, ne pa da tam vsako leto »izleti nekdo«, ki še vedno ni razčistil predvsem sam s seboj!

Vse pobude, tudi vprašanja iz DOZ, sem obrazložil in nanje odgovoril na OZ LZS. Sprejet je bil tudi sklep, da članice obvestimo o aktivnostih na podlagi posredovanih vprašanj in pobud in jim posredujemo odgovore. V nadaljevanju jih želim nekaj navesti, da bo z njimi seznanjena čim širša strokovna in zunanja javnost.

Nekaj vprašanj je bilo postavljenih s področja lovske kinologije. Nekateri predstavniki so spraševali o porabljenih sredstvih Komisije za lovsko kinologijo (KLK), načrtovanih sredstvih te komisije, načinu delitve sredstev in podobno. Poraba sredstev vseh komisij je razvidna iz *Letnega poročila o delu LZS za leto 2013*. Načrtovana sredstva so zajeta v okviru *Vsebinskega in finančnega programa za leto 2014*. Vse je bilo predstavljeno na DOZ in OZ. Komisije imajo svoja odobrena namenska sredstva, tudi KLK, ki jih uporablja v skladu s svojim sprejetim programom dela, z razpisanimi prireditvami in je pri porabi sredstev povsem samostojna. Po celotni proceduri program dela in porabo sredstev potrdi UO LZS prek postopka sprejemanja Finančnega in vsebinskega programa dela. Zavedam se, glede na neprestane pripombe, da področje lovske kinologije očitno ni tako dobro urejeno, kot si zamišljam ali kot bi si želeli drugi kinologi. Vendar je zadeva kljub vsemu jasna. V naših pravilih in ZDLov-1 je navedeno, »da LZS skrbi za razvoj lovske kinologije«. S tem pa ni določeno, da mora LZS komu nakazovati namenska sredstva ali da bi LZS, tako kot si posameznik predstavlja, plačevala za tak razvoj. LZS je, kot ste pred časom lahko prebrali, skupaj s KZS ustanovila skupno komisijo za ureditev lovske kinologije v Sloveniji. Toda trenutne razmere na KZS za sedaj omogočajo aktivnost samo na LZS. Kako naj LZS optimalno zagotavlja razmere za razvoj lovske kinologije, pa bomo skušali skupaj ugotoviti na okrogli mizi, ki jo bomo organizirali še letos. Vesel bom vseh konstruktivnih, obvezno le pisnih predlogov za rešitve, ki bodo argumentirane in, kar je najpomembnejše, ki bodo brez nepotrebnih čustev, ki jih raje pokažimo do naših štirinožnih prijateljev. Glavno pereče vprašanje glede kinologije je očitno vprašanje o ravni strokovnosti in načinu organiziranosti lovske kinološke dejavnosti. Tudi to bomo rešili, a seveda strpno in ne na pamet, zaletavo.

Naslednje področje je višina letne članarine LZS. Članarino LZS plačujejo članice glede na število svojih članov. To je tudi odgovor vsem tistim, ki so člani v več LD. Torej: ne plačuje posamezno članarino LZS, ampak plačuje članarino svoji LD, le-ta pa kot članica LZS plača tej članarino glede na število svojih članov. Posamezne

ugodnosti ali »bonitete« iz tega naslova ima predvsem član kot fizična oseba, usposobljena članica in vsi člani članic.

Višino letne članarine določi UO LZS. Pri tem se pripravi izračun prihodka od letne članarine ob upoštevanju različnih višin predlagane članarine, kar stori KGFP. Na tej podlagi se člani odločijo za višino članarine po sistemu potrjevanja – glasovanja. Ob zdajšnji višini članarine 55 € se vrne usposobljenim članicam 7,4 € na člana/članico. Torej LZS ostane od članarine 47,6 € na člana. S plačilom članarine članu/članici LZS zagotavlja:

- podaljšanje lovske izkaznice
- Veliki stenski koledar LZS
- prejemanje glasila Lovec
- več brezplačnih izobraževanj
- organizacijo slovenskega lovskega dne
- knjigo Zlatorogove knjižnice
- uporabo lovskega informacijskega sistema Lisjak
- uporabo spletnih strani LZS
- itn.

Vsaka komisija ali delovno telo LZS na podlagi prejetih predlogov za aktivnosti – programe sestavi svoj vsebinski in finančni načrt za delo v prihodnjem letu in sama določi prednostne zadeve dela komisije. Če določenih načrtovanih nalog ne opravi, ji ostanejo sredstva, ki se uredijo računovodsko.

Izhajam iz dejstva, kaj s tem plačilom pridobi lovec. Članarina LZS za vse prej naštete zadeve je cena škatlice povprečnega streliva, da ne primerjam še z drugimi »dobrinami«. Kot mi je ostalo v spominu z ene seje UO, ko smo govorili o članarini, je bilo od nekaterih slišati, da bi kljub znižanju članarine LZS lovec plačal v LD članarino nespremenjeno, ker bi tako pač ostalo več sredstev na nižji ravni. Torej za lovca, ki ga vsi postavljamo v ospredje, v bistvu ne storimo ničesar ...

Pobude o neplačevanju članarin za člane, tudi za tiste, ki so neaktivni zaradi bolezni, so dobrodošle. Vendar ob takih pobudah pričakujem tudi predlagane rešitve. Pri pobudah, ki se nanašajo na članski prispevek, pogrešam še jasno predstavljen izračun o tem, kaj naj članstvo za takšno članarino dobi in seveda koliko? Če bi znižali članarino, je pri tem treba upoštevati tudi manj storitev, zmanjšanje števila zaposlenih, manj ... Torej pobudniki, pripravite celovito pobudo za zmanjšanje članarine z vsemi sprejemljivimi posledicami, ki bodo ustrezale vsem!

Vse prežete ideje ali pobude – celo tiste »iz oblakov« – bodo dobili na mizo člani UO LZS, ki bodo o tem razpravljali in odločali.

LZS lani ni kandidirala za sredstva EU. V prejšnjih letih smo pripravili šest projektov na teh razpisih, lani pa zaključili sodelovanje v projektu LIFE+. Letos bomo kot partner kandidirali v sedemletnem projektu EU na razpis LIFE+ in MAVA (Švica).

Vprašali boste, kako je bilo z razpisi naših komisij; kdo in koliko sredstev je porabil. Navedeni so podatki (po zneskih) za razne programe, ki so jih razpisale komisije UO LZS. V nadaljevanju so prikazani podatki o sredstvih, ki so jih od LZS prejele usposobljene članice (območne lovske zveze).

Maja, edina lovka v družini Brunskole. Na fotografiji z očetom in uplenjenim srnjakom.

Preglednica 1: Razpisi za usposobljene članice LZS v letu 2013

	Vrsta	Znesek €
1	Ocenjevanje škode	6.000
2	Odnosi z javnostjo	5.500
3	Mentorji	5.500
4	Lovovodje	6.000
5	Delo z motorno žago	7.000
6	Usposobljene osebe	6.000
7	Ponovno izboljšanje stanja divjadi	6.493
8	Delo z Lisjakom	2.840
9	Krvosledci	2.840
10	Tabor mladih	7.380
11	Teze mladi	736
12	Izbirne strelske tekme	8.116
13	Usp. članov za varno ravnanje z orožjem	8.116
14	Oponašanje jel. ruka	1000
15	Začetni tečaj lov. rog	1.000
16	Nadalj. tečaj lov. rog	1.000
17	Koncert	1.000
	Skupaj	76.521

Preglednica 2: Pregled usposobljenih članic LZS in višina sredstev v letu 2013

Usposobljena članica (ZLD/LZ)	€
BELA KRAJINA	2.573,00
GORENJSKA	2.857,00
GORICA	4.748,62
IDRIJA	2.847,32
KOČEVJE	559,00
KOROŠKA	838,50
LJUBLJANA	7.051,32
LOVSKA ZVEZA GORNJE POSOČJE	2.020,82
LOVSKA ZVEZA KOPER	3.204,46
MARIBOR	6.014,46
NOTRANJSKA	3.508,66
NOVO MESTO	6.333,80
POSAVJE	1.695,64
POSTOJNSKO-BISTRIŠKO	5.884,30
PREKMURJE	7.880,80
PRLEKIJA	2.164,30
PTUJ - ORMOŽ	950,66
SAVINJSKO-KOZJANSKA ZLD	11.727,10
ZASAVJE	1.530,50
Skupaj	74.390,26

V pobudah je bilo zaslediti tudi vprašanja, ki se nanašajo na delovno skupino – zdaj na Komisijo Mladi in lovstvo. Iz vseh razprav je mogoče ugotoviti, da kljub vsemu pisanju lovci še niso povsem seznanjeni, da imamo to komisijo, kaj počne in kaj je že vse naredila. Še zmeraj niso uspeli priti – (beri niso bili povabljeni) v posamezne območne lovske enote in niti niso mogli predstaviti svojih aktivnosti za promocijo lovstva. Pa vendar: naredila je veliko. Če bodo vsi seznanjeni o njenem delu, bomo skupaj lahko storili še več. S to temo naj zaključim mojo mesečno besedo s spodnjim stavkom in fotografijo.

Delo z mladimi se začne zelo zgodaj. Punčka Maja na fotografiji, ki ima celo lovski klobuk in leseno puško, je že pred toliko leti, ko je fotografija nastala, doma jasno povedala, da bo lovka. V takšnem duhu je očitno tudi odrasčala. Ni se zadovoljila le z Rdečo kapico. Zdaj je že lovka, opravila je lovski izpit, dokončala študij prava, pokazala je svoje strelske sposobnosti in verjetno še kaj.

Na današnji dan je v članstvu 412 lovč. Naj jim bo uspešno delo v Klubu slovenskih lovč in v naši organizaciji!

Pa dober pogled!

Mag. Srečko F. Kroppe

41. Srečanje slovenskih lovskih pevskih zborov in skupin rogistov

Nepoznavalcem lovstva je verjetno neznano, da sta v lovstvu dobro zastopani kultura in umetnost. Vendar že najstarejši materialni dokazi o umetniškem udejstvovanju naših prednikov, vse od stenskih poslikav z motivi divjadi in lova v jamah v Španiji in Franciji, pričajo, da je bil že v kameni dobi lov neposredno povezan tudi z upodabljanjem in glasbeno umetnostjo. Jamski človek pa tudi njegovi potomci mnogo tisočletij kasneje melodij in ritmov niso znali zapisati, zato nimamo zanesljivih dokazov v tej zvrsti umetnosti. Morda pa najdba nekaj deset tisoč let stare piščali v jami Divje Babe v dolini Idrije namiguje na tak dokaz o glasbeni ustvarjalnosti kameno-dobnega človeka lovca. Piščal je bila izdelana iz dela stegenice mladega jamskega medveda, kar prav lahko dokazuje tudi povezo-vo med lovom in umetnostjo.

Na prvo poletno soboto, 21. junija 2014, je na Obali potekalo 41. Srečanje lovskih pevskih zborov in rogistov, tudi tokrat z mednarodno udeležbo, saj so se slovenskim skupinam pridružili tudi prijatelji lovci pevci in glasbeniki iz Avstrije, Italije in Hrvaške. Dogodek je že četrtič, tokrat po šestnajstih letih, organiziral **Lovski pevski zbor Dekani** s soorganizatorji, lovskimi družinami (LD) **Dekani, Izola, Rižana, Istra - Gračišče, Marezige, Strunjan, Šmarje in Videž-Kozina** ter ob pokroviteljstvu Lovske zveze Koper in Lovske zveze Slovenije.

Že v zgodnjem popoldnevu so se v Koprju začeli v soncu svetlikati rogovi rogistov in zbirati udeleženci srečanja in se po kosilu zbrali na skupni vaji za osrednji večerni koncert. Nato so se zbori in skupine podali proti Prešernovemu trgu v Koprju, Šmarjam, Marezigam, Kortam in v Hrpelje, kjer so se lokalnemu občinstvu predstavili na posameznih koncertih. V prvih večernih barvah se je več kot 600 udeležencev iz 41 skupin zbralo na Ukmarjevem trgu in se v slavnostni povorki podalo proti osnovni šoli Koper, ki je gostila sklepni koncert 41. Srečanja lovskih pevskih zborov in skupin rogistov, v spremstvu Pihalnega orkestra Marezige. Po uvodnih taktih in Zdravljici so se izmenjaje predstavili vsi rogisti pod vod-

Foto: M. Terčič

Sklepni koncert 41. Srečanja lovskih pevskih zborov in skupin rogistov v spremstvu Pihalnega orkestra Marezige je bil v osnovni šoli Koper.

POJASNILO

Za dokončno mirno rešitev spora sva se pravdni stranki dogovorili, da v eni od naslednjih števil Lovca, glasila Lovske zveze Slovenije, objaviva skupno kratko pojasnilo z naslednjo vsebino:

»**Miran Zupančič in Janko Ferjan** v zvezi s člankoma, objavljenima v glasilu Lovske zveze Slovenija v novembru 2012 (št. 11/12, stran 595) in v decembru 2012 (št. 12/12, stran 656) ugotavljata, da navedbe v določenih delih člankov ne odražajo resničnega stanja in predstavljata njuno prenagljeno medsebojno kritiko. Janko Ferjan pa pojasnjuje, da je bila v članku revije Lovec, št. 12/12, na str. 656 z naslovom Vzrok za predčasne volitve v organe Gorenjskega OZUL-a z navedbo: »deloval je nepošteno« misljena pritožba Mirana Zupančiča na letni načrt ZGS na pristojno ministrstvo, ni pa bilo mišljeno nobeno drugačno Zupančičevo nepošteno ravnanje.«

Miran Zupančič,
Janko Ferjan

stvom dirigenta **Franca Čufarja** ter združeni zbori pod vodstvom dirigenta **Antona Baloha**. Zbrane, sodelujoče in številne obiskovalce so pozdravili številni predstavniki lokalnih oblasti in lokalne LZ Koper ter Lovske zveze Slovenije. V imenu organizatorja je v priložnostno brošuro **Branko Deško**,

predsednik KD LPZ Dekani, zapisal: »... naj čudoviti zvok lovskega roga in ubrana pesem vedno združujeta naše prijatelje in somišljenike, iskrene prijatelje narave in kulture nasploh. Naj te melodije odmevajo v naših gozdovih in domovih, po domovini in do neba!«

Mag. Monika Kontelj

skupaj 152 strelcev. Ekipo Lovske zveze Slovenije je zastopalo osem strelcev v sestavi: **Matjaž Hlebš, Mitja Kersnik, Igor Pičulin, Boštjan Sadek, Miha Finkš, Dušan Žehelj, Bogdan Verdev** in **Jože Erjavec**.

Letos je bila ekipa LZS izbrana na podlagi šestih izbirnih tekmovanjih, ki so potekala na različnih

Foto: M. Janc

Predstavitveni mimohod strelske ekipe Lovske zveze Slovenije na sedmem Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji na Finskem.

Sedmo Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji - Finska 2014

Na strelišču Mäntsälän v kraju Hirvihaara na Finskem je v času od 4. do 6. julija 2014 potekalo **sedmo Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji**, na katerem je sodelovalo trinajst ekip iz petnajstih držav oziroma

strelščih po Sloveniji. Naši strelci so na tem prvenstvu dosegli odlične rezultate, še posebno strelci veterani. Igor Pičulin je zasedel 4. mesto, Mitja Kersnik 5. in Jože Erjavec 7. mesto; do medalj jim je manjkalo zelo malo točk, konkurenca pa je bila zelo velika.

Rezultati – posamezno v konkurenci OPEN:

1. **Andras Varga** (Madžarska) 780 točk

Foto: M. Janc

Ekipa LZS na sedmem Evropskem prvenstvu v lovski kombinaciji je v močni konkurenci uspešno zastopala našo organizacijo in državo Slovenijo.

2. **Tomas Stanek** (Češka) 775 točk
3. **Helmuth Roszkopf** (Avstrija) 773 točk

Rezultati in razvrstitev naših strelcev v konkurenci OPEN:

20. **Boštjan Sadek** 751 točk,
51. **Igor Pičulin** 733 točk, 56. **Matjaž Hlešč** 729 točk, 61. **Mitja Kersnik** 728 točk, 62. **Miha Finkšt** 727 točk, 66. **Bogdan Verdev** 726 točk, 85. **Jože Erjavec** 715 točk, 91. **Dušan Žehelj** 709 točk.

Rezultati v konkurenci VETERANI (prvih deset):

1. **Viliam Kocsis** (Slovaška) 762 točk, 2. **Kimmo Iivonen** (Finska) 747 točk, 3. **Jan Buksa** (Češka) 741 točk, 4. **Igor Pičulin** (Slovenija) 733 točk, 5. **Mitja Kersnik** (Slovenija) 728 točk, 6. **Egon Marmit** (Nemčija) 720 točk, 7. **Jože Erjavec** (Slovenija) 715 točk, 8. **Jan Carlsson** (Švedska) 710 točk, 9. **Jozsef Dobos** (Madžarska) 709 točk, 10. **Svante Jonsson** (Švedska) 709 točk.

Iskreno je treba čestitati vsem

članom ekipe Lovske zveze Slovenije za dosežene rezultate, tovariško enotnost in prijateljstvo, obenem pa se kot selektor ekipe LZS zahvaljujem **Lovski zvezi Slovenije, Lovski družini Gornji Grad in Lovski družini Kresnice**, ki so nam omogočile pripravljane treninge, ter vsem sponzorjem, ki so prispevali sredstva za udeležbo ekipe LZS na prvenstvu. To so bili: **Hamex, d. o. o.; Arex, d. o. o.; Tri Krone, d. o. o.; Gorenjska gradbena družba, d. d.; Lab Commerc, d. o. o.; Tramin, d. o. o.; Gostilnica Kresnik - Naklo; Group 22, d. o. o.; Koptex, d. o. o.; RWS in LEUPOLD.**

Upam, da smo si z letošnjim uspešnim nastopom in častnim zastopanjem naše države ter slovenske krovne lovske organizacije zaslužili sodelovanje in pomoč tudi v letu 2015, ko bo osmo Evropsko prvenstvo v lovski kombinaciji na Češkem. Zelo si želim, da bi s seboj odpeljali tudi strelke in strelce, ki bodo sodelovali v ženski in mladinski konkurenci.

Matija Janc,
selektor strelske ekipe LZS

LZ Koper po osmih letih z novim vodstvom

Na turistični kmetiji v Kube-
du je bil 5. 6. 2014 volilni Občni zbor **Lovske zveze Koper**. Po uspešni obuditvi organizacijske dejavnosti in dveh štiriletnih mandatih na čelu LZ Koper se je **Alojz Rožman** odločil, da ne želi več kandidirati za še en mandat na čelu te območne lovske zveze. V svojem govoru je vsem prisotnim predstavil osemletno prehojeno pot, ki je bila vse prej kot lahka.

LZ Koper je bila ustanovljena davnega leta 1968 in je štela štirinajst članic. Leta 1986 so po političnih navodilih morali njeno

stalo tako resno, da se je 19. 11. 2005 štirinajst lovskih družin, nekdanjih članic LZ Koper, odločilo, zahtevalo in sklenilo, da je treba nepremičnine območne LZ zavarovati pred razprodajo in rubežem. Tako se je sedem lovskih družin z Obale odločilo izstopiti iz OK ZLD - Koper in organizacijsko ponovno obudilo LZ Koper. Kasneje sta se tej zvezi pridružili še LD Videž - Kozina in pridružen član, Lovski pevski zbor Dekani. Zaradi dolgov OK ZLD - Koper so sedeli rubeži opreme, nepremičnine pa je novemu vodstvu LZ Koper uspelo obvarovati pred razprodajo. Po šestih letih in štirih dobljenih sodbah je vodstvu LZ Koper naposled uspelo obvarovati in

Prejemniki plaket za izredne zasluge LZ Koper: Marino Zonta, Janko Brezovnik, Franko Palčič, Zoran Kosmina, Fabio Steffe, Alojz Rožman in Milan Hrvatini

Podelitev plaket LSIŽ: tajnik LSIŽ Mladen Belušić, Fabio Steffe, predsednik LSIŽ Graciano Prekalj in Alojz Rožman

delovanje zamrzniti in članice so se priključile Obalno-Kraški ZLD - Koper, ki je štela 23 članic. V obdobju od leta 2000 do 2004 je slednja zaradi neodgovornega vodenja tedaj odgovornih zabredla v velike finančne težave, na kar so predstavniki obalnih LD opozarjali ves čas. Stanje je po-

tudi vpisati lastništvo nad nepremičninami.

Prav zaradi poguma in zavzetega dela so bile na letošnjem volilnem občnem zboru takratnim starešinam LD častno izročene plakete za izredne zasluge pri ponovni obuditvi LZ Koper v letih 2005/2006. Plakete so prejeli:

Pokaži svojo lovsko izkaznico!

Nadaljujemo z objavljanim podjetij, ki so z LZS sklenila pogodbo, na podlagi katere bodo vsakemu članu LZS, ob predložitvi veljavne lovske izkaznice, omogočili nakup lovskih potrebščin in opreme (oz. uslug) z določenim popustom. Na tej strani bomo objavljali vsa nova **podjetja s sklenjeno pogodbo**, s spiska pa opuščali nekatera podjetja, ki so to storila že pred časom. Popoln spisek vseh podjetij je vsakomur dostopen na spletnih straneh LZS: <http://www.lovska-zveza.si>.

Popust naj ne bi bil manjši od 5 %, v Lovcu pa bomo objavljali spisek 25–30 zadnjih podjetij, ki so **pogodbo o sodelovanju** z 10 % ali višjim popustom za naše člane podpisala v zadnjem času. Prodajna mesta teh podjetij bodo označena z nalepko, ki jo vidite na fotografiji.

Ker želimo v akcijo pritegniti čim več podjetij, prosimo vse naše člane, da na elektronski naslov lzs@lovska-zveza.si sporočite imena novih podjetij, ki bi jih zanimala sklenitev take pogodbe.

Želimo si, da nam naša lovsko izkaznica na tak način omogoči neposreden prihranek pri nakupih!

LZS

Stanje: 16. 8. 2014

POGODBE ZA POPUSTE

Podjetje	blago in storitve	% popusta
VONDA, d. o. o., Sečovlje 139, 6333 Sečovlje	Na sklenjeno pogodbo o računovodenju v PE Nova gorica in PE Ljubljana	10
ČEVLJAR, d. o. o., Mavčiče 59, 4211 Mavčiče	Vsi izdelki lastne proizvodnje in izdelki iz ponudbe na spletu in v trgovini	10
Kanali SG1, d. o. o., Gozdna pot 7, 2380 Slovenj Gradec	Ročno pranje v avtopralnici Rondo, PTC Katica Slovenj Gradec	15
Soboslikarstvo, Rok Jerič, s. p., Srednja vas 99, 4208 Šenčur	Notranja slikopleskarska dela	10
Sport Miks, turizem, d. o. o., trg Golobarskih žrtev 18, 5230 BOVEC	Rafting po Soči in Canyoning - soteskanje Sušec	20
	Hydrospeed po Soči in druge dejavnosti podjetja	15
Robert Sodja, Pod Gozdom 23, 4264 Bohinjska Bistrica	Okna in vrata, lovsko pohištvo, oprema lovskih sob	10
Ebatt, d. o. o., PE BTC Ljubljana in PE Trzin	Prodajni programi Led Lenser, Gerber, Silva, Ansmann in Light My Fire	15
Zavod Dežela Kranjska, Dunajska 106, 1000 Ljubljana	Lovsko-ribiški slovar, faksimile in bibliofilska izdaja faksimila	10
PREPARATORSTVO, Sušec Miran, s. p., Podgorje 32, 2381 Podgorje	Preparatorske storitve	15
BHS hitri servis, Bojan Ovčjak, s. p., Vrhe 63, Slovenj Gradec	Storitve in material iz programa BHS	15
RTV SERVIS, Marjan Kapela, s. p., Kočevska cesta 13, Dolga vas, Kočevje	Baterijske svetilke Led Lenser, daljinski upravljalci	5
	Pašni aparati 12 V ali 220 V	8
	Baterijski vložki in akumulatorji, polnilci in usmerniki	5 do 15
	Tv-LCD, LED zasloni na 12V, DVBt in sat sprejemniki, antenski material, kabli	5
GOSTILNA AJDA David Žunko, s. p., Ptujška c. 14, Gornja Radgona	Malice, kosila, jedi po naročilu, popust za skupine, nočitev in pijače	10
EUROSAN, d. o. o., Nove Fužine 49, LJUBLJANA	Popust za gotovino na vse blago - popusti se ne seštevajo	10
GORNIK, Mojca Mohorič, s. p., Gorenja vas - Reteče 36, Škofja Loka	Aktivno perilo, hlače, jakne, puloverji, jope, flisi, srajce in dodatki GORNIK	10
DOGMANIA, d. o. o., Bojanji Vrh 22, 1295 Ivančna Gorica	Oprema	15
	Kozmetika in insekticidi	12
	Hrana in poslastice	10
DB vrata, okna, zimski vrtovi, Damjan Brajnik, s. p., Nasipna ul. 2a, Benedikt	Notranja vrata	10
Frizerski salon Tina, Kraševac Martina, s. p., Tomišelj 1, 1292 Ig	PVC, ALU, LES – okna, vrata, zimski vrtovi, senčila	5
LUR, Poslovno svetovanje, d. o. o., Peričeva 21, Ljubljana	Striženje las	5
	Računovodske storitve, poslovno-svetovalne storitve	20
	Implementacija in podpora pri uporabi programa Pantheon	20
BIFE KREVS, Tomaž Krevs, s. p., Podgorska cesta 103, 2380 Slovenj Gradec	Pijača	10
JUPITRA, poslovni inženiring, d. o. o., Motnica 7a, 1236 Trzin	Izdelki za filtriranje vode v spletni trgovini www.moja-voda.si	10
	Rezervni deli za izdelke (filtrni vložki)	8
KONFIN, d. o. o., Ljubljanska 76, 1230 Domžale	Geodetske storitve	15
DJ STANE - STANE ČRVIČ, s. p., Bratuževa ulica 14, 5290 Šempeter	Vsa hrana in oprema za pse, razen znamk ORIJEN ACANA IN K9JULIIS, za plačilo v gotovini	10
Trgovina za male živali FENIX v Tolminu in Novi Gorici	Kemično čiščenje, pranje in šiviljska popravila vseh lovskih oblačil in pripomočkov	10
USLUGA NOVO MESTO, d. o. o., Tržaška 10, 8000 Novo mesto	Odvajanje od kajenja in alkohola in drugih odvisnosti	15
POT USPEHA, izobraževanje Željko Hohnjec, s. p., Občice 25, Dolenjske Toplice		
GRAD-ART, d. o. o., Podmilščakova 11, 1000 Ljubljana	Projektiranje novogradenj, rekonstrukcij in sanacij objektov	15
	Svetovanje, nadzor in inženiring v gradnji	10
KARBO - Renata Kerec, s. p., Partizanska cesta 35, 2230 Lenart	Krovska in kleparska dela - prekrivanje streh in izdelava fasad s paneli	10
	Vsa gradbena in tesarska dela ter dobava in montaža stavbnega pohištva	10
DeCARNIS, d. o. o., Vipavska cesta 12, Nova Gorica	Pasja hrana adult, light, puppy in stone cricks plus	10
BORIS TERČIČ, s. p., Mehanika in keramika, Zagomila 1, 5210 Deskle	Servis in popravila traktorjev	15
	Storitve s kmetijsko in gozdno mehanizacijo	10
	Olja in rezervni deli za traktorje	5
SILVAPRODUKT, d. o. o., Dolenjska cesta 42, 1000 Ljubljana	Silvanolin	15
TAXI CENTER, Anna Majnik, s. p., Kromberk, Pod Škabrinelom 16, Nova Gorica	Avto taxi prevozi	20
VALDEK, d. o. o., Salon pohištva, Movže 37, 2382 Mislinja	Jogi vzmetnice in omarice za čevlje	10
	Kuhinje, sedežne garniture, regali, spalnice, gard. omare, mize, stoli, otroške sobe	5
VETERINARSKA AMBULANTA GABER, Kidričeva 1, Litija, Veterinarstvo Eva Lesjak, s. p.	Vse veterinarske storitve, razen cepljenj	10
TURISTIČNA KMETIJA JELENOV BREG POD MATAJURJEM, Avsa 22, 5222 Kobarid	Nočitve in vstopnice za kobariški muzej 1. svetovne vojne	10
RAORA, d. o. o., Brezovica 1b, 4245 Kropa	Povečava fotografij, komplet magnetnih fotografij	10
	Magnetne tablice za opremo, tisk nalepk poljubnih oblik vozil	10

Alojz Rožman (predsednik LZK), **Zoran Kosmina** (LD Izola), **Edi Babič** (LD Marezige), **Marino Zonta** (LD Strunjan), **Janko Brezovnik** (LD Koper), **Fabio Steffe** (LD Rižana), **Franko Palčič** (LD Istra - Gračišče), **Milan Hrvatin** (LD Šmarje) in žal že pokojni **Franko Krizman** (LD Dekani). LZS je z redom II. stopnje odlikovala strokovnega tajnika **Borisa Petelina**.

Nato je sledilo poročilo o poteku kandidacijskega postopka, za katerega pa se je žal prijavilo premalo kandidatov za izvedbo

in prispevek k napredku lovstva je LZ Koper Alojzu Rožmanu in Fabiu Steffetu v imenu Lovačkog saveza Istrske županije izročila njihove plakete.

V tem času sta se že konstituirala nadzorni odbor in razsodišče, kjer so člani med seboj določili predsednika in podpredsednika. Tako je novi predsednik **NO Jožef Utenkar**, podpredsednik **Zoran Kosmina** ter član **Mavricij Olenik**, novi predsednik razsodišča pa **Marijo Fojan** in podpredsednik **Dravo Ferligoj**.

Vedran Prodan

Foto: V. Prodan

Skupinska fotografija udeležencev VOZ LZ Koper

volitev. Zato je upravni odbor, ki je sestavljen iz predsednikov vseh lovskih družin, sestavil zaprto listo kandidatov ter jo predlagal v izvolitev. Delegati so na občnem zboru potrdili predlagane kandidate za funkcije v nadzornem odboru in razsodišču ter za podpredsednika izvolili **Vedrana Prodana**, za predsednika pa dozdajšnjega podpredsednika **Fabio Steffeta**. Fabio je v Sloveniji in tudi tujini znan po svoji aktivni vlogi v lovstvu, saj je že več zaporednih mandatorov starešina LD Rižana, dva zaporedna mandata je bil tudi podpredsednik LZ Koper in je član Izvršnega odbora OZUL-a Primorskega LUO ter član Komisije za mednarodno sodelovanje pri LZS. V svojem govoru se je novoizvoljeni predsednik zahvalil za zaupanje ter na kratko predstavil svoj program dela in načrte za prihodnost. Poudaril je, da bo gradil na dobrih medosebnih odnosih ter deloval v korist vseh njenih članic.

Na koncu sta prisotne pozdravila še član UO LZS mag. **Aleš Klemenc** ter predsednik Lovačkog saveza Istrske županije **Graciano Prekalj**, ki je poudaril odlično sodelovanje med sosednjima zvezama. V zahvalo za odlično čezmejno sodelovanje

Prekmurski lovci z novim vodstvom in željo po še boljšem medsebojnem sodelovanju

Zveza lovskih družin Prekmurje, ki je ne dolgo nazaj praznovala visoko obletnico svojega delovanja, je na programski volilni skupščini, ki je bila 6. junija, ob potrditvi opravljenega dela dosedanjega vodstva ZLD izvolila novo vodstvo, od katerega članstvo pričakuje, da bo dozdajšnje delo in uspehe ZLD še nadgradilo. Med prednostne naloge prihodnjega programa dela sodi tudi uveljavitev želje članstva po tesnejšem medsebojnem sodelovanju in povezovanju članic zveze, upravljavk lovišč, ter nadaljevanje uspešnega aktivnega dela z mladimi.

Da je zanimanje za delovanje v okviru ZLD veliko in pomembno za vse njene članice, se je pokazalo že na samem začetku skupščine ob ugotovitvi verifikacijske komisije, ki je predsedujočemu skupščine **Anton Bensi** poročala, da je udeležba delegatov članic kar 100 %, kar se ni zgodilo že dolgo. Takšno

udeležbo lahko ocenimo tudi kot priznanje dosedanjemu vodstvu za opravljeno delo v dveh minulih mandatih in tudi interes za izvolitev zaupanja vrednega novega. Želijo si, da bi bil program dela za prihodnje programsko obdobje tak, ki bo zagotavljal nadaljnje kakovostno in strokovno pomoč članicam ZLD ter zastopanje njihovih utemeljenih interesov tudi navzven.

Poročilo delovanja ZLD Prekmurje v minulem letu je predstavil dosednji predsednik **dr. Arpad Kövesh**, ki je poleg izvajanja rednih nalog in strokovne pomoči članicam ZLD s svojo ekipo poskrbel tudi za številna usposabljanja (za lovovodje, ocenjevalce škode od divjadi, informatike oz. pooblaščenice vnosov v aplikacije LIS - Lisjak, za tečaj igranja na lovske rogove, varno uporabo orožja itn.). Izpostavil je tudi izvedbo spominskega koncerta ob 100-letnici rojstva Jožeta Grleca v Beltincih, ki sta ga skupaj organizirala ZLD Prekmurje in

prekmurskih lovcev, v katero so bila vložena znatna finančna sredstva. Kljub finančnim obremenitvam je vodstvu ZLD in članom komisije za obnovo uspelo. Vsa dela so bila opravljena v okviru razpoložljivih sredstev tako, da je lahko tudi predsednik finančne komisije ZLD poročal, da so finančno poslovali v okviru načrtovanih postavk iz letnega načrta. To so najprej potrdili s svojim poročilom, ki ga je potrdil NO ZLD, na koncu pa, согласно še vsi prisotni delegati.

Po razrešnici dosedanjemu vodstvu je volilna komisija, ki jo je vodil **Ivan Marič**, sledila izvolitev novih članov organov ZLD, in sicer najprej (ločeno) za predsednika in podpredsednika ZLD Prekmurje, nato pa še UO in preostalih organov.

Z največ zbranimi glasovi je bil za novega predsednika ZLD Prekmurje izvoljen **Ludvik Rituper** (LD Prosenjakovci), za podpredsednika **Jože Seršen** (LD Kobilje), za člane UO ZLD

Foto: J. Seršen

Predsedujoči **Anton Bensa** na skupščini ZLD Prekmurje (v sredini) z dosedanjim predsednikom ZLD **dr. Arpadom Köveshem** (levo) in novim predsednikom **Ludvikom Rituperjem** (desno)

KUD Prekmurski lovski rogisti. V minulem letu je ZLD uspešno izvedla tudi šesti lovski tabor za osnovnošolsko mladino, katerega izvedba je postala že »zaščitni znak« omenjene območne lovske zveze. Prav na naših izkušnjah tudi v drugih območnih zvezah postopoma organizirajo podobne tabore, kar zanesljivo veliko prispeva k izboljševanju javnega mnenja o lovski dejavnosti, mladim pa omogočamo neposreden način spoznavanja in ocenjevanja pravega pomena in vloge lovstva ter lovske dejavnosti v naravi in širši družbeni skupnosti.

Lani je bila končana tudi ključna faza obnove zgradbe doma

Prekmurje pa: **Aleksander Beer** (LD Pečarovci), **Anton Bensa** (LD Petišovci), **Ivan Gregorn** (LD Tišina), **Jože Horvat** (LD Mlajtinci), **Stanko Lovrenčec** (LD Lendava), dr. **Arpad Kövesh** (LD Velika Polana) in **Štefan Nemec** (LD Rogašovci).

Novoizvoljeni predsednik **Ludvik Rituper** se je za izvolitev in zaupanje zahvalil v svojem imenu in imenu vseh izvoljenih v UO ZLD ter obljubil, da se bodo tudi v prihodnje skupno po svojih najboljših zmoglostih trudili za nadaljnje uspešno delovanje v korist vseh članic ZLD. Izrazil je osebno željo, da bi se v prihodnje o prekmurskih lovcih širilo

pozitivno mnenje, in sicer ne le v okviru celotne slovenske lovske organizacije, ampak tudi zunaj lovskih vrst. Z željo po nadaljnjem sodelovanju in ob zahvali za opravljeno delo svojemu predhodniku je nato Rituper v nekaj besedah predstavil najpomembnejše usmeritve za svoje delo v začetnem mandatu. Mednje je na prvo mesto uvrstil okrepitev sodelovanja med vsemi članicami ZLD s ciljem še boljšega medsebojnega poznavanja in druženja, nadgradnje dosedanjega aktivnega dela z mladimi. Veliko možnosti in potrebe vidi tudi pri delu na področju mednarodnega sodelovanja, saj prekmurska lovišča mejijo na lovišča kar treh sosednjih držav (Avstrije, Madžarske in Hrvaške). Med prvimi nalogami članov novega UO ZLD Prekmurje bo, po njegovem konstituiranju, izvrševanje prejetih pobud in predlogov na volilni skupščini, za katere lahko ugotovimo, da je glede na udeležbo in njen potek lepa spodbuda in naznanilo, da se bo o prekmurskih lovcih tudi v prihodnje »govorilo in slišalo« predvsem le dobro.

Jože Seršen

Za nami je sedmi lovski tabor ZLD Prekmurje

Tudi sedmi lovski tabor smo letos ob koncu junija pripravili v lovskem domu LD Prosenjakovci. Lovski dom stoji na idiličnem mestu nad vasjo, od koder je lep razgled. Letos se je tabora udeležilo osemnajst tabornikov iz celotnega Prekmurja.

Delo v taboru je potekalo po programu, ki je bil pripravljen že vnaprej. Mladi taborniki so se v teh treh dneh odpovedali različnim stvarjem doma (računalnik,

Foto: J. Sakovič

Mentor Štefan Nemec daje navodila.

internet ...) in se predali lovskim užitkom.

Za začetek so morali postaviti šotor, v katerem so prebivali, pri čemer so jim pomagali gasilci iz PGD Fokovci. Po postavitvi šotora je sledila uvodna tema o delu na tridnevem taboru, ki so se ga udeležili učenci, ki so končali sedmi in osmi razred osnovne šole.

Cilj (lovskega) tabora je bil, tako kot vedno, da se mladi in širša javnost seznani z dejavnostmi lovstva: varovanje naravnega okolja, opazovanje in varstvo divjadi, lovska kultura, kinologija, literatura in na koncu lovska kulinarika.

Celotni tabor so vodili lovci mentorji iz ZLD Prekmurje. Tabor je vodil starešina LD Prosenjakovci in hkrati predsednik ZLP Prekmurje **Ludvik Rituper**.

Na taboru so bili pri uresničevanju programa stalno prisotni: **Jože Seršen** kot programski vodja, **Štefan Nemec** kot pedagoški vodja in mentorji: profesor **Jože Slaviček**, **Ivo Pihler** in **Jožica Sakovič**. Kot predavatelji so sodelovali še prof. **Stanko Peterka** (predstavitev lovskega roga),

Branko Vajndorfer (ptice), **Geza Bačič** (kinologija) in **Dragan Zemljič** (sokolarstvo).

Pohvaliti moramo člane LD Prosenjakovci, brez katerih ne bi dosegli končnega vtisa o lovstvu, ki so ga dobili naši varovanci. Že prvi večer so taborniki težko pričakovali lovce vodnike, s katerimi so lahko odšli v lovišče. Vtise tabora so mladi taborniki izrazili v

Foto: C. Lopert

Za dober bograč je poskrbel kuhar Silvo.

Foto: C. Lopert

Torta z lovskim motivom

svojih pisnih in likovnih izdelkih, ki smo jih zbrali in razstavili ob zaključku tabora.

Za večino tabornikov so bila to nepozabna doživetja. V okolju, kjer so doma, je takih doživetij malo ali skoraj nič. Vodstvo tabora in mentorji skrbimo, da mladim vcepimo vsaj nekaj znanja s področja dejavnosti ohranjanja narave

in o vlogi ter pomenu lovstva. Mladi so si s tem pridobili novo znanje o naravi in lovstvu.

Menim, da z organizacijo lovskih taborov počasi dosegamo napredek. Izmed udeležencev taborov so že trije postali lovci, saj so uspešno opravili lovski izpit, trije pa so že med lovskimi pripravniki.

Zaključno slovesnost tabora smo popestrili s kulturnim programom, v katerem so sodelovali taborniki, mlada pevka **Lea**, lovski rogisti in lovski pevski zbor. Zaključka tabora so se udeležili starši tabornikov, župan Občine Moravske Toplice **Alojz Glavač**, predstavnik LZS, tovariš **Anton Holc**. Po končanem kulturnem programu smo tabornike pogostili z veliko torto z lovskim motivom, ki jo je (kot vsako leto) podarilo podjetje Mlinopek, d. d., iz Murske Sobote.

Posebno priznanje velja DOŠ Prosenjakovci in njeni ravnateljici **Jožefi Herman**, ki nam je omogočila uporabo prostorov DOŠ, kjer je kuhar **Silvo Bedič** pripravljala hrano za tabornike in na koncu s pomočjo mladih tabornikov tudi slastni lovski bograč.

Vsi udeleženci so dobili potrdilo o udeležbi na taboru in lovsko majico z zaščitnim znakom Lvske zveze Slovenije.

Štefan Nemec

P.S: Še nekaj vtisov tabornikov:

– »Spoznal sem marsikaj novega in želim si, da ko bom odrasel da bom postal lovec.«

LUKA

– »Želim si, da bi v prihodnosti organizirali še več lovskih taborov.«

BENO

– »Spoznala sem vrsto novih prijateljev.«

NINA

– »Ponosen sem, da sem lahko bil z lovci in doživel dosti novega.«

GREGA

– »Večer na preži je posebno doživetje.«

TAMARA

– »Na taboru sem podrobno spoznal odnos do narave in lovstva.«

NIKO

– »Ponosen sem, da nosim znak LZS.«

DAVID

Foto: J. Sakovič

Mentor Jože Seršen predstavlja lovške puške.

– »Sodelovanje na taboru je zame ena nova in dobra izkušnja.«

MIHA

– »Bil sem ponosen član lovskega tabora.«

GREGOR

– »To so bili čudoviti dogodki, ki jih ne bom pozabil.«

NIKOLA

– »O lovstvu sem se naučila veliko novega.«

NUŠA

– »Zame je bil tabor novo doživetje.«

MITJA

– »Biti lovec je nekaj lepega ...«

TJAŠA

Spregovorimo o lovski pogrebni svečanosti in odlikovanjih na krojih ...

V brošuri **Nikolaja Lapuha** pod naslovom **ZADNJE SLOVO**, ki je izšla v založbi LZ Slovenije, je na 11. strani, zadnja alineja, zapisano (citiram): »*pogreba se udeležimo iz spoštovanja do pokojnega, zato na pogrebnih naj ne bi nosili odlikovanj*«. Zapis je med članstvom, vsaj v našem okolju, sprožil veliko pomislov in pripomb in zaradi njih nepreudarno ukrepanje vodstev v posameznih lovskih družinah.

V **Lovski zvezi Maribor** je na primer vodstvo LD Zreče zapisano priporočilo iz brošure razumelo in v praksi tudi uveljavilo kot **prepoved nošenja odlikovanj na pogrebnih**. Tako skrajno stališče je v praksi tudi izvajalo v svoji LD in ga kot »sveto resnico« razglašalo sosodnjim LD. Tako je njihov »nauk« dosledno sprejelo tudi vodstvo sosodnje LD Oplotnica in ga, kljub nekaterim nasprotovanjem, v celoti uresničilo že na njihovem prvem lovskem pogrebu, ko so se poslavljali od njihovega zaslužnega člana in dolgoletnega funkcionarja.

Na omenjenem pogrebu, na katerem sem bil tudi sam, je bil pogled na suknjiče lovskega kroja, na katerih so posamezni člani že dolga leta nosili zaslužena lovska odlikovanja, prav žalosten. Lise obledelega blaga okrog odstranjenih odlikovanj in luknje v blagu od zataknjenih odlikovanj so prav nekulturno bodle v oči; nehoti se mi je postavljalo vpra-

Foto: B. Vasa

Zelena vejica – stanovski lovski znak – zataknjena za levo stran klobuka, ki jo častno, v zadnji pozdrav, spustimo v grob umrlega lovskega tovariša.

šanje, ali je tako početje sploh mogoče, predvsem pa, ali je tako početje/priporočilo pravilno. Sam ne morem verjeti, kako lahko z enim samim namigom tako nepremišljeno poteptamo star in že uveljavljen lovski običaj in stoletno lovsko tradicijo!?

Omenjeni dogodek me je prav prisil, da sem se na pomislek nošenja ali nenošenja lovskih odlikovanj na lovskih krojih na lovskih pogrebnih javno odzval in predlagam, da se na primernem mestu in s primerno strpno obravnavo – z večinskim stališčem LZS – ta pomislek dokončno reši. Še vedno Pravilnik o lovskih odlikovanjih ni postregel z navodilom, kako se nosijo in kje poleg lovskih odlikovanj tudi kinološka odlikovanja in kam na lovskem kroju sodijo drugi lovski znaki. Ker prvi izzivam k mnenjem, bom v nadaljevanju navedel moje stališče do tega problema.

Zame je vprašanje, ali se na slovesu od našega lovskega tovariša lovska odlikovanja nosijo ali ne, predvsem moralno-etično vprašanje, povezano z lovsko tradicijo in lovskimi običaji. Iz tega zornega kota odločno zagovarjam stališče, da je **nošenje lovskih odlikovanj na poslovitvah od naših članov SLOVESNO IN ČASTNO DEJANJE**. Je že tako, da je na pogrebni svečanosti mogoče ugotoviti, da so se poslovitve od pokojnega člana udeležili tudi zaslužni člani v lovstvu samo po lovskih odlikovanjih, ki jih lovci nosimo pravilno na vidnem mestu na suknjiču lovskega kroja! Iz osebnih izkušenj lahko zapišem, saj sem bil že velikokrat v vlogi vodje pogrebnega obreda, da so zlasti svojci in tudi preostali lovci – udeleženci pogreba – z veliko hvaležnostjo in ponosom govorili, kdo vse od zaslužnih lovecev se je udeležil zadnjega slovesa od lovskega tovariša. Skratka, po mojem osebnem mnenju lovska

odlikovanja sodijo na slavnostni lovski kroj, ki ga je treba obvezno nositi ob pogrebnih slovesnostih.

Naj k mojemu stališču dodam še primerjavo. Slavnostni lovski kroj mora predstavljati isto kot svečana vojaška ali policijska uniforma! Tudi v omenjenih sestavah se častno in z vsemi odlikovanji na uniformah poslavljajo od svojih preminulih stanovskih tovarišev. To imamo priložnost videti v živo in tudi po TV. Ali ste že kdaj videli, da so bili častniki na pogrebni svečanosti v svečanih uniformah brez odlikovanj? Menim, da ne. Zato sta vsebina in pomen nošenja odlikovanj na pogrebnih slovesnostih povsem istovetna.

Prof. Branko Vasa

Čistilna akcija LD Peca - Mežica 2014 - tokrat malo drugače

Lovska družina Peca Mežica vsako leto v spomladanskem času organizira čistilne akcije že več kot trideset let. V preteklosti

smo čistili predvsem divja odlagališča v gozdu, ob potokih, lovskih stezah in gozdnih cestah na območju Občine Mežica in tudi Občine Črna na Koroškem, saj se naše lovišče razteza tudi na območje sosodnje občine. V začetku smo iz grap, s strmih brežin in iz prikritih jam izvlekli toliko odpadkov, da smo jih morali odvažati na deponijo s traktorskimi in drugimi prikolicami. Po mnogih letih zavzetega čiščenja se je stanje toliko izboljšalo, da je v naravi zaslediti le še posamezne nove odpadke, kot so pločevinke, cigaretna škatlice, ovitki od živil, higienski robčki in podobno. Še vedno pa odkrijemo kakšno divje odlagališče predvsem zelenega odpada, ki je včasih pomešano z gradbenimi odpadki, plastiko, kakšno gumo in podobnim.

Letos smo si lovci LD postavili drugačen cilj. Na sestanku Komisije za varstvo okolja in urejanje prostora Občine Mežica, ki je bil 2. 4. 2014, smo predlagali, da bi v okviru čistilne akcije očistili brežino reke Meže od Narodnega doma pa do Pustnikovovega ali Orešnikovega mostu; kolikor bi pač zmogli. Brežina je namreč precej zarasla z grmovjem, na katerega se ob velikem vodostaju obešajo in zatikajo plastični odpadki, veliko vej na drevoredu robinij je polomljenih, tako da brežina daje precej neugleden videz. Glede na to, da je pot ob reki Meži priljubljeno sprehajališče Mežičanov in da je mogoče ob vsaki uri dneva srečati precej sprehajalcev – od starejših občanov, mladine, mamic z vozički, sprehajalcev s psi (upam, da vsi pobirajo iztrebke svojih ljubljencev) – smo menili, da bi s to akcijo prispevali k lepšemu videzu našega kraja in zadovoljstvu občanov.

Upravni odbor LD Peca se je strinjal s predlagano čistilno akci-

Foto: D. Drenik

Lovci LD Peca - Mežica v akciji

jo in v soboto, 11. 4. 2014, nas je zjutraj pričakalo lepo vreme. Kot nalašč za delo – ni bilo ne pretoplo in ne premrzlo. Že pred pol osmo zjutraj so se pri Narodnem domu zbirali člani naše LD. Že ko so prihrumeli traktorji naših kmetov – lovcev iz Plata in so izstopili nasmejani korenjaki v zaščitnih gozdarskih oblačilih, smo vedeli, da bo akcija uspela.

Brez oklevanja smo se lotili čiščenja brežine pri Narodnem domu in do dopoldneva nadaljevali delo proti Pustnikovemu mostu. Mirč, Franjo, Toma, Grega, Štefi in Marko so z motornimi žagami rezali odvečno grmovje in manjše robinije, preostali lovci pa smo nakladali vejevje na traktorski prikolici, ki sta ju pripeljala s seboj Gusti in Toman. Večja debla, ki so ležala v strugi, in posamezne šture je Mirč potegnil s traktorskim vitlom do pešpoti. Pri tem nam je pomagal tudi ribič Viktor, ki je čistil strugo Meže in je, zahvaljujoč svojim visokim škornjem, lahko bredel po vodi in zapenjal verigo vitla. Nepogrešljiv je bil Štefan, ki je z grabilnikom nakladal cele šope drevoja in vej na svojo prikolico. Glede na to, da smo ga šele pred enim tednom sprejeli kot lovskega pripravnika v našo LD, si je že na začetku prislužil »koristne pike«. Naš starešina Slavko je s fotoaparatom vestno beležil, kako se je spreminjalo stanje na terenu, vmes pa je skrbel z metlo, da je bila pot za nami brezhibno očiščena.

Tako smo nadaljevali brez počitka do pol dveh popoldne. Nato smo si še zadnji privoščili malico v Gostišču Krebs. Utrujeni, a zadovoljni smo se odpravili vsak proti svojemu domu.

Kljub triindvajsetim lovcem in učinkoviti mehanizaciji nismo uspeli očistiti celotne brezine od Mežice do Polene in nazaj, saj je dela najmanj še za eno takšno akcijo. Morda pa se vidimo ob Meži spet prihodnje leto?

Drago Dretnik

Pred vstopom v 10., jubilejno sezono

Lovski pevski zbor **Martin Krpan - Bloke** je imel 14. junija 2014 koncert v cerkvi svetega Volbenka v Želšah. V cerkvi, polni do zadnjega kotička, so poslušalce ogrele in razvnele lepe lovške in slovenske narodne pesmi. Za popestritev programa so bloški pevci povabili v goste domačo moško sestavo Klape Galeb, ki je

s svojim mehkim sredozemskim melosom navdušila poslušalce. Program je povezovala in ga prijetno popestrila **Zora Obreza**.

Kako je nastal LPZ Martin Krpan - Bloke? Preprosto; iz ljubezni do lovške in slovenske narodne pesmi. Srečanja bloških lovcev, takšna in drugačna, so se pogosto končevala s pesmijo, ki sta jo spremljala dva harmonikarja. Takratnemu predsedniku LD Bloke **Francu Hitiju** se je porodila ideja: »Zakaj ne bi ustanovili

LPZ Martin Krpan – Bloke je odprt za vse ljubitelje ubranega petja, lovce in nelovce; za vse ki si želijo skupaj z nami, pod strokovnim vodstvom, spoznati in osvojiti vsaj delež iz zakladnice Slovenske lovške, ljudske in umetne pesmi. »Smo ljubiteljski zbor, nagrada za naše redno in zavzeto delo je vsak akord ki lepo zazveni, vsaka osvojena pesem in predvsem zadovoljstvo ob uspešnem posredovanju lepe slovenske pesmi poslušalcem. Za obstoj zbora

Foto: E. Lenarčič

Lovski pevski zbor Martin Krpan - Bloke: v zadnji vrsti, tretja z leve, pevovodkinja prof. Vika Mekinda, na sredini v prvi vrsti pa je predsednik pevskega zbora Janez Usenik. Zbor bo kmalu praznoval svojo desetletnico.

v LD pevskega zbora, če naši lovci tako radi prepevajo!« Ideja je padla na plodna tla in s sklepom skupščine LD Bloke, ki je bila 25. februarja 2005, imajo Lovski pevski zbor LD Bloke (zdaj LPZ Martin Krpan – Bloke). Začeli so s petimi pevci. Prvi zborovodja je bil žal že pokojni **Janez Krajnc**. Prvi nastop so imeli 10. 9. 2005 na srečanju lovskih čuvajev in tehnikov ZLD Notranjske - Cerknica v Iga vasi. Doslej je zbor dosegel visoko umetniško glasbeno kakovost in je več kot dobrodošel gost na vsaki lovski prireditvi in tudi na drugih.

Janez Usenik, predsednik LPZ Martin Krpan - Bloke, je v programski list zapisal:

»Pred vstopom v deseto, jubilejno, sezono, se lahko pohvalimo s 96. javnimi nastopi. V našem programu imamo več kot 20 pesmi z lovsko tematiko in več kot 60 pesmi s področja umetne, narodne in ljudske pesmi. Zbor se redno udeležuje krajevnih in občinskih prireditev. Vsako leto se udeležujemo Srečanj lovskih pevskih zborov in skupin registrov Slovenije ter območnih srečanj odraslih pevskih skupin.

in doseženo kakovost se moramo zahvaliti Lovski družini Martin Krpan – Bloke, Občini Bloke, predvsem pa umetniškim vodjem **Janezu Krajncu**, prof. **Francu Gorniku** in prof. **Viti Mekinda**, ki so nas, povsem neuke ljudske pevce, pripeljali do umetniške glasbene ravni, s katere se danes predstavljamo. Prav tako gre posebna zahvala vsakemu pevcu posebej za redno in zavzeto obiskovanje vaj, za odrekanje delu svojega prostega časa v korist naših skupnih ciljev.«

Edvard Lenarčič

Foto: V. Prodan

Skupinska fotografija tečajnikov po podelitvi spričeval v družbi predsednika in člana izpitne komisije dr. Livija Jakomina in Andreja Sile

Nova generacija lovcev v LZ Koper

Na podlagi prijave na razpis je LZS tudi letos zaupala izvedbo tečaja za lovski izpit območni **LZ Koper**. Na tečaj so lovške družine koprškega in brkinsko-kraškega volilnega okoliša prijavile 22 kandidatov, ki so vsi predhodno uspešno opravili praktično izobraževanje v svojih LD. S predavanji, ki so zajela 23 tematskih sklopov, so začeli 7. 2. 2014, bila pa so vsak petek in soboto v lovskem domu LD Koper; trajala so vse do 19. 4. 2014. Po vsakem predavanju iz določene tematike je sledil preizkus znanja. Zaradi smrti dolgoletnega predavatelja **Franka Križmana** smo na LZ Koper morali poiskati nove predavatelje, ki so prevzeli določene teme, ki jih je Križman pred tem predaval vrsto let. Tako se je pred novih znanj željnimi pripravniki zvrstilo deset predavateljev, ki jih je predhodno potrdil UO LZS. Zaključni izpit pred tričlansko komisijo v sestavi dr. **Livio Jakomin**, **Andrej Sile** in **Janko Brezovnik**, potrdil jo je pristojni minister, je bil 22. in 23. 4. 2014. Vseh 22 tečajnikov je že v prvem roku uspešno opravilo zaključni lovski izpit. Ocena komisije in predavateljskega aktiva je bila, da je kljub odlični pečici posameznikov letošnja generacija pokazala na splošno manj znanja od prejšnjih. Predsednik komisije za izobraževanje in član UO LZ Koper **Janko Brezovnik** je navzoče seznanil s potekom usposabljanja in izkazanim znanjem ter na podlagi tega že sprejel določene sklepe o izboljšavah izobraževalnega procesa. Predvsem je bila poudarjena potreba o ustreznejši pripravi pripravnikov že v praktičnem delu usposabljanja, ki poteka v LD.

Slovesna podelitev spričeval in podpis Zaprisege k določilom Etičnega kodeksa slovenskih lov-

cev je bila pred odprtjem Pregledne razstave trofej v letu 2013 uplenjene divjadi v Primorskem LUO, ki je bila 23. 5. 2014 v združenem domu Štorje. Verjamemo, da bodo naši novi lovski tovariši pri lovu pokazali visoko stopnjo etičnosti do divjadi, v društvenem življenju pa tovarštvo do solovcev in spoštovanje narave ter dejavnosti preostalih uporabnikov prostora.

Vedran Prodan

ZLD Gorica uspešno zaključila usposabljanje novih lovcev

LD Fajti hrib - Renče je v koči na Kremencah 30. maja letos gostila lovce, ki so si po programu in izpitu pridobili spričevala, lovske izkaznice in izrekli lovsko Zaprisego k Etičnemu kodeksu ter tako uspešno opravili prvo lovsko stopnjo izobraževanja. Na podelitve so bili povabljeni tudi predsedniki LD, mentorji ter predavatelji, ki so v preteklosti orali ledino usposabljanja **ZLD Gorica**, ki je izobraževanje vodila.

Uvodno besedo je imel predsednik **ZLD Gorica Igor Zadravec**, ki je orisal razvoj usposabljanja lovcev na tej območni zvezi in med drugim tudi spregovoril novim lovcem. Napredek na tem področju je bil opazno zelo velik in rezultati oziroma tudi znanje se iz generacije v generacijo izboljšujejo. K temu so mnogo prispevale lovske družine s kakovostnim družinskim izobraževanjem s pomočjo strokovno usposobljenih mentorjev ter kakovostnimi praktičnimi izpiti. Sedemindvajset (27) kandidatov za pridobitev lovskega izpita je namreč prišlo na tečaj in kasneje na lovski izpit že z dobrim praktičnim predznanjem in veliko željo po uspehu.

Izpitna komisija in predavatelji posameznih predmetov (tem) so sprejeli določene nove usmeritve in ukrepe pri pridobitvi strokovnega znanja s področja balistike in varnega ravnanja z orožjem. V preteklosti smo namreč hoteli, da bi pripravniki naredili ta izpit in si čim prej nabavili lovsko orožje, kar se je izkazalo za napačno in zgrešeno.

V vseh prošnjah za sprejem v članstvo je bila izražena ljubezen do narave in divjadi in to naj bo tudi dejansko rdeča nit v lovstvu, odstrel/odvzem divjadi iz lovišča pa naj poteka v skladu s sprejetimi načrti in brez velikega hitenja! V preteklosti so vodstva LD kot najboljši poznavalci lovišča in

Foto: B. Birs

Nova generacija lovcev ZLD Gorica – Nova Gorica in vodstvo izobraževalnega programa pred lovsko kočjo LD Fajti hrib - Renče na Kremencah

kategorizacije divjadi načrtovali in uresničevale načrte; zdaj temu ni več tako. Kljub temu si moramo prizadevati, da bomo z našim strokovnim lovskim znanjem še bolj pripravljeni v tej smeri, kot smo bili v preteklosti, in da bomo sposobni kakovostno opraviti to delo. Zavedati se moramo, da smo lovci v vsakdanjem življenju na očeh javnosti in odgovorni za svoje početje. Vsaka groba napaka posameznika v gozdu ali vsakdanjem življenju obremenjuje naše vrste, zato si je ne smemo privoščiti, saj si je izgubljeno zaupanje zelo težko spet pridobiti. »To ni ustrahovanje temveč zgolj opozorilo, ko boste samostojno odločali v lovišču in lovskih družinah boste uporabljali pridobljeno znanje predvsem pa upoštevali etični kodeks, ki je temelj dobrega dela v lovski družini,« so bile besede predsednika ZLD.

Edo Krašna, vodja tečaja, se je na novo usposobljenim lovcem zahvalil za vzorno delo in trud, vsem predavateljem in drugim, ki so prispevali, da je usposabljanje potekalo tekoče po programu, pa veljata zahvala in priznanje.

Pozdravil je nekdanje predavatelje, ki so se udeležili slovesnosti, in poudaril, da so bili pionirji na tem področju na naši območni Lovski zvezi Gorica in da so zelo veliko prispevali pri vzgoji in razvoju lovstva na Goriškem.

Zaključek je sledil sproščeno, ob kozarcu primorskega vina in domačih suhomesnih dobrotah ter ob načrtovanju dela v matičnih lovskih družinah.

Boris Birs

Mladi lovci podpisali Zaprisego slovenskega lovca

V Savinjsko-Kozjanski zvezi lovskih družin Celje smo tudi letos uspešno organizirali in izvedli tečaj za pripravo na lovski izpit, na katerega je bilo prijavljenih 37 kandidatov, med katerimi so bile tudi tri predstavnice nežnega spola.

Na podlagi razpisa Lovske zveze Slovenije smo 7. marca začeli s predavanji, ki so bila enkrat na

teden in s katerimi smo končali 16. maja. Preizkusi znanja po posameznih učnih temah/predmetih so bili razporejeni tako, da so kandidati imeli dovolj časa za pripravo. Zaključni izpiti so bili od 24. do 31. maja.

Povprečna ocena, ki so jo letos kandidati dosegli pri zaključnem izpitu, je bila 4,00 in je višja, kot je bila lani. Komisija v sestavi doc. dr. **Boštjan Pokorny**, predsednik, in člana **Miran Krštinc** ter **Peter Terglav** je bila nad znanjem, ki so ga kandidati pokazali na zaključnem izpitu, prijetno presenečena, zavedajoč se, kako pomembno je dandanes znanje, ki ga bodoči lovec najprej pridobi od mentorjev v lovski družini in nato še na predavanjih za lovski izpit, ki je samo nadgradnja v sistemu izobraževanja bodočih lovcev.

Slovesna podelitev spričeval je bila 13. junija že tradicionalno v lovskem domu LD Vojnik.

Podelitve so se poleg novo izprašanih lovcev in članov predavateljskega aktiva udeležili njihovi mentorji in pooblaščenici predstavniki lovskih družin, ki so jim izročili lovsko izkaznico, kar je k vsemu dalo še posebno slavnosten pečat. Prireditve sta se udeležila predsednik Upravnega odbora SK ZLD Celje **Vinko Blažinčič** in podpredsednik **Maksimilijan Arlič**. Blažinčič je v svojem nagovoru čestital vsem, ki so uspešno prehodili pot izobraževanja do končnega izpita. Pri tem je poudaril, da smo slovenski lovci pomemben člen pri ohranjanju narave in da smo pri svojem delu ponosni na rezultate, ki jih je lovska organizacija dosegla v svojem zgodovinskem obdobju.

Predsednik izpitne komisije doc. dr. **Boštjan Pokorny** je dodal še krajši pregled in analizo tečaja in znanja, ki so ga kandidati pokazali ob zaključku.

Na koncu je skupaj s predsed-

Foto: P. Križnik

Ženski del letošnjih mladih lovč. Od leve proti desni Urška Knez, LD Jurklošter, Sonja Sadek, LD Oplotnica, in Tanja Loknar, LD Loka pri Žusmu.

nikom UO SK ZLD Celje vsem novoizprašanim lovcom razdelil spričevala. Ob tej priložnosti je vsak podpisal še listino *Zaprisego slovenskega lovca* in prejel Etični kodeks. Celotno prireditve so popostrili Savinjski rogisti.

Tako kot vsa leta poprej smo tudi letos najboljšim udeležencem podelili knjižno nagrado. Pri tem so se posebej izkazali **Domen Turnšek** – LD Gozdnik – Griže s povprečno oceno 4,86, **Tanja**

strelski kombinaciji in zlato medaljo za prvo mesto v streljanju z MK-puško, ki ju je dosegla 31. maja na strelišču LD Kozje na odprtem prvenstvu SK ZLD Celje v ženski kombinaciji.

Ob koncu bi se rad zahvalil članom LD Vojnik, ki so celotno organizacijo tako kot prejšnja leta odlično izvedli in poskrbeli, da je tudi letošnja podelitev lovske spričeval potekala nemoteno.

Zdravko Mastnak

Foto: J. Obrez

Mladi lovci, generacija 2014

Loknar – LD Loka pri Žusmu s povprečno oceno 4,79 in **Dušan Kolar** – LD Šmarje pri Jelšah s povprečno oceno 4,64.

Strokovni tajnik **Zdravko Mastnak** je vse prisotne seznanil še z nekaterimi zanimivimi odgovori novoizprašanih lovcev, ki so jih nanizali v pisnem delu izpita o načinih lova:

»...Zalaz je način lova, ko počasi, neslišno zalezujemo divjad in tekmujejo z divjadjo, kdo bo koga pretental.

...Lov na zalaz je zahrbtno zasledovanje divjadi

... Lovimo lahko vso parkljesto divjad (srnjad, jelenjad, gams, divji petelin).

... Lov na zalaz je, ko se odpravljamo divjad zalezovat s prikritim in tihim načinom lova.

... Pritisk ali tihi pogon je ko eden do trije lovci počasi tiho pritiskajo na divjad in jo potiskajo proti čakajočim. Ponavadi kakega starejšega srnjaka.

... Pri pritisku ali tihem pogonu je cilj, da divjad poženemo iz njihovih zaklonišč, da se unika in beži in pri tem naleti na lovca.

... Jamarimo malo divjad, ki živi v rovih: lisico, jazbeca.

Čisto na koncu prireditve pa je predsednik Komisije za lovsko strelstvo pri SK ZLD Celje **Miran Freitag** izročil **Tanji Loknar** pokal za osvojeno tretje mesto v

LD Dobrava gostila UO LZ Maribor

Vabilo LD Dobrava, da zadnjo sejo UO LZM pred počitnicami udeležimo v njihovi LD, se je glasilo takole:

»Ker je delovno srečanje članov Upravnega odbora Lovske zveze Maribor v lovskega doma LD Dobrava v Slovenskih goricah organizirano v okviru praznovanja 60-letnice LD Dobrava in 8. praznika Občine Sveta Trojica, vas pred sestankom v lovskega domu ob 17.00 uri, vabimo na krajši sprejem v protokolarno Martinovo klet v frančiškanskem samostanu pri Sveti Trojici. Tam vam bo župan **Darko Fras** na kratko predstavil občino Sveta Trojica in njena prizadevanja na področju celovite turistične ponudbe in promocije, katere sestavni del je tudi lovni turizem.«

Člani UO LZ Maribor smo se z veseljem odzvali vabilu. Kot je pri nas že tradicija, so bile tudi letos na zadnjo sejo UO LZ Maribor povabljene žene članov UO.

Ob dogovorjeni uri smo se zbrali pred frančiškanskim samostanom ter se skupaj odpravili v Martinovo klet, katere posebnost je studenec z 'večno' vodo, ki nikoli ne presahne, čeprav leži na vrhu hriba. Ogledali smo si tamkajšnjo likovno razstavo, nato pa

na povabilo župana Občine Sveta Trojica, Darka Frasa, odšli še na poskušino vin. Župan, ki je bil naš gostitelj, je predstavil zgodovino samostana in kleti, ki je bila obnovljena v sklopu operacije Via Savaria – projekt evropske kulturne romarske poti svetega Martina. Skozi Sveto Trojico poteka francoska romarska pot svete Marije, ki se konča v Međugorju.

Po poskušini vin smo se odpravili na sestanek, žene pa so si v spremstvu župana in lovca Franca Bombeka najprej ogledale romarsko cerkev Svete Trojice in se seznanile z njeno bogato zgodovino, nadalje so si ogledale še trg Svete Trojice in Trojiško jezero. Ogled so končale v frančiškanskem samostanu z ogledom knjižnice, ki je v nastajanju.

Medtem, ko so naše žene v prijetni družbi gostiteljev spoznavale bogato zgodovino Svete

dar dobro organizirana in vodena, za kar velja zasluga prizadevnim članom vodstva te LD, pa tudi vsem članom LD.

Dan smo sklenili s pogostitvijo dobrot iz krušne peči, odlično kapljico iz okoliških gričev in druženjem v prijetnem domu te LD.

Članom LD Dobrava se iskreno zahvaljujem za izvrstno organizacijo, saj smo člani UO LZM in naše žene tamkaj preživeli čudovit popoldan in večer. Tudi vsem ženam hvala za podporo in potrpežljivost, ki nam jo nudijo, članom UO LZM pa želim prijetne in sproščujoče počitniške dneve, da si bodo nabrali dovolj moči za uresničevanje zahtevnih nalog, ki jih načrtujemo v drugi polovici tega leta. Vsem lovcom želim na višku lovne sezone tudi varen in uspešen lov.

Marjan Gselman

Gostitelja zadnje seje UO LZ Maribor pred dopusti; starešina LD Dobrava dr. Marjan Toš in župan Občine Sv. Trojica mag. Darko Fras

Trojice, smo člani UO na sestanku pregledali delo prve polovice leta. Ugotovili smo, da smo vse načrtovane naloge uspešno opravili. Pri projektu izdaje zgoščenke Rogistov LZM in predstavitevne koncerta le-te smo načrtovano celo presegli. Zato na tem mestu še enkrat izrekam pohvalo in čestitke **Rogistom LZ Maribor** in jim na njihovi nadaljni poti želim še veliko uspehov.

Pregledali smo tudi načrt dela do konca leta, ki je smelo zastavljen, a verjamem, da ga bomo s skupnimi močmi uspešno končali.

Po končanem sestanku so se nam pridružile še naše žene. Starešina LD Dobrava, dr. **Marjan Toš**, je predstavil LD gostiteljico, njihov način dela, upravljanje z naravnim okoljem in divjadjo. Poudariti je treba, da je LD Dobrava sicer med manjšimi LD v LZ Maribor, ven-

Popravek

V članku **Pokal so spet odnesli Oplotničani** (Lovec, 6/2016, na str. 332) je pri objavi rezultatov nastala neljuba napaka. **Pravilno je:**

Kategorija: člani – glinasti golobi:

1. mesto: **Leopold Žigart**, LD Poljskava

Malokalibrska puška:

2. mesto: **Leopold Žigart**, LD Poljskava

Kombinacija:

1. mesto: **Leopold Žigart**, LD Poljskava

Bralcem in prizadetemu se opravičujem.

Ladislav Steinbacher

Lovsko potepanje

O lovstvu in nas lovcih v javnosti pogosto slišimo marsikaj, pogosto so to poenostavljene in pavšalne ocene, mnogokrat žaljive in neresnične; vsekakor je resnica bistveno drugačna, kot jih kaže v javnosti zarisana podoba o nas.

Skoraj nič pa o nas in našem poslanstvu ne vedo otroci, tisti najmlajši, mladež, ki je šele prestopila osnovnošolski prag. Lovci smo poleg gozdarjev po vsej verjetnosti najboljše priče dogajanju v naravi in imamo deklicam in fantičem največ povedati o prstoživečih živalih. O tem sem večkrat premišljeval. Kot dolgoletni član zelene bratovščine sem sklenil, da bom nekaj storil tudi sam. Priznati moram, da me je k temu spodbudila tudi moja vnukinja **Nina**, učenka 1. č. razreda **OŠ Preserje pri Radomljah**.

Sklenil sem torej, da bom Ninin razred, na čelu z učiteljicama **Natašo Štebe** in **Petro Gostinčar**, popeljal v naravo, v Kamniško Bistrico, še konkretnije v gozdove in na jaso Brsniki, kjer je lovišče LPN Kozorog. Lovsko potepanje z lovcom **Miranom** sem poimenoval Čudovit izlet, na katerem sem mladim pripovedoval o lovstvu in naravi in kajpak o živalih v njej. Pokazal sem jim lovsko kočo, lovsko krmilnico in prežo ter jih s pomočjo knjižice seznanil s stopinjami živali. Opozoril sem jih na naloge lovcev; ena od njih je tudi opazovanje živali: v kakšnem zdravstvenem stanju so (zdrave, bolne ali morda poškodovane), kako jim lahko pomagamo. Spoznali smo tudi solnico, uspelo mi je razložiti, kakšen je njen namen. Pokazal sem jim krmilnico za divjad, videli so jo prvič, in za mladež je bila pravo odkritje. Otroci so živalim nastavili tudi krmo: koruzo in jabolka.

Divje živali so bile najzanimivejši del našega lovskega izleta. Resda ne prave, pa vendar ... Večina otrok je mnoge poznala zgolj iz knjig ali pa niti to ne; med njimi jazbeca, lisica, divjega petelina, alpskega svizca, mladega srnjačka ... Dan je bil lep, dopoldne nam je minilo kot bi trenil.

Ob predstavitvi namena mojega obiska pri ravnateljici sem pogrešal videodokumentacijo, zato sem k sodelovanju povabil prijatelja, legendarnega snemalca RTV Slovenija, **Alojza Zlodija**. Vse dogajanje je posnel na kamero in bo odslej lahko v veliko pomoč pri morebitnih prihodnjih predstavitev, ki jih

Foto: A. Zlodej

Miran Zupančič (LD Vodice) je učence 1. č. razreda **OŠ Preserje pri Radomljah** in učiteljici popeljal na lovski izlet po okolici **Kamniške Bistrice**.

Lovca Miran in učenka Nina s spominsko mapo

bodo imeli lovci na drugih osnovnih šolah.

Sicer pa je najbolje, da o izletu povzamem kar misli in opažanja deklic in dečkov, ki so se udeležili potepanja v naravi in polni vtisov izdelali in uredili imenitno spominsko mapo, ki so mi jo poklonili v zahvalo. K sodelovanju pri izdelavi spominske mape sem pritegnil tudi starše otrok in plod tega je čudovit izdelek. Še enkrat se zahvaljujem strokovnim službam **LZS, Alešu Zemljenu, Petru Koscu**, revirnemu lovcu LPN Kozorog, članu **LD Vodice**, prav tako tudi kolektivu **OŠ Preserje pri Radomljah** in učiteljicama **Nataši Štebe** in **Petri Gostinčar**.

Ponovno naj poudarim, da gre za prvošolčke, šest-, sedemletnike, zato morate razumeti, da je njihovo

vo znanje slovenščine, slovnice in še česa letom primerno. Nikakor pa njihovih prisrčnih vtisov nisem hotel popravljati in spreminjati.

Tinkara piše takole: »Bilo je zelo lepo in res sem uživala. Sicer sem doma pozabila škornje, ki bi mi prišli zelo prav ... Našli smo živali, ki niso bile prave živali, ampak 'kipi'. Všeč mi je bilo, ker je gospod Miran hodil z nami in nam povedal veliko o živalih. Našla sem luknje, kjer je lisica odkopala miške. Najbolj sem si zapolnila volkovo sled, ki je nisem še nikoli videla. Miran, lepo se imej, ko boš lovil živali.«

Jošt je svoje pisanje naslovil z Naš obisk gozda v Kamniški Bistrici z Miranom in nadaljeval: »Bilo je ful dobro, res zanimivo ... V šoli nam je stric dal knjige o živalih. Ko smo s kombijem prišli tja, smo šli na travnik, kjer je bilo tisto, a veš, ko streljajo dol - opazovalnica. Tam smo videli tudi tisto za živali, tam kjer dajo sol noter in iz tistega nastane kamen, ki ga potem živali ližejo. Prišli smo do gozda, kjer smo našli kip jazbeca, potem smo našli mladička divjega prašička - kip, malo naprej pa kip srnice, potem so našli žival podobno jazbecu in potem smo prišli še do ene srnice, ki je bila večja. Eden je našel krempelj. En drug stric, prijatelj, je s kamero snemal in posnel film.«

In kaj je bilo še posebno všeč Joštu? »Bilo mi je všeč, ko smo živalim metali jabolka in koruzo za jest. Najbolj pa mi je bilo všeč, ker mi je stric dovolil, da gledam z daljnogledom. In kaj bi gospodu

Miranu povedal za konec? Hvala, ker ste nas povabili in smo z vami preživeli en ful dober dan!«

Izabeli je bilo najbolj všeč, ker je lahko z daljnogledom pogledala na goro in je videla srnjad, všeč pa ji je bilo tudi, »ko sem videla Nino, kako je vesela, ker je bil z nami njen dedi.«

Klemen se spominja: »Bilo mi je zelo všeč. Zelo sem bil vesel, da sem spoznal živali, kot je pižmar. Ponosen sem, ker sem našel krempelj. Hvala lovec, ker si nas peljal na ogled.«

Matej piše: »Všeč mi je bilo, ko sem hranil živali, ko smo gledali z daljnogledom, ko smo imeli malico in ko smo našli lisičjo luknjo. Izlet mi je bil zelo všeč.«

Malo obširneje se je razpisal **Jakob**, ki je dal svojemu kratkemu spisu naslov Pri lovcu. »Najprej smo se napakirali v kombi. Bila sta dva. Eden je bil rumen, eden je bil bel. Midva z Natašo sva bila spredaj za voznikom. Petra pa je bila v belem kombiju. Ko smo prišli v gozd smo se tam najprej razgledovali iz kombija. Nato smo šli ven in smo malo raziskovali. Potem smo našli sledi. Jaz sem najdel dve isti sledi. Ne vem od česa sta bili. Nato smo tam metali jabolka in koruzo na travo. Nato smo najprej najšli eno žival ki so iz nje vzeli vse, notri pa so dali plastiko. Namesto pravih oči pa so ji dali kovinske oči. Koža je bila pa čisto prava. Ta gospod je bil od Nine dedek, ki je lovec. Punce so gledale z manjšim daljnogledom, fantje pa smo gledali z večjim daljnogledom. Imeli so tudi votlo deblo, kjer je bila notri sol. Potem

enkrat smo šli na malico, malo pojedli, se napili, se zahvalili in se usedli nazaj v kombi na svoje mesto Potem smo prišli nazaj v šolo.«

Valu je bila zelo všeč knjižica o spoznavanju narave, toda »najbolj mi je bilo všeč, ko smo hranili živali. Dedek od Nine ima velikanske brke,« je napisal na koncu še nekaj o košatosti in velikosti svojih brk.

Tudi **Lini** je bilo očitno všeč lovsko potepanje. »Všeč mi je bilo, da smo iskali stopinje. Všeč mi je bilo, da smo božali živali (ki so umrle, ker so bile bolne). Všeč mi je bilo, da je bil dedi od Nine tako prijazen, da nam je dal knjigice.«

Kajpak je o izletu v Kamniško Bistrico in doživljajih tam napisala nekaj stavkov tudi moja vnukinja **Nina**. »Hvala ker si nas peljal v gozd z mojimi sošolci in sošolkami. Imeli smo se lepo. Tam smo jedli malico in gospod Lojze nas je snemal. Prosim, da še kdaj kaj takega narediš, ker mi je bilo tako lepo.«

Miran Zupančič
LD Vodice

Prvo srečanje dijakov na temo Naravoslovje in lovstvo

Zadnjo soboto v maju je na Srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni potekalo **1. srečanje dijakov na temo Naravoslovje in lovstvo**. Srečanje smo organizirali skladno z načrtovanimi aktivnostmi Delovne skupine *Mladi in lovstvo* in je bilo namenjeno vsem tistim dijakom, ki so v letošnjem šolskem letu v okviru krožka oziroma interesne

Vloga in pomen lovskega roga je vrstnikom nazorno predstavil dijak 4. letnika SGLŠ in član notranjskih registrov Robi Ule.

Udeleženci prvega srečanja dijakov na temo Naravoslovje in lovstvo

dejavnosti v svojem okolju imeli priložnost spoznavati učne vsebine s področja naravoslovja in lovstva. Glede na to, da smo lovci pri načrtnem delu z mladimi, sploh s srednješolci, povsem na začetku, je take temu primerno skromna tudi udeležba.

Da smo prvo srečanje organizirali prav v Postojni, ni naključje. Upoštevali smo dejstvo, da imajo na tamkajšnji Srednji gozdarski in lesarski šoli (v nadaljevanju SGLŠ) že večletne izkušnje s programom t. i. *lovskega krožka*, za katerega med dijaki vlada precejšnje zanimanje. V letošnjem letu pa smo s poskusnim izvajanjem interesne dejavnosti na temo naravoslovja in lovstva pričeli tudi v Biotehniškem izobraževalnem centru Naklo (v nadaljevanju BIC Naklo), kjer se šolajo bodoči kmetijci in naravovarstveniki.

Tako se je v poznavanju naravnega okolja in določenih tem s področja lovstva pomerilo sedem dijakov iz Srednje gozdarske in lesarske šole v Postojni: **Bine Rovtar, Viljem Jankovec, Nejc Lenkič, Jure Pušavec, Miha Kostevc, Tomaž Zupan** in **Anže Rijavec** ter pet dijakov iz Biotehniškega centra Naklo: **Klemen Kožuh, Jošt Drol, Jan Burnik, Urh Rotar** in **Domen Mali**. Navzoči smo bili tudi trije mentorji (**Gregor Česarek, Miro Dovžan** in **Marko Mali**), ki smo med šolskim letom svoje znanje in izkušnje prenašali na dijake.

Za brezhiben potek srečanja je poskrbel naš lovski tovariš **Gregor Česarek**, ki je na SGLŠ v Postojni v okviru izobraževanja bodočih gozdarjev med drugim nosilec predmeta *Upravljanje s prostoživečimi živalskimi vrstami* (včasih so ta predmet imenovali lovstvo), hkrati pa za zainteresi-

Vse foto: M. Mali

Reševanje nalog v naravnem okolju je bilo poučno in zabavno za vse udeležence srečanja.

rane dijake dijaškega doma organizira in vodi lovski krožek. Prvi del našega druženja je potekal po vzoru kviza iz televizijske oddaje *Male sive celice*, kjer sta ekipi za pravičen odgovor morali dejansko uporabiti svoje znanje, pridobljeno med letom; še več, morebitnemu napačnemu odgovoru je od učitelja Česarka sledil popravek s temeljito in nazorno razlago obravnavane snovi.

V nadaljevanju srečanja smo se preselili v naravno okolje šolskega poligona, na katerem so gostitelji pripravili deset informativnih naravoslovnih točk, nanašajočih se na prostoživeče živalske vrste. Ekipa, ki je predhodno izžrebala določeno točko, je ob predloženem učnem gradivu na njej (npr. gamsovi roglji, pribor za oponašanje različnih vrst divjadi ...) le-tega morala čim nazorneje opisati in odgovoriti na postavljena podvprašanja. Če odgovori niso bili zadovoljlivi, je nanje lahko odgovarjala nasprotna ekipa in

si za pravilne odgovore pridobila dodatne točke.

Tekmovalni del druženja so dijaki končali še s streljanjem z zračno puško v tarčo srnjaka z visoke preže in ob naslonu na palico, pri čemer so lahko osvojili tudi delček znanja, nanašajočega se na pravilno in varno ravnanje z orožjem.

Učna delavnica na temo Lovske kulture in lovskih običajev je bila sklepni del našega srečanja. Dijaki so iz Gregorjevih ust imeli priložnost prisluhniti razlagi o vlogi in pomenu lovskega klobuka in zelene vejice pri lovu ter načinih njene uporabe in nošenja. Da v pozabo ne bi zatonil lovski rog, je z nazorno predstavitvijo poskrbel dijak 4. letnika programa goz-

darski tehnik in član Notranjskih registrov **Robi Ule**.

Bogatejši v naravoslovnem in lovskem znanju ter z novo izkušnjo so v skupnem seštevkcu točk dijaki BC Naklo morali priznati premoč vrstnikom iz SGLŠ Postojna, kar pa niti malo ni motilo prijetnega vzdušja, saj je bilo tekmovanje družabne narave.

Na prireditvi se nem je pridružil član Upravnega odbora LZS, lovski tovariš **Aleš Klemenc**. Ob podelitvi priložnostnih daril in priznanj za izkazano poznavanje naravoslovja in lovstva je udeleženi dijakom izrekel iskreno zahvalo za sodelovanje, prireditelju in mentorjem pa obljubil podporo vodstva naše krovne lovske organizacije pri razvijanju tovrstnih aktivnosti v prihodnje.

Naše druženje smo sklenili z izdatnim kosilom v prostorih SGLŠ in se razšli z željo po ponovnem srečanju v prihodnjem letu.

Marko Mali

Aprila smo na posvetu lovci LD Krka nazdravili našemu lovskemu tovarišu **Jožetu Rusu**, ki je praznoval 70-letnico življenja.

Jože se je rodil 17. 4. 1944 v vasi Muljava na Dolenjskem, kjer je tudi hodil v šolo. Izučil se je za trgovca in se kot prodajalec zaposlil na Petrolovem bencinskem servisu. Svoje delo je opravljal vestno in napredoval v poslovodjo na bencinskem servisu. Dom si je ustvaril na Škofljici in se dodatno izobraževal ob delu. V službi je napredoval in ostal pri Petrolu do upokojitve.

V lovske vrste je vstopil leta 1973 kot pripravnik in naslednje leto opravil lovski izpit.

Delaven in vesten, kakršen je še vedno, se je že leta 1975 vključil v vodenje in nadzor aktivnosti v LD kot predsednik nadzornega odbora. V tem letu je izkazal zaupanje tako, da so ga že leta 1976 izbrali za starešino - predsednika in je LD Krka vodil vse do leta 1990. Od leta 1990 do 1992 je bil član UO. Ponovno je postal predsednik NO od leta 1992 do 1994. Postal je tudi vodnik prepeličarke Brine in tako se je njegova ljubezen do psov povečala. Leta 1994 je postal kinološki sodnik KZS, v LD pa kinološki referent od leta 1994 do 2004 in od leta 2008 do 2014. Poleg tega je že od leta 2008 oskrbnik sadovnjaka na posestvu Pahar in avtor člankov in urednik zbornika, ki ga je LD Krka izdala ob 65-letnici LD. Leta 1978 je bil Jože kot starešina pobudnik za gradnjo lovskega doma LD Krka v Znojilah. Dom smo začeli graditi v letu 1980, kjer je Jože Rus skrbel za vso potrebno organizacijo in izvedbo del. Prispeval je tudi materialne dobrine in različno notranjo opremo. Odprtje doma je bilo leta 1985, kjer je bil tudi slavnostni govornik. Od tedaj v domu potekajo različne dejavnosti in prireditve, zato moramo priznati, da je bil njegov predlog za gradnjo doma temelj in prispevek h kulturni razvitosti kraja.

Za vse zasluge v lovstvu in kinologiji je bil odlikovan z: znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje, prav tako tudi s priznanjem in zlato plaketo ZLD Kočevje. Prejel je tudi jubilejni znak za 40 let LZS.

Spoštovani lovski tovariši Jože, ob tvojem jubileju ti lovski tovariši čestitamo in ti želimo še veliko zdravja in dobre volje ter prav tako veliko prijetnih lovskih dogodkov v naši družbi!

LD Krka – D. P.

Prvega junija letos je dolgoletni član LD Krško **Franc Škofljanec** čil in zdrav praznoval svoj 90. rojstni dan. Rodil se je 1. 6. 1924 na Bregah pri Krškem, kjer še vedno živi s sinom Francem ml. in njegovo družino. V Lovsko družino Krško je bil sprejet leta 1947, v Ribnem pri Bledu pa je marca 1949 opravil lovski izpit in izpit za lovskega čuvaja. Po vsej verjetnosti je Franc tudi najstarejši izprašani in še vedno aktivni lovski čuvaj v naši državi!

Znanje, ki ga je pridobil v Ribnem, je s pridom uporabljal v lovišču krške lovske družine, ki je bilo zaradi posledic druge svetovne vojne opustošeno, predvsem pa je bilo preplavljeno s plenilci vseh vrst. Prav zmanjševanju teh vrst divjadi so bila namenjena povojna prizadevanja vsega članstva, med katerimi je prednjačil naš jubilar. Krško polje, nekdanje znano po številni mali divjadi, je le počasi okrevalo. Stanje se je pomembneje začelo izboljševati, ko so posavski lovci pri lovskem domu na Trški gori zgradili jerebičarno, s katero so upravljali člani LD Krško. Pri tem nekajletnem delu se je izkazal tudi Škofljanec. Nekajletno vlaganje male divjadi je na Krškem polju rodilo dober uspeh, posledica česar je bilo odprtje lovišča za potrebe lovskega turizma. Številni lovci iz Italije so v drugi polovici petdesetih let postali redni gostje. Njihov dolgoletni vodnik je bil od samega začetka Franc Škofljanec. Poznal je lovišče in divjad, ob tem pa je imel vedno vrhunsko izšolane nemške kratkodlake ptičarje. V tistih časih je k materialnemu uspehu lovskega turizma pomembno prispeval prav naš jubilar. Po naravi veseljak in priznan harmonikar je Franc vrsto let igral še eno pomembno vlogo: bil je organizator in duhovit izvajalec lovskega turizma, ki so bili zaradi njegove duhovitosti in šegavosti vedno pravo doživetje, tudi znani v Posavju, pa še kje drugje.

Letom navkljub se jubilar še sedaj udeležuje poljskih lovov, pa tudi pristrelitve šibrenic. V Francovem dolgoletnem lovskem udejstvovanju pa je posebno poglavje lovska kinologija. Skozi vse svoje življenje se je ukvarjal z vzrejo in šolanjem nemških kratkodlakih ptičarjev, zaradi potreb lovišča in izvajanja lovske čuvajske službe pa se je za nekaj časa ukvarjal tudi z vzrejo in šolanjem lovskega terijerjev. V LD Krško je bil kinološki referent od leta 1949 do 1974.

Svojo psarno nemških kratkodlakih ptičarjev Vrbinška je pri JKS v Beogradu registriral avgusta 1962 in tako nadaljeval tradicijo vzreje in šolanja nemških kratkodlakih ptičarjev, ki jo je pred drugo svetovno vojno s svojo psarno v Krškem začel znani kinolog dr. Vilko Pfeifer. Psarna je po 52-letih letih aktivna še dandanes, saj njegovo tradicijo nadaljuje sin Franc ml. Predlogo bi bilo naštevati imen njegovih ptičarjev in terijerjev, s katerimi je osvajal naslove na številnih razstavah. Leta 1963 je v Mariboru s Tesom osvojil naslov prvaka Slovenije, nato pa z Žikom, Bibo, Daro in drugimi osvajal različne naslove (prvak pasme, prvak mladih, CACIB itn.). Franc je s svojimi štiri- in petletnimi prijatelji dosegel številne uspehe v ožji domovini. Pri vsem naštetem pa je bilo zanj vedno najpomembnejše, da so bili njegovi psi izvrstno pripravljeni za delo v lovišču, s čimer so postali zanj in za solovce nenadomestljivi. S svojim delom in kinologiji je bil Franc Škofljanec vzor kar nekaj generacijam mladih kinologov, saj jim je nesebično posredoval svoje bogato znanje in izkušnje. Za njegovo uspešno in dolgoletno delo je LZS jublanta odlikovala z znakom za zasluge in redoma III. in II. stopnje, LD Krško mu je izročila plaketo, letos pa ga je razglasila za častnega člana. Kinološka zveza Slovenije ga je odlikovala za zasluge na kinološkem področju s srebrnim in zlatim znakom KZS ter z redoma za zasluge II. in I. stopnje. Prejel je tudi priznanja Zve-

ze lovske družin Posavja in Lovskega kinološkega društva Posavja - Krško.

Dragi Franc, krški lovci in posavski kinologi ti voščimo vse najboljše ob

tvojem visokem življenjskem jubileju in ti želimo še naprej obilo zdravja in dober pogled!

LD Krško – B. T. LKD Posavja - Krško

Narisal: M. Somar

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

90-letnico

Avzug Grudnik, LD Luče
Stanislav Kuželički, LD Banja Loka, Kostel
Florjan Šunkar, LD Motnik, Špitalič
Miroslav Terčon, LD Strunjan

85-letnico

Ludvik Adamlj, LD Jošt, Kranj
Marija Babnik, LD Vodice
Jožef Cingrle, LD Čaven
Ivan Gorjup, LD Velike Lašče
Jože Grdadolnik, LD Horjul
Anton Kavčič, LD Begunje
Franc Kobal, LD Col
Mihael Kostevc, LD Kozje
Franc Kutin, LD Smast
Stanislav Lešnik, LD Slovenska Bistrica
Stanislav Petrič, LD Horjul
Franc Pisanec, LD Dornava, Polenšak
Franc Sladič, LD Gozdnik, Griže
Janez Stepan, LD Loka
Franc Zupanc, LD Selca

80-letnico

Stanislav Becele, LD Padež
Jožef Brate, LD Mira
Jože Bučar, LD Toplice
Mavricij Jurkošek, LD Loka pri Zidanem Mostu
Venčeslav Lavrenčič, LD Gaj nad Mariborom
Dušan Lukežič, LD Fajti Hrib, Renče
Franc Lušin, LD Sodražica
Rafael Mlakar, LD Otavnik
Peter Mravljak, LD Malečnik, Košaki
Edvard Osrajnik, LD Orlica
Tomislav Prah, LD Podvelka
Anton Pugelj, LD Struge na Dolenjskem
Venčeslav Puš, LD Šentvid Pri Stični
Anton Sirk, LD Gorica
Alojz Skubin, LD Drežnica
Jožef Troha, LD Sinji Vrh
Alojz Vodopivec, LD Fajti Hrib, Renče
Maksimiljan Zajamšek, LD Mislinja
Stanislav Zelnik, LD Grosuplje

75-letnico

Jožef Bernetič, LD Videž, Kozina
Ivan Butala, LD Gradac

Egon Casagrande, LD Zagorje
Franc Daksobler, LD Podbrdo
Ernest Ebenšpanger, LD Bakovci, Lipovci
Martin Forštner, LD Velunja, Šoštanj
Jože Grandovec, LD Banja Loka, Kostel
Martjan Jernejc, LD Šmarna gora
Franc Kogej, LD Krekove
Ivan Kolšek, LD Mozirje
Jože Komperšak st., LD Sveti Jurij - Jurovski Dol
Terezija Kompolek, LD Dobnič
Alojzija Krajnc, LD Malečnik, Košaki
Alojzij Kralj, LD Struge na Dolenjskem
Igor Lesjak, LD Sovodnje
Ivan Mesarič, LD Cirkovce
Franc Mizori, LD Vače
Franc Pajnikher, LD Podlehnik
Franc Plešec, LD Dobrova
Jože Prijatelj, LD Tržišče
Alojz Ruparčič, LD Loški Potok
Matija Štepec, LD Trebnje
Jože Švajger, LD Gradac
Emilijan Trafela, LD Podlehnik
Anton Zadnikar, LD Stara Fužina
Stanislav Žolger, LD Braslovče
Dušan Žužek, LD Mira

70-letnico

Mihajlo Bahat, LD Dobovec
Boris Dolenc, LD Pivka
Alojz Držaj, LD Dragatuš
Janez Ivan Gorjanec, LD Trdinov vrh
Stanko Gračner, LD Handi, Dobje
Jože Horvat, LD Velika Polana
Hainz Peter Janič, LD Žalec
Ivan Kotnik, LD Koprivna, Topla
Anton Krkuta, LD Trdinov vrh
Franc Majerič, LD Juršinci
Rudolf Malek, LD Destrnik
Franc Novak, LD Križevci pri Ljutomeru
Janez Oman, LD Žilce
Nada Popotnik, LD Studenec, Veliki Trn
Franc Praznik, LD Orlica
Franc Rakuša, LD Videm ob Ščavnici
Avzug Reberšak, LD Oljka
Ivan Janez Sušelj, LD Gradišče, Košana
Maks Tacer, LD Vurmat
Pavel Zakrajšek, LD Dobovec
Franc Zupanc, LD Šmarna gora

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LISJAK-a.

Golažijada LZ Maribor 2014

Četrta golažijada LZ Maribor je potekala v soboto, 7. junija 2014, na prostem pred lovskim domom **LD Malečnik**.

Ekipa so se začele zbirati ob 8. uri zjutraj in po jutranji kavici začele s pripravi na znano tovrstno »tekmovalstvo«.

Odprije dogodka in seznanitev s pravili tekmovalstva se je začelo ob 8.45. Zbrane tekmovalce in obiskovalce je pozdravil starešina **LD Malečnik Branko Štubar**. Potek in način tekmovalstva je pojasnil predsednik Komisije za stike z javnostjo in prireditve LZ Maribor (LZM), **Drago Vešner**. Prisotne je pozdravil tudi predsednik LZM **Marjan Gselman** in kuharjem golaža zaželel veliko uspeha, preostalim obiskovalcem pa obilo kulinarčnih užitkov pri pokušanju »jagerskih dobrot«.

S kuhanjem smo začeli natančno ob 9. uri in imeli nato tri ure časa, da skuhamo mojstrovino iz srnjega mesa.

Letos se je prijavilo petnajst ekip: trinajst ekip lovskih družin, ekipa območne LZM in ekipa Društva upokojencev Malečnik.

Člani tekmovalnih kuharskih ekip so na svojih stojnicah poleg kuhanega golaža ponujali tudi druge, doma pripravljene dobrote, na primer kruh iz krušne peči,

razno domače pecivo, seveda pa ni manjkalo tudi divjačinskih salam, mesa iz tunke, zaseke, fazanje in srnje pašete, pa še bi lahko naštevali. Veliko pozornosti je pritegnil tudi mladi pečeni krompir. Ob slastni jedi so ponudili domače žganje, borovničevce, medico in še kaj močnega se je našlo na začasnih stojnicah. Seveda ne smemo pozabiti na pristno domačo štajersko kapljico iz domačih vinogradov.

Vsaka ekipa je poskrbela za okrasitev svoje stojnice, tako da so obiskovalci ob pokušanju vseh vrst dobrot lahko spoznavali tudi »lovsko kulturo skozi čas«.

V domiselnosti ureditve stojnice je bila najizvirnejša ekipa lovcev iz **LD Janžev Vrh**, ki so zraven lesene peči, v kateri so kurili pod kotlom, postavili pravi lovsko/oglarški bivak, prekrit s smrekovim lubjem. Za popestritev med tremi tekmovalnimi urami so poskrbeli **Rogisti LZ Maribor** in harmonikarji, ki so jih s seboj pripeljale tekmovalne kuharske ekipe.

V tako prijetnem vzdušju in ob omamnih dišavah iz kotlov se je kar prehitro približala 12. ura, ko je stroga komisija odzela vse vzorce golažev in začela z zahtevnim ocenjevalnim delom.

Komisijo so sestavljali gostinka in gostinec ter predstavnik obiskovalcev – kot »glas ljudstva«.

Medtem ko je komisija ocenjevala, so predstavniki vseh ekip razdelili svoje specialitete med obiskovalce.

Vsi smo nestrno čakali na končne rezultate ocenjevalne komisije. Čeprav v ospredju dogodka ni toliko tekmovalstvo kot namen druženja in predstavitev lovske kulinarike vsem, ki jih to zanima, predvsem nelovcem, ki morda nimajo priložnosti spoznati in poskusiti takšnih dobrot iz divjačinskega mesa, smo nestrno pričakovali končno razglasitev.

Komisija je opravila svoje delo in najprej pohvalila vse ekipe, saj so vse skuhale res izvrsten golaž.

Pohvala je bila izrečena tudi za domiselno ureditev stojnic ekip, za urejenost, higieno ter bogato spremljajočo ponudbo prigrizkov in pijač. Ker ima vsako tekmovalstvo tudi malo tekmovalnega naboja, se je morala odločiti tudi za razvrstitev ekip po sistemu DOBER, BOLJŠI in ekipe, ki so le nekoliko izstopale od preostalih NAJBOLJŠIH. Kot je povedal predsednik komisije, je bil to najtežji del njihovega dela. Po dolgem in tehtnem premisleku ter večkratnem pokušanju je padla odločitev: na Golažijadi 2014 so razglasili: DOBER golaž je skuhalo devet ekip, BOLJŠEGA tri

Na letošnji golažijadi LZ Maribor je sodelovalo petnajst kuharskih tekmovalnih ekip.

in tudi NAJBOLJŠEGA tri ekipe. Vsem se je komisija zahvalila za sodelovanje in jim izročila praktično darilo LZM. Trem ekipam BOLJŠI in NAJBOLJŠI so podelili še darilni bon picerije Črni baron iz Malečnika. Prav je, da na koncu naštejemo še vse sodelujoče ekipe po vrsti tako, kot so bile oštevilčene njihove stojnice: **LD Ruše, LD Puščava, LD Košaki, LZM, LD Malečnik I, LD Pesnica - Jarenina, LD Pobrežje - Miklavž I, LD Pobrežje - Miklavž II,**

Foto: M. Gselman

S prostovoljnimi prispevki za kulinarične dobrote so obiskovalci prireditve LZ Maribor zbrali za učence OŠ Malečnik 220 evrov, ki jih je aprevzel njihov ravnatelj.

LD Pernica, LD Janžev Vrh, LD Malečnik II, LD Fram, LD Polskava, LD Radvanje, DU Malečnik. Omeniti je treba tudi, da se je Golažijada LZM dobro »prijela«, saj se je od prve tovrstne prireditve pred štirimi leti, ko je sodelovalo le šest ekip, povečala na petnajst sodelujočih ekip. Prijetno presenečenje so pripravili v LD Polskava, saj so »v ogenj« poslali tričlansko žensko ekipo lovka, kar se jim je tudi obrestovalo: skuhale so enega izmed treh NAJBOLJŠIH golažev. Posebno pohvalo si zasluži mlad lovec iz LD Pernica, ki po sistemu »one man band« sodeluje na Golažijadi že drugo leto zapored.

In kaj napisati za konec? Bilo je lepo, prijetno, okusno in dobrodelno. Dobrodelno predvsem zato, ker smo vse kulinarične dobrote razdelili med obiskovalce in tekmovalce, ki so po svojih močeh prispevali prostovoljni prispevek za učence OŠ Malečnik. Tako smo zbrali 220 evrov, ki smo jih izročili ravnatelju OŠ, in upam, da bodo s tem prispevkom lahko komu omogočili izlet, ki si ga drugače ne bi mogel privoščiti. Tako smo člani zelene bratovščine spet – kot že tolikokrat – dokazali, da s skupnimi močmi lahko dosežemo vse.

Na snidenje spet v letu 2015!
Marjan Gselman

Kljub številnim opozorilnim prometnim znakom med enotedenskim bivanjem na Finskem žal člani slovenske lovske strelske ekipe nismo uspeli videti losa.

Finska, dežela tisočerih jezer ali kjer je dan tudi poletni noč

V začetku letošnjega poletja smo lovci strelci odleteli na sever Evrope, na Finsko, kjer je bilo sedmo Prvenstvo Evrope pod okriljem FITASC v lovskem streljanju.

Na priporočilo predsednika Finske lovske zveze **Panuja Hiidenmies**, ki je letos obiskal Slovenijo, smo obiskali in si ogledali tudi tamkajšnji lovski muzej in tovarno orožja Sako.

Lovski muzej so zgradili z lovskim denarjem, nekaj sredstev pa je dodala država.

Na Finskem letno lovno karto oz. dovoljenje/licenco kupi okrog 300.000 lovcev, zato država nedvomno sodi v sam vrh držav z največjim odstotkom lovcev na število prebivalstva. Zanimivo pa je, da se število lovcev še vedno večja in vedno več je med njimi tudi žensk.

Naj omenim samo nekaj zanimivosti iz njihove zgodovine. Nekdaj je finski lovec severnega jelena zasledoval s smučmi, na katere si je zaradi lažje hoje navzgor pritrdil tjuljenje kože (podoben namen ima tudi koža morskega psa, ki jo še vedno pritrjujejo na pohodne smuči). Jelen se je pred njim ves čas umikal in počasi zgubljal moč, saj ni imel potrebne časa za hranjenje. Hoja po snegu, ki se je čez dan omehčal, ga je vse bolj utrujala. Na koncu ga je lovec dohitel in usmrtil s sulico.

Medveda so v glavnem lovili med njegovim zimskim spanjem. Ko so odkrili njegov brlog, so na bližnje drevo obesili poseben

Po vztrajnem zasledovanju na smučeh so finski lovci utrujenega in izčrpanega severnega jelena usmrtili z ostro (diorama v finskem lovskem muzeju).

znak, da so vsi lovci vedeli, da medved, ki spi v tistem brlogu, »pripada njim«. Izbrali so primeren dan in lov se je začel. Primeren dan je pomenilo, da je bil medved »primerno« dremav. Eden lovec, navadno mlajši, je medveda z zadnje stani brloga prebudil oz. potisnil proti izhodu. Tam sta ga čakala druga dva lovca in mu z nekajmetrskim tanjšim deblom potisnila glavo proti tlom, ko je pogledal iz brloga. Četrty lovec je nato pokončal z dobro namerjenim udarcem sekire po glavi.

Če ni šlo vse po načrtu, so ga pokončali s posebnimi sulicami – ostni na dolgih ročajih z »zaporo« na zadnjem delu dvorezne konice, ki je preprečevala stik med lovcem in medvedom.

O tem, kaj se je zgodilo, če so lovci izbrali napačen čas in tudi drug način lova, si lahko predstavljate sami.

Po uplenitvi medveda so živali namenili posebno čast. Zakrili so mu oči, da ni videl, kdo vse je kriv

za njegovo smrt, in ga prenesli v hišo ter častili kot posebnega gosta. Po enem izmed izročil so mu obljubljali kot nevesto tudi mlado dekle.

Pomemben del prehrane finskih lovcev (*Lagopus mutus*) so bile tudi snežne jerebice, ki jih na severu domačini še vedno lahko lovijo s pomočjo zank.

Pred približno sto leti, so povedali na Finskem, so za dve lisičji koži lahko kupili kravo ali snežne sani. Množična umetna reja lisic in drugih živali za krzno pa je vse postavila na glavo in krzno skoraj razvrednotila.

Temelj lovske kinologije, ki ima na Finskem še poseben pomen in sloves, so tri pasme psov: finski brak (gonič), finski špic in karelijski medvedar.

Z goniči, ki so večji kot naši posavski goniči, lovijo rise, lisice in zajce. S špici lovijo gozdne kure, s karelijci pa medvede in lose. Značilnost zadnjih dveh pasem je, da ko npr. divji petelin zleti na drevo, pod njim psi lajajo in lovec se petelinu, ki je pozoren

Foto: M. Kersnik

Predstavitev pasme finskega špica, ki ga tam uporabljajo pri zelo priljubljenem lovu na gozdne kure.

predvsem na pse, laže približa. Podobno je pri lovu na losa in medveda. Pes laja ob divjadi (jo oblajava) in čaka na lovca. Ob losu, ki počiva, počiva tudi pes.

Dandanes so psi opremljeni s teleoddajnikom, ki je lovcu v veliko pomoč. Uplenitelju losa namesto »naše« vejice plena pripada konec odrezanega losovega uhlja, losa pa razkosajo in meso razdelijo med lovce.

Na Finskem lovijo 34 vrst sesalcev in 26 vrst ptic. Letni odstrel vodne perjadi znaša 500.000–600.000 ptic, 250.000 zajcev, odstrel losov pa se giblje od 60.000 do 85.000 glav na leto.

Med enotedenskim bivanjem na Finskem člani slovenske lovske strelske ekipe žal nismo videli losa kljub številnim opozorilnim znakom.

Kot zanimivost naj zapišem: prehitelo nas ni nobeno vozilo in z lahkoto smo se taki vožnji prilagodili tudi bolj »nervozni« slovenski šoferji.

O njihovi tovarni orožja Sako bom morda napisal za eno od naslednjih števil.

Mitja Kersnik

»Vinogradniške vaške« nevarne pasti za divjad

Lastnica vinograda je 16. 6. 2014 v dopoldanskih urah opravljala vinogradniška dela v kraju Čelo, ki je pod vasjo Vrh v Krajevni skupnosti Branik, v smeri Batuj. Čeprav zatopljen v delo ni preslišala čudnega oglašanja (kruljenja), ki je prihajalo iz smeri vinogradniške vaške¹ na koncu vinograda. Zbrala je pogum in se previdno približala

vaški. Na njeno veliko presenečenje je na dnu opazila mlade divje prašičke. O dogodku je takoj obvestila soseda lovca **Marjana Birso**, ki je s pomočjo gospodarja **LD Tabor, Dornberk - Branik** poskrbel, da je bila takoj organizirana reševalna akcija mladih prašičkov iz vinogradniške vaške, globoke 2 m, široke 1,70 m in dolge 2,70 m. Štirje lovci, lovski pripravnik in njegova hčerka so po večurnem delu uspešno rešili pet majhnih progastih mladičev divjega prašiča. Največji napor pri tem opravilu je bil, so povedali, lovljenje po blatu na dnu vaške in nato njihovo čiščenje. Očiščene so izpustili v naravo na mestu, kjer so menili, da jih bo našla svinja – mati. Pri natančnem pregledu okolice so tam odkrili ležišča, kjer je svinja po vsej verjetnosti več ur zaman klicala in čakala na prihod ujete mladiče.

V naši lovski družini **Tabor, Dornberk - Branik** to ni edini primer reševanja divjadi iz vinogradniških vašk. Žal pa smo bili že prevečkrat neuspešni/prepozni in posledica je bil žalosten pogin divjadi. Res imamo s prašiči večje težave v kulturni krajini, na poljih in vinogradih, vendar pozabljamo, da divji prašiči opravijo tudi veliko pozitivnega v gozdnem okolju. Prav zato smo člani LD Tabor, Dornberk - Branik prek lokalnih medijev zaprosili vse lastnike zapuščenih in nezavarovanih vinogradniških vašk, naj jih kot dobri gospodarji ustrezno zavarujejo s primerno ograjo ali zasujejo, da ne bodo postale pasti za divjad. Člani smo jim ponudili strokovno pomoč in pripravljenost, da bi sodelovali pri zavarovanju teh nevarnih pasti.

¹ Vinogradniška vaška – zbiralnik vode za pripravo škropljenja vinske trte

Boris Birsa

Majhni divji prašički so padli v blato prazne vinogradniške vaške, iz katere so jih lovci uspeli še pravočasno rešiti in izpustiti v lovišče.

Lovsko poletno smučarsko tekmovanje na poti do »srebrnega« jubileja

XXI. Lovski veleslalom na Skutinem ledeniku

V izjemno lepem jasnem vremenu in v odličnih, nadpovprečno velikih količinah snega in na obsežnih snežnih površinah

je uspešno opravilo smučarski veleslalomski spust po »visoki« strmini skozi osemnajst vratc v dolžini skoraj 800 m in 200 m višinske razlike ter startom na višini 2000 m n. v. Za organizacijo je skrbela Lovska družina Jezersko, za izvedbo tekmovanja ŠD Jezersko, za varnost in dežurstvo na tekmovanju, dostopih in sestopih je bilo zadolženo GRS društvo Jezersko. PD Kranj je »izredno« odprlo Kranjsko planinsko kočo in tovarno žičnico,

Rekordne količine in površine snega na Ledinah – Skutinem ledeniku, 8. junija 2014

je 8. junija 2014 potekalo 21. lovsko smučarsko tekmovanje na t. i. Skutinem ledeniku, najnižjem in najbolj vzhodnem delu evropske gorske verige Alp od Monaka do Dunaja. In Skutin ledenik je zanesljivo eden najimenitnejših »naravnih spomenikov« v gorskem svetu evropskih Alp nad Zgornjim Jezerskim.

Na letošnje tekmovanje se je prijavilo več kot sto tekmovalcev, članov LD, lovcev in pripravnikov iz sedemindvajsetih lovskih družin Slovenije in 83 tekmovalcev

kajti zaradi velikih količin snega in nizkih temperatur še ni bilo možnosti taljenja snega za pridobivanje tekoče vode.

V organizacijskem odboru so sodelovali: LD Jezersko, Občina Jezersko, Zveza LD Gorenjske, LZS. Te institucije so sodelovale tudi pri izvedbah vseh dosedanjih slovenskih lovskih poletnih smučarskih tekmovanj. Pomembno je omeniti, da je bil vodja in koordinator tekmovanja vseskozi pri enaindvajsetih lovskih tekmovanjih Jure Markič, član LD

Na ledeniku in v Vadinah že dolgo ni bilo toliko snega kot letos.

Jezerško. Temeljno poslanstvo tekmovanja je srečanje in druženje slovenskih lovcev, še posebno gorskih lovcev, pa tudi preverjati in krepiti »zdrav duh v zdravem telesu« ter ugotavljati kondicijsko stanje lovca in njegovo duhovno voljo ter moč v sporočilu: »Kjer je volja, je tudi pot in osvajanje hotenj in ciljev.« Taka lovska tekmovanja potekajo že dalj časa na območju razvitega in varovanega alpskega sveta. Lovska smučarska tekmovanja v alpskih državah – Avstrije, Nemčije, Južne Tirolske, Italije – imajo še dodatne vsebine: poleg smučarske vožnje v naravnem okolju tudi preverjanje tekmovalcev v lovskih veščinah, stroki in znanju, pa tudi v seštevkih vpliva na končno uvrstitev tekmovalke/tekmovalca, lovca/lovke. V omenjenih alpskih sosesčinah tekmujejo za čim boljše uvrstitve zaradi bogatih nagrad.

Uvrstitve:

Ekipa: prvo mesto LD Dovje, drugo LD Bistra, tretje LD Luče.

Mladi gamsi, do 30 let: prvo mesto: Boštjan Pahovnik, LD Luče; drugo: Jure Legat, LD Dovje; tretje: Matjaž Komac, LD Soča.

Srednje stari kozli, do 40 let: prvo mesto Aleš Gorza, LD Bistra (najhitrejši čas, 00.29.19); drugo: Boštjan Gorza, LD Bistra; tretje: Andrej Legat, LD Dovje.

Starejši kozli, do 50 let: prvo mesto: Mirko Kramar, LD Luče; drugo: Robert Kralj; tretje: Tomaž Leskovšek, LD Tabor.

Stari kozli, do 60 let: prvo mesto: Branko Gorza, LD Bistra; drugo: Roman Medved, Kobarič; tretje: Franc Skarlovnik, LD Bistra.

Modrostni kozli, do 70 let: prvo mesto: Franc Rabič, LD Dovje, drugo Mirko Vnuk, LD Hrastnik; tretje Rado Košir, LD Dovje.

Foto: B. Ačko

Trije lovci LD Slovenska Bistrica so na Dnevu odprtih vrat v vojašnici Vincenca Repnika obiskovalcem predstavili tudi dejavnost svoje LD in slovenske lovske organizacije.

Kozli veterani, več kot 70 let: prvo mesto Matija Jereb, LD Žiri; drugo: Franc Ekar, LD Jezerško; tretje: Gustel Sešek (najstarejši tekmovalec, 78 let).

Gamsove: prvo mesto Maja Meglič, LD Tržič; drugo: Kristina Kramar Lokalj, LD Luče; Nives Marka, LD Soča.

Gamsi, mladi spremljevalci (nečlani LD): prvi Miha Kramar iz Luč.

France Ekar

Dan odprtih vrat Vojašnice Vincenca Repnika

V soboto, 17. 5. 2014, je 670. logistični polk Vojašnice Vincenca Repnika Slovenska Bistrica priredil tako imenovani Dan odprtih vrat. Ta dan se lahko civilno prebivalstvo z otroki sprehodi po vojašnici in si ogleda zanimivosti, ki jih pripravijo vojniki in oficirji.

V tej povezavi so zaprosili tudi Lovsko družino Slovenska Bistrica, da bi na prireditvi sode-

lovala in javnosti predstavila delo in naloge slovenskih lovcev.

Prošnji smo se odzvali ter širši javnosti prikazali naloge slovenskih lovcev, naše delo in upravljanje z divjadjo v lovišču. Predstavili smo tudi naše orožje, oblačila ter druge pripomočke.

Zelo pohvalno je bilo, da so otroci lahko otipali preparirane živali ter občutili čar dlake posameznih vrst prostoživečih živali, ki smo jih razstavili.

Na predstavitvi so sodelovali lovci LD Slov. Bistrica: **Alojz Gostenčnik, Tomaž Rogina** in lovski pripravnik **Gorazd Pišorn**.

Branko Ačko

njegov oče **Aleš** z več družabniki v zakupu lovski revir na visokogorski gorenjski kmetiji. Pri njihovi hiši ni nikoli manjkalo pušk. Spominja se večerov, ki so minevali ob nenehnem čiščenju lovskega orožja in očetovih ostrih pogledihv čez »lauf«. Takrat se je seznanil tudi s prvimi puškarskimi opravili in postopki, saj je bilo treba na novo napolniti naboje za lovske puške, prilagajati in umerjati merilne naprave na puškah, manjkalo pa ni niti določenih predelav orožja. Tudi Kokrški odred partizanov med drugo svetovno vojno je večkrat potreboval pridobljeno puškarsko znanje in pomoč mladega Mihe, kasnejšega puškarskega mojstra. Kar veliko partizanskih pušk je popravil in na njih opravil nujne vzdrževalne posege.

Zanimanje za delo z orožjem se je pri Mihi Megliču stopnjevalo in konec leta 1950 se je vpisal v pomočniško šolo, ki je bila v Puškarni Kranj. Delavnost, marljivost in želja po novem znanju, predvsem pa potrpežljivost, so Miho počasi privedli do prvega izučenega slovenskega puškarja z znanjem, ki ga ni mogoče pridobiti kar čez noč, zagotovo pa ne v zelo kratkem času. Leta 1956 je prišel iz Kranja v puškarsko delavnico Jelen v Ljubljani, kjer si je pridobil še dodatno znanje in veščine za izdelavo in posamična zahtevna popravila lovskega ter športnega orožja. Leta 1961 je napredoval in si pridobil mojstrsko spričevalo. Na dneve v puškarski delavnici, ki se je leta 1962 preoblikovala v podjetje Lovec v Ljubljani, lovcem bolj znana kot Trgovina Lovec, mu ostajajo nepozabno lepi spomini na nekatere stanovske kolege – mojstre puškarske stroke: **A. Longyko, F. Pıklja, F. Izanca, F. Kastelica, B. Šeslja, Š. Šifolta, M. Žepiča** in druge.

Svojo izobrazbo in znanje je leta 1961 pomembno dopolnil in nadgradil v zibelki slovenskega puškarkstva, v delavnici **Jakoba Košata** v Borovljah, kjer se je izkazal kot priden in iznajdljiv puškar. Za nagrado je od mojstra Košata dobil v dar orodje za izdelavo kombiniranega orožja ter pisno pohvalo, ki mu je bila vedno v veliko čast in priznanje. Mojster Košat je zapisal: »Meglič se je v času dela pri nas izkazal na najboljši način, tudi kot dober prijatelj s sodelavci. Za odliko sem mu osebno podaril kompletno orodje za izdelavo lovskih pušk, da bo lahko s pomočjo le-tega kar najbolj ustregel vsem lovcem širne Jugoslavije. Jakob Koschat; Ferlach, 1961.«

Puškarstvo Meglič iz Domžal – več kot petdeset let tradicije

Le kdo ne pozna puškarja **Mihe Megliča** iz Domžal! Več kot petdeset let že dela; uradno od leta 1964, ko je odprl lastno puškarsko obrtno delavnico, zato ima Miha gotovo najdaljši staž aktivnega puškarskega obrtnika na Slovenskem. Zaradi strasti do orožja je bil Miha vse življenje vpet v lovstvo, čeprav sam ni bil nikoli aktiven lovec; za to preprosto ni bilo časa. V delavnici je preživel cele dneve, od zgodnjega jutra do poznega večera. Od lovcev, ki so prihajali k njemu, puškarskemu mojstru, je postopoma, iz razgovorov, spoznaval lovstvo in ga podoživljal po svoje. Meni, da ga je kar dobro spoznal; kmalu je vedel, kaj vse lovec potrebuje in od njegovega poklica pričakuje za opravljanje svoje osnovne dejavnosti, za lov.

Njegovi prvi stiki z orožjem segajo daleč nazaj, v čas pred drugo svetovno vojno, ko je imel

Foto: M. Štala

Mojster Miha Meglič v svojem carstvu – domžalski puškarski delavnici

Lastne izkušnje in tudi potrebe v lovstvu so botrovale, da je Miha leta 1964 odprl lastno puškarsko delavnico v Domžalah. Širšemu krogu lovcev, ki so prihajali ne samo iz Slovenije, ampak iz različnih koncev nekdanje države Jugoslavije in tudi iz tujine, je nudil kakovostne puškarske storitve, jim razkrival nova spoznanja in dosežke. Od popravil in izdelav novega orožja je kmalu prešel do izdelave Suhlovih montaž strelnih daljnogledov na puške, za katere so se množično odločali lovci, saj je bilo to prav v obdobju, ko so se na trgu pojavili strelni daljnogledi. Sledila je izdelava novega orožja, vse od repetitivnih risanic do kombiniranih lovskih pušk. Manjkalo ni niti naročil za obnovo starega orožja in vzdrževalnih opravil. Da so bili naročniki zadovoljni s storitvami, pričajo mnoge zahvale in priznanja posameznikov in delovnih organizacij. Mojster Meglič je opravil tudi veliko izboljšav in zahtevnejših popravil orožja, pri katerih bi marsikateri manj izkušeni puškar že zdavnaj odnehal.

V rubriki Lovski oprtnik je leta 1989 Andrej Dvoršak v Lovcu zapisal: »Puškarski mojster Miha Meglič iz Domžal je patron svojega kova, posebnost, ki mu med puškarji zlepa ni para. Vse življenje je posvetil jeklenim cevem in prožilom, med katerimi se počuti nadvse srečnega. Je tiste vrste človek, ki v garaškem delu najde veselje in ki si ne predstavlja, da je na svetu poleg dela še kaj drugega.«

In res je Miha tak; površnega in polovičarskega dela v delavnici Meglič preprosto ne pozna, pa čeprav se včasih zgodi tudi kakšna reklamacija. Miha pravi: »S počeno vzmetjo je tako kot z infarktom pri človeku; nikoli

ne veš kdaj se lahko zgodi. A če se da popraviti srce, podobno in z velikim zanimanjem opravi tudi pri vzmeti. Najprej postavim »diagnozo«, ki pride prav že pri naslednjih podobnih primerih popravil.«

Puškarsko delo je od nekdaj raznoliko in zanimivo. Tudi danes je temu tako, kar daje temu poklicu poseben čar. Jabolko pa ne pade daleč od drevesa. Enako kot oče Miha se je puškarskega poklica lotil tudi njegov sin **Aleš**. Že v najzgodnejši mladosti se je preizkušal v očetovi delavnici, ko si je ob pomoči pristavljene pručke ob vrtnem stroju napravil

učenje in delo pravilna. Tako si je, pove, tudi sam sebi, dokazal pravilno poklicno usmeritev in izkazal natančnost pri delu, ki je v puškarstvu najbolj potrebna. Z veseljem pokaže priznanje, ki visi poleg pisne pohvale gospoda Košata Mihi iz leta 1961. Obe priznanji skupaj družini Meglič veliko pomenita. Pomembni sta tudi za sporočilo strankam, saj dokazujeta mojstrstvo obeh puškarjev in pričakovano kakovostno opravilo njunih storitev.

Pred nedavnim je Aleš Meglič uspešno opravil izpit za sodnega izvedenca na področju orožarstva. Zavzeto delo obeh puškarjev v domači delavnici dokazuje, da tradicija Megličeve puškarske stroke in izkušenj ostaja zagotovljena

daljnogledov, pušk, rezervnih delov ter drugih pripomočkov in vse informacije, povezane s puškarskimi opravili, ki jih opravljajo v Megličevi delavnici na Taborski 27/a v Domžalah.

Megličeva puškarska tradicija, ki jo je Miha začel pred več kot petdesetimi leti, torej še vedno živi. Delavnica je na najboljši poti, da bo lahko tudi v prihodnje preživela vsa naslednja krizna obdobja sodobnega sveta in bodo v njej še dolgo opravljali vsa puškarska dela za zeleno bratovščino, saj so Megliči temu posvetili in podredili vse svoje življenje.

Naj ti ob koncu mojega zapisa, spoštovani mojster Miha, ob tvojih visokih življenjskih jubilejih, ki jih praznuješ zadnja leta, in ob

Foto: A. Meglič

Izdelek mojstra Miha Megliča

Foto: M. Štala

Mojster Miha, sin Aleš in prijatelj Ernest. Tudi po štiridesetih letih, odkar je Miha izdelal puško Ernestu, le-ta deluje brezhibno.

svojo prvo preprosto jermenico za zračno puško. Z leti in s pomočjo očetovega poduka in izkušenj si je tudi on postopoma dopolnjeval znanje. Obiskoval je tudi obrtno šolo v Domžalah in se izučil za poklic puškarja – orodjarja. Rezultati niso izostali in na tekmovanju mladih orodjarjev Slovenije je leta 1997 Aleš zasedel prvo mesto. Pokazal je, da sta njegovo

tudi v prihodnje. Oče Miha pravi, da se mora Aleš še veliko naučiti, kar ni nič presenetljivega, saj se človek v puškarskem poklicu uči vse življenje. Ob vsem delu je treba slediti tudi novostim, zato si na spletni strani www.puskarstvo.si lahko ogledate še marsikaj. Vsak posameznik – lovec ali strelec – bo tam našel kaj primernega zase. Spletna stran obsega tudi prodajo

vseh poklicnih dosežkih in dobrih delih, ki si jih opravil za nas, mnoge lovce, dvignemo kupico in zakličemo: »Še na mnoga leta; da bi nas čil in zdrav še dolgo sprejemal v tvoji delavnici! Hvala ti za vsa dobro opravljena dela in tudi za vse, kar si nas ob obiskih novega naučil in nam povedal!«

Stane Gabrijel

Nasilje nad živalmi, nasilje nad naravo ...

K pisanju me je vzpodbudil sobotni dogodek. Ko sem se zjutraj vračal s svojega fotografskega obhoda območij, kjer fotografiram, mi je cesto pretekla košuta. Vidno vznemirjena se je ustavila le nekaj metrov od avtomobila in nestrpno udarjala s sprednjo nogo ob tla. Iz njenega oglašanja sem spoznal, da je nekaj narobe. Hotela je nazaj čez cesto, vendar se je ponovno zapodila v hrib proti vasi. Najprej sem presenečen pomislil, da ji sledi medved, vendar sem misel takoj

opustil, saj se je dogajalo na koncu vasi. Pri prvi oziroma zadnji hiši, odvisno od kje pridemo, sta stala dva moška in gledala v mojo smer ter prav tako opazovala prizor. Pograbil sem fotoaparat, še vedno ne vedoč, kaj se pravzaprav dogaja. Košuta je cesto prečkala le nekaj metrov pred menoj. Tedaj pa sem ob ograji za ovce zagledal premetavanje in nekakšno obupno reševanje. Jelenje tele je pri prehodu prek žice eno prestopilo, v drugo pa se je ujelo. Zgornja žica je bila menda celo pod električnim tokom, tako da so ga še stresali električni sunki.

Medtem se je eden od dveh možakarjev z avtom pripeljal bližje. Jaz sem med tem že klical po telefonu revirnega lovca. Kljub zgodnji uri je bil takoj pripravljen priti na mesto. Vaščan pa je prinesel gumijaste rokavice in malega telička previdno rešil iz ograje. Prve njegove besede so bile: »Nič ni poškodovan; vse bo v redu!« Zahvalil sem se mu za dobro delo in spet poklical lovca, da mu ni treba priti, ker smo telička že rešili in da se umikava, da ga bo mama košuta lahko prišla iskat in ga odpeljala.

Ves preostanek dneva sem bil pod vtisom in razmišljanjem o jutranjem dogodku, ki se je za žival srečno končal. Potem pa sem začel razmišljati, kaj vse počne(m) ljudje živalim za svoje interese? Kakšno nasilje nad naravo izvajamo? Seveda se marsikdo s tem ne bo strinjal, češ, naj živali bodo, kjer jim je mesto. Jaz pa se sprašujem drugače: Ali nismo vse njihove stoletne stečine/poti zagradili, pozidali, asfaltirali? V njihovo okolje naselili ovce, koze, ogradili in izsekali tudi ogromna območja, kjer se pase le nekaj krav, pa še te so navadno irske pasme. In to vse zgolj in samo zaradi finančnih nadomestil (subvencij)? Po drugi strani pa se čutimo ogroženi, če se medved sprehodi skozi vas, ko volkovi na robu vasi na travniku

ujamejo srnjaka ... Mar ni vse to povsem naravno za okolje, kjer naj bi ljudje strpno sobivali z velikimi zvermi in drugimi prostoživečimi živalmi?!

Medveda smo sami privabili s hrano, ki jo mečemo v odprte smetnjake, od koder lahko pobere užitne človekove ostanke zavržene hrane. Žal pa bo moral zaradi radovednosti ali celo lakote najverjetneje svoje »vedenje«, tudi zaradi človekovega strahu in nestrpnosti, plačati z življenjem. Sprašujem se, ali se tega sploh zavedamo!?

V svoji fotografski praksi sem zabeležil že kar nekaj podobnih dogodkov. Spomnim se tistega z našega Rudniškega jezera, ko sem fotografiral mlakarice. Med njimi je bilo še nekaj črnih lisk in dva laboda, zelo na tesno obročkana. Vse ptice so bile živahne, le ena izmed lisk se je držala bolj zase. Nobene živahnosti ni bilo v njej, tudi ko sem ji vrgel košček kruha, ga ni prišla pobrat. Napravil sem nekaj fotografij in kasneje fotografije povečal na računalniku. Šele tedaj sem opazil, da je imele »mirna liska« v kljunu zataknenen ribiški trnek z nekaj ribiške vrvice. Verjetno so bile njene bolečine prevelike, da bi lahko še jedla ... Končni izid, sem premišljeval, prav gotovo ni bil njej v prid. Razumem, ni bilo namenoma, pa vendar – kratko je potegnila žival.

Pred nekaj leti sem fotografiral

jelena z ovito žico okrog rogovja, ki je redno hodil na krmišče, predlani na Hrvaškem pa močnega jelena v času ruka, ki si je na eno od vej rogovja nataknil PVC-folijo od bale sena. Revez se je na vse pretege trudil, da bi se rešil poli-

vinila, vendar neuspešno. Ko se je približal košutam, so takoj zbežale od njega, saj je bil dejansko kot kakšno strašilo. Čez nekaj dni sem izvedel, da so ga nadloge rešili lovci, pa ne z odstrelom, pač pa s pomočjo uspavala. Polivinil so

Foto: J. Papež, FD Grča, FK Diana

Nekaj fotografskih dokumentov, ki kažejo posledice nepremišljenega in neodgovornega ravnanja ljudi pri prostoživečih živalih. Pomislimo nanje vsaj 4. oktobra – ob dnevu živali!

odstranili, jelen pa se je kmalu prebudil brez nadležnega »modnega« dodatka. Me prav zanima, če bi za dogodek izvedeli mediji, kakšne naslove bi brali nad članki v tisku. Nikoli ni kriv človek, za vse so navadno krive le živali s svojimi nagoni, povsod in vedno so namreč na nepravih mestih; človek pa vedno na pravem. Res smo uboga »ogrožena« bitja! ... Haloo!?

Pregovor pravi: *Narava ima vedno prav*. Zato vse naše nadute neumnosti občasno kaznuje na najrazličnejše načine.

Janez Papež

stalacije in položili novo stensko oblogo. Pri tem je treba poudariti, da smo sredstva pridobili z darili (donacijami), ne da bi obremenjevali člane. Veliko dela je opravil starešina LD, na pomoč pa je priskočila tudi občina, s katero zgledno sodelujemo.

Velik pomen namenjamo dobrim in korektnim odnosom s kmetovalci. Trudimo se, da preprečujemo škodo od divjadi, poravnavamo pa jo sporazumno z oškodovanci in hitro.

Z divjadjo upravljamo preudarno in v skladu z načrti. Priprava na kategorizacijo je vzorna, kar

(okrog 1000 km²), priključili pa so si Spodnjo Štajersko, Gorenjsko, severni del Dolenjske, Mežiško dolino, Dravograd in štiri vasi v Prekmurju (več kot 10.000 km²). Italija je dobila Notranjsko, večino Dolenjske in Ljubljano (približno 4.500 km²)¹.

Ob zasedbi Kočevske so imeli Italijani velike težave, kajti tam so vodstva *Kulturbunda*² že 11. aprila odstranila okrajnega načelnika, kočevski Nemci (*Kočevjarji*) pa razorožili orožniške postaje in manjše jugoslovanske vojaške oddelke ter začeli izvajati nasilje nad Slovenci. To so preprečile italijanske oblasti šele 23. aprila 1941, ko so končno prevzele oblast tudi nad okrajem Kočevje³. Toda kočevski Nemci se niso dali in so kljub odredbi o oddaji orožja v Spomenici (17. aprila 1941) od Italijanov zahtevali vrsto koncesij. Nazadnje je general Robotti začasno dovolil nositi lovsko orožje vsem njihovim gozdarjem in lovskim čuvajem, vodstvu kočevskih Nemcev pa obrambno orožje. Ker se je narodnoosvobodilno gibanje konec leta 1941 razmahnilo tudi na Kočevsko in zaradi varne preselitve kočevskih Nemcev v *Rajh*, je visoki komisar Grazioli odredil, naj posadko v Kočevju okrepijo, in dovolil, da sme orožje nositi vsak Kočevjar⁴.

Italijani so, za razliko od Nemcev in Madžarov, v svojem delu zasedenega ozemlja dopuščali kulturno avtonomijo in na občinski ravni domačo upravo ter upravno razdelitev zasedenega ozemlja z manjšimi popravki. Tako so pod pokrajinsko upravo prišli celotni črnomaljski okraj (11 občin), kočevski (13 občin) in novomeški okraj (22 občin). Okraj Ljubljana - okolica je od 28 občin obdržal

22, vendar dobil šest občin iz razpuščenega okraja Litija, tako da jih je imel ponovno 28. Okraj Logatec pa je od dvanajstih občin obdržal enajst. Ljubljanska pokrajina (okrog 4.544,09 km²) je bila tako sestavljena iz petih okrajev, Mestna občina Ljubljana pa je ostala zunaj okrajev. Kulturna avtonomija in domača uprava sta kmalu privedli do delitve naroda, saj so ban Natlačen in politično vodstvo po zasedbi 17. aprila tudi formalno oblast izročili Italijanom s politiko čakanja, medtem ko so se KP za Slovenijo, krščanski socialisti, kulturni delavci in še nekatere skupine izrekle za takojšen boj in osvoboditev⁵.

Okupirani del Slovenije, ki so ga okupirali Italijani, je bil 3. maja 1941 z ukazom kralja Viktorja Emanuela III. priključen k Italiji, Emilio Grazioli pa je dobil naziv visoki komisar za *Ljubljansko pokrajino* (*Provincia di Lubiana*).

Ljubljano je 11. aprila 1941 zasedla pehotna divizija *Isonzo*, njena komanda pa je že drugi dan izdala razglas, ki je naročal izročitev kakršnega koli orožja in streliva mestnemu glavarstvu v Ljubljani. Razglas, ki ga je podpisal divizijski general in začasni komandant mesta Federico Romero, je v njem zagrozil tistim, ki tega ne bodo spoštovali, s kaznijo po vojnem zakonu. Toda vso vojaško in civilno oblast v mestu je že drugi dan prevzel poveljnik II. armade general Vittorio Ambrosio in tudi sam 13. aprila 1941 izdal razglas o obvezni oddaji vsega orožja, tudi lovskega. Odredba je bila prebivalcem pokrajine razglašena s pomočjo lepakov. Vse orožje so morali oddati najkasneje v štiriindvajsetih urah⁶. Razglas je bil objavljen tudi v službenem listu kraljevske banske uprave *Dravske banovine*,

Foto: Mujhenič, Domžale

Kapitalni merjaščevo čekani iz LD Moravče

Izjemen lovski blagor v LD Moravče

Andrej Mrčun, dolgoletni član LD Moravče, je doživel izjemen lovski blagor: uplenil je merjasca s čekani, ki so jim na Lovski zvezi Slovenije prisodili kar 134,65 CIC točke. Povedali so, da so to drugi najmočnejši merjaščevo čekani v Sloveniji.

Sicer pa smo člani LD Moravče stalno aktivni in delavni. Lani smo od občine odkupili skoraj tisoč kvadratnih metrov zemljišča. V lasti in najemu imamo nekaj krmnih njiv, ki jih redno obdelujemo in so tudi dobro obiskane.

Lani smo povsem obnovili spodnje prostore lovske koč, kjer imamo občne zборе in posvete, pa tudi vsa družabna srečanja. Zamenjali smo vsa okna, obnovili in

priznavajo tudi v ZLD Zasavje in OZUL-u.

E. Veselko

Iz zgodovine slovenskega lovstva

Delovanje Zveze lovskih društev (3)

Delovanje ZLD med vojno

Zveza lovskih društev je bila Zdejavna tudi med vojno. Nemčija, Italija in satelitske države so napadle Jugoslavijo 6. aprila 1941. Slovenija je bila dokončno odrezana od preostale države in do 11. aprila v celoti zasedena. Nemci so zasedli Štajersko, Gorenjsko in pas Dolenjske ob Savi ter Prekmurje, Italijani pa večino Notranjske, Dolenjsko in Ljubljano. Nemci so 16. aprila 1941 Prekmurje predali Madžarski

¹ Filip Čuček, Janez Polajnar, Marko Zajc, *Slovenska zgodovina v preglednicah*, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2011, str. 256.

² *Kulturbund* – Švabsko-nemška kulturna zveza (*Schwäbisch-Deutscher Kulturbund*). Nacistično, zlasti mladinsko gibanje, ki je delovalo po dveh razpustih (od 11. 4. 1924 do 12. 1. 1929) in (od 6. 1. 1929 do 28. 8. 1930) ter živel šele po letu 1931. Toda že med letoma 1935/1936 so jugoslovanske oblasti začele te zveze razpuščati. Šele oktobra 1939 so oblasti ponovno dopustile njihovo delovanje. V časih razpusta je Švabsko-nemška zveza delovala ilegalno.

³ Tone Ferenc, *Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji v letih 1941–1945*, Založba Obzorja, Maribor, 1968, str. 137/138.

⁴ Tone Ferenc, *Nacistična raznarodovalna politika v Sloveniji*, od str. 578 do str. 620.

⁵ Martin Ivančič, *Kratka ilustrirana zgodovina Slovencev*, MK, Svet knjige, Ljubljana, 2002, str. od 103 do 106.

⁶ Tone Ferenc, *Fašisti brez krinke, Dokumenti 1941–1942*, Založba Obzorja, Maribor, 1987, str. 107/108. Svoje razglase, odredbe in obvestila so Italijani takoj po zasedbi Ljubljane začeli objavljati v službenem listu kr. civilnega komisariata za zasedeno slovensko ozemlje (*Bollettino Ufficiale del R. Commissariato civile per i territori sloveni occupati*), ki je bil nadaljevanje prejšnjega Uradnega lista kraljevske banske uprave Dravske banovine, po priključitvi teritorija Ljubljanske pokrajine k Italiji, maja 1941 pa so ga preimenovali v Službeni list za ljubljansko pokrajino (*Bollettino Ufficiale per la Provincia di Lubiana*). Službeni list je bil dvojezičen.

št. 31, od 14. aprila 1941. Isti dan je general Ambrosio s posebnim ukazom razpustil in prepovedal ustanavljanje vseh druŕb in organizacij, ki so imele političen ali iredentistični značaj.

Zveza lovskih druŕtev v Ljubljani si je prizadevala, da bi lovske puške in obrambno oroŕje vrnili vsaj zanesljivim lovskim čuvajem. Spoznala je, da v takratnih razmerah izvajanje lova ne bo mogoče, po drugi strani so neupravičeno lovile mnoge enote okupacijske vojske, poleg tega pa so bili na delu tudi domači zankarji in lovski tatovi. Na pobudo ZLD⁷ in s pomočjo šefa generalnega štaba polkovnika Princivalle, ki je bil tudi sam vnet lovec, je 20. maja 1941 poveljstvo XI. Armadnega zbora karabinjerjev vsem poveljstvom podrejenih enot v Ljubljani izdalo ukaz o prepovedi neupravičenega lova in ribolova. Ukaz je bil poslan na visoki komisaariat za Ljubljansko pokrajino, na poveljstvo (komando) divizije sardinskih grenadirjev, na poveljstvo divizije soške *infanterije*, na višjega častnika karabinjerjev XI. armadnega zbora, na poveljstvo oddelka gozdne milice v Ljubljani in na poveljstva oddelka karabinjerjev v Ljubljani. Ukaz je podpisal general armadnega zbora Mario Robotti. Z okroŕnico je nato izdanem ukazu Zveza lovskih druŕtev 7. junija 1941 obvestila vsa podrejena društva v Ljubljanski pokrajini.

Civilni komisaariat za okupirano ozemlje, ki ga je vodil visoki komisar Emilio Grazioli, je na podlagi prošnje, ki mu jo je 15. aprila 1941 poslala ZLD, že 24. aprila 1941 z dopisom njeno prošnjo odobril in navedel, da bodo lovske puške vrnili samo omejenemu številu lovskih čuvajev, in sicer samo tistim, ki so za nadzor nujno potrebni. ZLD je nato sestavila dva seznama takih lovskih čuvajev in ju 9. maja in 10. maja poslala civilnemu komisiariatu. Ker lovskim čuvajem, navedenim v seznamih, lovsko oroŕje ni bilo vrnjeno, je ZLD k visokemu komisarju Grazioliju 3. junija poslala štiričlansko zastopstvo, ki mu je osebno obrazložilo tedanje teŕnje ZLD. Visoki komisar je odpisancem dejal, da je utemeljenim prošnjam glede izvrševanja lova in vrnitve oroŕja naklonjen ter da bodo čuvaji svoje lovske puške dobili nazaj okrog 15. junija, organizirani lovske upravičenci

⁷ Anton Mladič, *Kronika lovske organizacije od 12. aprila naprej, Lovski zbornik 1944*, uredil dr. Stanko Bevk, Ljubljana, 1944, str. 11.

SLIKA 1: Upravnopolitična razdelitev Ljubljanske pokrajine leta 1941. Tone Ferenc. *Fašisti brez krinke, Priloge*, str. 458/459.

SLIKA 2: Poziv bana Marka Natlačena in Narodnega sveta Dravske banovine k disciplini in dostojanstvu ob okupaciji. Časopis Slovenec, 12. april 1941.

pa še prej. Ker se to ni zgodilo, je ZLD še večkrat pisala na različne naslove, nazadnje pa se je dogovorila z *Zunanjo kompanijo karabinjerjev*, ki je na osebne prošnje nekaterih lovcv le začela vračati lovske puške. Tako so karabinjerji s sodelovanjem ZLD vračali puške dvakrat, in sicer 18. avgusta in 23. avgusta 1941, po tem datumu pa ZLD o vračilih niso več niti obveščali. Kljub njenim ugovorom so oblasti lovske oroŕje na osebne prošnje oddajale le svojim zanesljivim ljudem, med katerimi so bili tudi Slovenci. S takim ravnanjem pa so karabinjerji povzročili zmedo in seveda ogorčenje, saj so nekateri lovci vzeli tuje, boljše puške. Posledica takega nevestnega (bolje – namernega) razdeljevanja lovskih pušk je bila, da je komaj 20 odstotkov lovcv in lovskih čuvajev dobili nazaj svoje puške. Druge, zlasti boljše in dražje, so prodali ali pa so se »porazgubile«.

ZLD je 7. julija 1941 na visoki komisaariat napisala že drugo prošnjo, da bi ji dovolili nabavo

streliva pri puškarjih, a so prek telefona *Questura*⁸ odgovorili, da dajejo dovoljenja za nabavo streliva samo posameznikom na njihove osebne prošnje, kar je pomenilo, samo njihovim zanesljivim ljudem.

Z odredbo, št. 31, z dne 20. februarja 1942 visokega komisiariata za Ljubljansko pokrajino so vsa športna društva, kamor so proti volji in ugovorom ZLD vključevali tudi lovska društva, podredili Pokrajinskemu odboru CONI⁹. Po

⁸ *Questura* – Policijsko ravnateljstvo (upravni organ) za Ljubljansko pokrajino.

⁹ CONI – italijanski nacionalni olimpijski komite. Že kmalu po zasedbi je v Ljubljano prispel zaupnik CONI, ki je novembra 1941 imenoval okrajne zaupnike za nadzorstvo športnega udeleževanja. Italijani so namreč ukinili tudi nekatera dotedanja športna in telesnovzgojna društva. Tista, ki so ostala, tudi ZLD, je 20. julija 1942 prevzel italijanski nacionalni olimpijski komite. Brez dovoljenja tega komiteja ni delovalo nobeno društvo. Pravilnik pokrajinskega odbora CONI za Ljubljansko pokrajino je

mnenju Zveze njihova društva namreč niso bila športna, pač pa strokovno-gospodarske organizacije. Zaupniki CONI (*Comitato Olimpico Nazionale Italiano*) so od takrat naprej nadzirali vse občne zbore in seje upravnih odborov druŕtev, ki so jim odobrili nadaljevanje delovanja. Zaupnik CONI je bil tako od tedaj naprej prisoten na vseh sejah ZLD, vsega skupaj šestkrat.

Že spomladi leta 1942 pa so se razmere, seveda za Italijane, zelo poslabšale, kar je povzročilo, da je zaupnik CONI 25. marca 1942 z dopisom, št. 1331, obvestil ZLD, da je lov s 1. aprilom 1942 prepovedan. Italijane je k razmišljanju o izvršitvi tega ukrepa prisilil predvsem spopad na Primorskem, 26. decembra 1941, saj sta bila tam z lovskim oroŕjem ranjena dva njihova vojaka. O tem in drugih potrebnih vojaških ter civilnih ukrepih sta precej obširno razpravljala poveljnik XI. armadnega zbora general Robotti in visoki komisar za Ljubljansko pokrajino Grazioli na sestanku, ki je bil v Ljubljani 5. februarja 1942¹⁰.

Kljub prizadevanjem ZLD so italijanske upravne oblasti I. stopnje od lovskih upravičencev hotele izterjati zakupnine, pokrajinska finančna uprava pa davke. V nekaterih primerih so lovske upravičenci morali plačati celo škodo, ki jo je povzročila divjad, čeprav lova niso lovili. Na pobudo ZLD je bila na koncu pripravljena uredba, ki je predvidevala začasno ustavitev izvajanja lovske pravice v občinskih loviščih pokrajine ter ustavitev plačevanja zakupnih in vseh drugih javnih dajatev, ki so se nanašale na lov, ter lovske odškodnine. Uredbo naj bi izdal visoki komisar *Ljubljanske pokrajine*, vendar ga je prehitela kapitulacija Italije.

Po razpadu fašistične Italije, 8. septembra 1943, je v *Ljubljanski pokrajini* oblast prevzela nemška vojska in 10. septembra 1943 ustanovila *Operativsko področje Jadransko Primorje* (*Adriatisches Kuestenland*), v katerega so spadali še nekateri otoki v Dalmaciji, ter Videmska in Julijska krajina (*Slovensko Primorje*). To je obsegalo dve operacijski coni: Predalpsko (pokrajine Trent, Bocen, Belluno) in Jadransko (Videm, Gorica, Trst, Pulj, Reko in del Dalmacije z

bil odobren šele 1. maja 1942. Tone Ferenc, *Fašisti brez krinke*, str. 70.

¹⁰ Tone Ferenc, *Fašisti brez krinke, Zapisnik*, dokument št. 53, str. od 268 do 280.

otoki ter Ljubljansko pokrajino). Visoki komisariat upravne enote je bil v Trstu, za prvega visokega komisarja pa je bil postavljen dr. Friedrich Rainer, ki je do tedaj, in sicer od 30. novembra 1941, vodil posle šefa civilne uprave za Gorenjsko iz svojega sedeža v Celovcu. Večino drugih upravnih mest so zasedli Italijani. Načelnik (perfekt) Ljubljanske pokrajine je po ustanovitvi njene uprave 20. septembra postal Leon Rupnik¹¹, nekdanji ljubljanski župan.

Tudi nemški poveljnik mesta Ljubljana je takoj izdal odredbo o oddaji vsega orožja. ZLD je že 13. septembra 1943 na nemški konzulat v Ljubljani, ki ga je vodil dr. Rudolf Müller, naslovila prošnjo, s katero je zaprosila, da bi lovsko orožje pustili vsaj tistim, ki jim ga je vrnila že italijanska oblast. Vendar pa je bilo to brez vsakega uspeha, saj so pripadniki oboroženih enot in nekateri predstavniki nove oblasti neupravičeno lovili vsem na oči.

Da bi to presegli, je ZLD poslala obširno vlogo predsedniku *Ljubljanske pokrajine*, divizijskemu generalu Leonu Rupniku, hkrati pa tudi nemškemu upravnemu svetovalcu za lovstvo ter posebej še odseku za gozdove pokrajinske uprave. Vloga je bila poslana 11. decembra 1943. Po obširnem poročanju Zveze o njenem delovanju ter opisu težkih razmer v lovstvu je ZLD navedla šest točk, ki bi po njihovem mnenju rešile trenutne nevzdržne razmere in pomagale vzpostaviti čim bolj normalno trenutno mogoče stanje v lovstvu. Konkretni predlogi ZLD so bili naslednji (cit.):

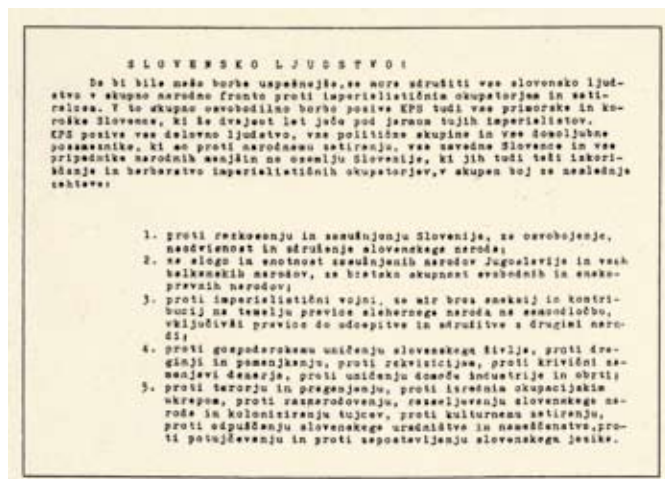
1. Podrejenim upravnim oblastem naj se naroči čim strožje upoštevanje lovskega zakona glede na zaščito lova, zlasti pa doseči čim strožje preganjanje lovskih tatov.

2. Pripadnike oboroženih sil bi bilo dobro opozoriti, da je lov v pokrajini po zakonu zaščiten in ga lahko izvršujejo le lovski upravičenci, nedopusten lov pa je strogo kazniv.

3. Za zaščito lovišč naj upravne oblasti poskrbe za čim strožji nadzor, ki naj se poveri dosedanjim zaprišeženim lovskim čuvajem.

4. Zaprišeženim lovskim čuvajem naj bo pri izvrševanju službe dovoljeno nositi lovsko orožje ali orožje, potrebno za lastno obrambo; če ga nimajo ali si ga

¹¹ Veselko Guštin, Branko Marušič, *Poštna zgodovina in filatelija na Primorskem, Kapitulacija Italije*, Koper, 1997, str. 22.

SLIKA 3: Razglas CK KPS Slovincem in okupatorjevim vojakom. Ljubljana, april 1941. Arhiv Republike Slovenije.

ne morejo sami nabaviti, naj se jim dobavi iz javnih sredstev.

5. Lovskim upravičencem, ki so včlanjeni v obvezni lovski organizaciji, naj se izdajo novi orožni listi in nove lovske karte s točnim osebnim opisom in sliko. Na podlagi teh listin naj jim bo dovoljeno izvrševati nadzor nad loviščem.

6. Začasno naj se ustavi izvrševanje lova v vsej pokrajini. Izvajanje določil 13. člena Zakona o lovu z dne 5. december 1931, Službeni list št. 84/7 iz leta 1932, naj se odloži za lovske zakupnike, ki lovske pravice ne morejo izvajati brez lastne krivde, in to za dobo, dokler traja nemogućnost izvajanja; zakupne pogodbe pa naj ostanejo v veljavi v skladu z določbami pogodbe. Hkrati s plačilom zakupnin naj se odloži tudi plačilo vseh javnih dajatev v korist javnim blagajnam, ki so povezane z zakupnino. Odloži naj se tudi povračilo škode, povzročene po divjadi ki je v 50. členu Zakona o lovu naloženo lovskemu upravičencu.

Tako je na pobudo ZLD *Odsek za gozdove* pokrajinske uprave 20. februarja 1944 poslal vsem vojaškim enotam in nemškemu upravnemu svetovalcu za lovstvo dopis, v katerem je opozoril, da so lovske zadeve v *Ljubljanski pokrajini* urejene po še veljavnem lovskem zakonu z dne 5. december 1931, in da lov ni prost, ter da se po pridobljenih informacijah dogaja, da »najbrž zaradi neznanja zakonitih predpisov pripadniki nemške vojske in slovenskega domobranstva lovijo brez privolitve lovskih upravičencev.« Okrajnim glavarstvom je hkrati naročil, naj najstrožje ravnajo proti tistim, ki ne lovijo lovsko pravično, proti lovskim tatovom in zankarjem ter

dosežejo, da se okoliščinam primerno čim prej vzpostavi nadzor v loviščih. Okrajna glavarstva so prek podrejenih županov morala pojasniti prebivalstvu, da lovski zakon iz leta 1931 še vedno velja in da se bo proti vsakemu, ki neupravičeno lovi, najstrožje ukrepalo. Lastnike in zakupnike so opozorili na njihove dolžnosti in jih pozvali, naj nadzor in zaščito lovišč poverijo zanesljivim in zaprišeženim lovskim čuvajem, četudi ti ne bodo oboroženi.

Z odredbo vrhovnega komisarja za operacijsko območje *Jadransko Primorje* je bila 19. januarja 1944 vsa *Ljubljanska pokrajina* razglašena za zaprto območje. Na njenem celotnem območju je bilo s to odredbo dokončno prepovedano loviti, čeprav do takrat razen zankarjev in različnih vojaških enot že od okupacije 6. aprila 1941 ni zakonito po Zakonu o lovu lovil skoraj nihče. ZLD je *Odseku za gozdove* pri Pokrajinski upravi v povezavi z lovom pod št. 41/43 dne 19. februarja 1945 pisala zadnjič.

V ZLD je bilo na začetku leta 1941 včlanjenih štirinajst lovskih društev z več kot 6000 člani, ki so bila od leta 1936 naslednja:

Model: 613950, povečava: 3–9 x 50, križ: multi-X, teža: 539 g, dolžina: 406 mm, vidno polje: 12 m (3 x)/4 m (9 x), izhodna zenica: 16 mm (3 x)/5,6 mm (9 x).

Lovsko društvo Celje, Lovsko društvo za Belo krajino s sedežem v Črnomlju, Lovsko društvo za Gorenjsko s sedežem v Kranju, Posavsko lovsko društvo s sedežem v Krškem, Lovsko društvo Ljubljana, Lovsko društvo Ljutomer, Lovsko društvo Maribor, Prekmursko lovstvo društvo za Mursko Soboto in Dolnjo Lendavo s sedežem v Murski Soboti, Lovsko društvo Novo mesto, Lovsko društvo Ptuj, Lovsko društvo za Dolenjsko s sedežem v Ribnici, Lovsko društvo za Notranjsko s sedežem v Starem trgu, Zasavsko lovsko društvo s sedežem v Trbovljah ter od leta 1937 še Lovsko društvo Kamnik. Ob italijanski okupaciji je zveza izgubila devet društev, ostala so ji le društva Ljubljana, Ribnica (Dolenjska), Stari trg - Cerknica (Notranjska), Novo Mesto in Črnomelj (Bela krajina)¹². Zaradi prepovedi prostega gibanja prebivalstva pa tudi zaradi vojnega stanja in čedalje večjega osvobojenega ozemlja, ki ga je nadzirala partizanska vojska, je bil lov omogočen le peščici lovcev, ki so si od pripadnikov italijanske vojske in pozneje nemške zagotovili lovna dovoljenja ter izročitev lovskega orožja, kar pa ni trajalo dolgo. Stik z zunanjimi lovskimi društvi je do konca vojne ostal nemogoč.

Vojko Rutar

¹² Romana Erhatic Širnik, *Lov in lovci skozi čas*, Lovska zveza Slovenije (Zlatorogova knjižnica; 30), Ljubljana, 2004, str. od 186 do 196.

Nova serija Banner

Predstavljamo posodobljeno serijo strelnih daljnogledov **Bushnell Banner**. Za leto 2014 so daljnogledi Banner popolnoma prenovljeni po videzu in tudi optično.

Lahko bi trdili, da so strelni daljnogledi serije Banner najbolj zaslužni za izjemen svetov-

ni uspeh tržne znamke optike Bushnell. Dolga leta so bili temeljni in količinsko največji del ponudbe strelnih daljnogledov. So najlepši primer temeljne filozofije firme Bushnell: ponuditi kupcu veliko optike za zmerno ceno. Strelni daljnogled serije Banner je natanko to; upamo si trditi, da ni strelnega daljnogleda, ki bi združeval tako uspešno kombinacijo optičnih lastnosti in izjemno ugodne cene.

Strelne daljnogledne Banner odlikujejo zelo uravnotežene lastnosti. Vsekakor so vzor, kako združiti same dovolj dobre lastnosti, pri tem pa izpustiti vse slabe, v enem optičnem izdelku. To je vodilo tudi nekatere vrhunske proizvajalce lovskega orožja, kot sta ameriški Remington in Weatherby, da daljnogledne serije Banner ponujajo v kompletu na svojih lovskih risanicah.

Strelni daljnogledi Banner znotraj znamke Bushnell predstavljajo serijo strelnih daljnogledov, ki svoje najboljše lastnosti pokažejo v jutranjem in večernem mraku. To pa je osnovni evropski način lova na veliko divjad, zato ni čudno, da se je zelo uveljavil tudi pri evropskih lovcih. Vse leče v daljnogledu so prevlečene s posebno večslojno optično prevleko **DDB – Dusk&Dawn Brightness**, ki je Bushnellov patent, omogoča pa svetlo in čisto sliko tistih nekaj kritičnih minut v jutranjem in večernem mraku.

Daljnogledi Banner so za uporabnika zelo prijetni in preprosti. Njihova preverjena lastnost je odpornost proti udarcem, kar v praksi pomeni, da zanesljivo prenesejo trzaj močnih kalibrov, pa tudi padce s puško na zahtevnem terenu. Odveč je poudariti, da so povsem vodotesni. Ena najprijetnejših lastnosti je dokazana kakovost korekturnih bobničev za smer in višino. To zelo olajša njihovo uporabo in pristrelitev puške risanice.

Tokrat predstavljamo strelni daljnogled Banner 3-9 x 50, vsestranski strelni daljnogled za lov na veliko divjad z dobrim svetlobnim izkoristkom, ki je primeren za skupne love in lov s preže v jutranjem in večernem mraku. Tpežen daljnogled bo zdržal dolga leta intenzivne lovske uporabe.

Po kakovosti vgrajene optike se serija Banner uvršča v srednji razred. Edino, zaradi česar izstopa iz tega razreda, je presenetljivo zmerena cena. Upamo si celo trditi, da je prenizka za kakovost, ki jo uporabnik za to dobi. Cena je povsem »neevropska«, kar je pri

slovenski lovcih, ki so navajeni zaslojenih cen evropski daljnogledov, v začetku celo povzročalo določene pomisleke, kako je mogoče, da je dober daljnogled tako poceni. Tako je maloprodajna cena predstavljenega daljnogleda za leto 2014 samo 240 evrov. Pri proizvodnji tako velike firme, kot je Bushnell, in tako velikem trgu je to mogoče. Stotine zadovoljnih lovcev se je že prepričalo o tem.

V resnici ni treba, da za strelni daljnogled plačate toliko kot za novo lovsko puško.

*Predstavljena reportaža
Rodeoteam, d. o. o.*

Strelni daljnogledi Leupold

Leupold & Stevens je ameriško družinsko podjetje, ki načrtuje in izdeluje precizne optične naprave že več kot sto let in ima več kot šesto zaposlenih. Ustanovljeno je bilo leta 1907, uspeh pa gradi na predanosti do strank in njihovem zadovoljstvu ob uporabi najboljših optike za lovce strelce ter vojsko in policijo. Podjetje je ustanovil Fred Leupold, imigrant iz Nemčije, ki se je ukvarjal s popravilom in proizvodnjo inovativne optike za šport. Majhno podjetje je preživelo na trgu prvo svetovno vojno ter prvo večjo gospodarsko krizo po vojni. Pravi razmah in razcvet pa so doživeli v času druge svetovne vojne, ko so za ameriško vojsko izdelovali vzdržljive in voodoporne strelne daljnogledne ter dvoglede za mornarico.

Dandanes je Leupoldova optika znana po neprekosljivi robustnosti in popolnoma vodotesnih izdelkih. Stoletje opazovanj in izkušenj se je preneslo na vsak izdelani daljnogled (dvogled) in strelni daljnogled. Bili so pionirji pri vodotesnih strelnih daljnogledih, pri nastavitvah paralakse in križu Duplex. Vsi izdelki so narejeni v ZDA in preden izdelek prispe na police v trgovine, mora skozi temeljite preskusne preglede in teste. V svojem prodajnem programu ponujajo širok izbor izdelkov: strelne daljnogledne, dvoglede, spektive, daljinomere, montaže ter različne dodatke, med katerimi je morda primerno izpostaviti odlične pokrovčke Alumina.

Leupold je v ZDA najbolj cenjena in prodajana optika; uporabljajo jo lovci, športni strelci in ameriška vojska ter policija. Na ameriškem tržišču je pri lovcih Leupold vedno prva izbira. Za razliko od drugih ameriških

Zaščitni in razpoznavni znak na Leupoldovih strelnih daljnogledih je zlati obroč na ohišju objektiv, ki vidno simbolizira odličnost njihovih izdelkov.

optičnih podjetij, ki dele ali že sestavljene izdelke uvažajo iz Azije in prodajajo pod svojim imenom, so izdelki Leupold zasnovani in v celoti narejeni v ZDA. V svojem prodajnem programu imajo več kategorij izdelkov in v vsaki so njihovi izdelki po kakovosti povsem enakovredni najbolj priznanim evropskim izdelovalcem optike. Prednost je zagotovo cena, saj je razmerje med ceno in kakovostjo ena glavnih prednosti tega proizvajalca. Zdaj, ko je menjalni tečaj (ameriški dolar v primerjavi z evrom) v prid evropskim kupcem, pride ta prednost še toliko bolj do izraza.

Leupold ima med vsemi svetovnimi proizvajalci največjo izbiro strelnih daljnogledov različnih kategorij. Poleg športnih in taktičnih modelov serije Mark 4, 6 in 8 so za nas lovce najzanimivejši lovski modeli VX-1, VX-2, VX-3, VX-6, VX-R in VX-HOG (variabilna povečava) in modeli FX (fiksna povečava). Obseg izbire je razviden na naši spletni strani www.benecommerce.com. Za več informacij se obrnite na BENE Commerce, d. o. o.; benecommerce@bene.si tel.: (01) 517-15-17.

Slovenskim lovcom priporočamo naslednje strelne daljnogledne treh različnih cenovnih kategorij.

Leupold VX-1 3-9 x 40

VX-1 strelni daljnogled sodi v Leupoldov začetni cenovno najugodnejši razred, vendar je kljub temu izredno kakovosten. V tem cenovnem razredu so Leupoldovi strelni daljnogledi VX-1 neprekosljivi po robustnosti in kakovosti. Revolucionarni Quantum optični sistem, čisto steklo in premaz leč omogočajo 92 % prepustnost svetlobe. Tako dobimo zelo svetlo, čisto in ostro

sliko. Cena strelnega daljnogleda, ki ga predstavljamo, je od 279,00 evrov do 359,00 evrov, odvisno od barve ter vrste namerilnega križa. Izdelek je odlična izbira strelnega daljnogleda, posebno za lovca začetnika, ki bi želel kupiti kakovostno opremo po nizki ceni, ali za lovca, ki opremlja že drugo ali tretjo puško risanico.

Leupold VX-R 3-9 x 40

VX-R strelni daljnogledi niso običajni strelni daljnogledi, saj je na vseh modelih poseben sistem osvetlitve namerilnega križa s pomočjo optičnih vlaken in LED, ki je dobro viden v vseh svetlobnih okoliščinah lova. Cena modela, ki ga predstavljamo, je 689,00 evrov, in je poleg modela VX-R 3-9 x 50 (835,00 EUR) zagotovo najbolj univerzalen in vsestransko uporaben strelni daljnogled, ki ima za to ceno tudi najsodobnejšo osvetlitev namerilnega križa.

Leupold VX-6 3-18 x 50

VX-6 serija je najnovejša in z razmerjem povečave 6 : 1 omogoča povečavo kristalno čiste slike od roba do roba, tako da se zdijo najbolj oddaljeni cilji, kot bi bili v neposredni bližini. Ima neprekosljivo prepustnost svetlobe, brezcompromisne mehanske lastnosti in optično jasnost. Odlična Leupoldova prevleka leč DiamondCoat2 varuje tudi pred praskami. Ima gumb za stransko izravnavo paralakse in namerilni križ #4, ki je povrh še osvetljen s tehnologijo FireDot. Senzor MST po petih minutah mirovanja osvetlitev izklopi, ob najmanjšem premiku puške pa ga spet vklopi. Funkcija CDS omogoča, da ob poznavanju hitrosti in balističnega koeficienta lovske krogle naročimo po meri narejen obroček vrhnje kupole, s katerim

natančno uravnavamo padec krogle in ga tako uporabljamo za zelo natančne strele na daljše razdalje. Cena podobnega evropskega strelnega daljnogleda s podobno kakovostnimi prevlekami leč – a z manj lastnostmi –, se navadno giblje od 2.200,00 do 3.000,00 evrov. Cena tega modela, ki ima popolnoma vse, kar ima lahko strelni daljnogled, pa je 1.785,00 evrov.

Leupoldov zaščitni in razpoznavni znak strelnih daljnogledov ter tudi druge optike je zlati obroč na objektivu, ki izkazuje odličnost. Podjetje Leupold je znano, da s testi, ki bi uničili druge podobne izdelke, navdušuje že od začetka. Strelni daljnogledi, pritrjeni na močno pnevmatsko kladivo, en teden zamrznjeni v kosu ledu, ki so jih vrgli iz helikopterja, in oprani v celotnem programu pralnega stroja, so le eni od nenavadnih preskusnih testov, s katerimi je Leupold dokazal svojo kakovost. Zato se ni čuditi, da Leupold za kakovost svojih izdelkov jamči z doživljenjskim jamstvom.

Predstavitvena reportaža

Bene Commerce, d. o. o.,

Velmarjeva ulica 1,

1000 Ljubljana,

Tel.: 01-517-1-517, E-naslov:

bene.commerce@bene.si

Svetilka za iskanje krvne sledi TL 1 in TL 2

Znani španski proizvajalec baterijskih svetilk LEDWAVE ima v svoji široki ponudbi več kot sto različnih baterijskih svetilk. Po namenu uporabe jih lahko razvrstimo na vojaško taktične, lovske, forenzične in svetilke »outdoor«, glede na tehnologijo pa na izvedbo LED, XENON in HID. Forenzične svetilke, ki so namenjene predvsem odkrivanju telesnih tekočin, kot so kri, slina, znoj in sperma,

so že dolgo znane. Dolga leta so bile le v domeni policije in drugih preiskovalcev. Njihova uporaba za civilno uporabo je bila dokaj redka, na prostem trgu pa jih je bilo težko kupiti. Beluga, d. o. o., jih ima v svojem prodajnem katalogu že vrsto let. Ker so tovrstne svetilke zanimive tudi za lovce, predvsem za iskanje obstreljene divjadi, jih bomo podrobneje opisali v tem prispevku.

Svetilka je kompaktna, meri le 128 mm, tehta pa 75 g. Napajata jo dva 3 V litijeva baterijska vložka tipa 123 A. Trivatna dioda LED oddaja modro svetlobo valovne dolžine 480 nm. Svetilnost je 75 lumnov, doomet pa dobrih 80 m. Namenjena je iskanju krvne sledi obstreljene divjadi. Prvič smo jo predstavili na varaždinskem sejmu lova. Oblikovali smo skupino treh izkušenih lovcev in jih napotili na teren, kjer so bili umetno nastavljeni komaj opazni sledovi sveže krvi. Le eden v skupini je imel svetilko za iskanje krvne sledi. Opravljenih je bilo več iskanj na različnih, s krvjo označenih terenih, na različnih podlagah in vedno je krvno sled našel tisti lovec, ki je imel svetilko za iskanje krvne sledi. Da bi se izognili subjektivnemu dejavniku, kot je večja izkušnost posameznika ali sreča, smo ob menjavi terena svetilko izročili drugemu lovcu, tako da so se zvrstili vsi trije v skupini. Ko svetloba te svetilke pride do krvi, le-ta izstopi od preostalega modrega ozadja kot intenziven črn madež, ki ga z malo vaje zelo hitro prepoznamo, saj se vidno razlikuje od modrine preostalega ozadja. Skupna ocena vseh udeležencev in opazovalcev tega preizkusa je bila enotna, da je učinkovit pripomoček, ki lahko bistveno skrajša čas iskanja krvne sledi in iskanja obstreljene divjadi. Na tak način smo se tudi praktično prepričali, da kri izstopi najhitreje iz ozadja in je najprej vidna, če jo osvetlimo z modro svetlobo, ki

ima 480 nm valovne dolžine. Za razliko od preostalih svetilk, ki imajo modro svetlobo, ta svetilka oddaja gladek, nebleščeč in hladen snop svetlobe, ki ne prenaša toplote na vzorec, ki ga preiskujemo. Tako zagotavlja visoko kakovost in čistost pri zbiranju dokazov, kar sta ključni zahtevi vsake forenzične preiskave. Glede na to, da je svetilka uporabna kot normalna baterija, poleg tega pa je spekter modre barve znatno manj moteč za divjad, lahko povsem nadomesti klasično baterijsko svetilko. Cena svetilke je le 139,00 evrov. V septembru vam ob nakupu te svetilke pri Beluga, d. o. o., podarimo etui za svetilko. Dodatne informacije in naročila dobite na tel. številki 041/726-011.

Beluga, d. o. o.

Aimpoint Micro-H - najboljši med najmanjšimi

Če je za vas kot lovca pomembna teža opreme, kompaktnost, brezkompromisna kakovost in veliko vidno polje brez zakrivanja cilja, je izdelek Micro-H, švedskega proizvajalca opto-elektronskih naprav Aimpoint, narejen prav za vas. Z »rdečo piko« Micro-H je Aimpoint na trg postavil namerilni sistem, ki ima vse, kar imajo večji optično-elektronski merki. Z robustnostjo, po kateri slovi Aimpointovi izdelki, prav v ničemer ne zaostaja za večjimi brati, hkrati pa je občutno lažji. Primeren je za klasične risanice, kombinirane puške in tudi za šibrenice, lovske revolverje in pištole. S težo 84 gramov je najmanjši v seriji švedskega proizvajalca, način montaže na orožje pa ne postavlja nikakršnih omejitev. Merek z montažo tehta samo 105 gramov. Zaradi svoje konstrukcije in majhnosti kar najmanj zakriva cilj in njegovo okolico.

Standardni model ima vgrajeno montažo za montažno letev Weaver/Picatinny. Povezava med merkom in montažo je patentirana in preprečuje negativne vplive odsuna na merek. Obstaja tudi različica z vgrajeno sedlasto montažo za puške Blaser. V letu 2013 je Aimpoint v sodelovanju s podjetjem Blaser še izboljšal to montažo. Zdaj se Micro-H na puške Blaser pritrdi kar štiritočkovno. Če ste lastnik puške Blaser, ne pomišljajte več, kako namestiti rdečo piko in kaj izbrati.

Kljub majhnosti ima Micro-H vse kakovosti svojih predhodnikov. Gumb za nastavitev ciljne oz.

namerilne točke (pike) premikamo z izboklinama na zunanji strani pokrovčka. Velik gumb za vklop in nastavitev dvanajstih stopenj osvetljenosti pike je priročen in uporaben, v njem je prostor za baterijo 3V-tipa CR 2032. Gumbi za nastavitev ciljne točke in nastavitev osvetljenosti pike imajo jasno občuten in slišen »klik«. Z gumbom za vklop/izklop nastavljamo osvetljenost namerilne točke. Pri Micro-H lahko izbiramo med modeloma 2 MOA in 4 MOA, ki označujeta velikost namerilne pike. Velikost 2 MOA najbolj ustreza uporabi na lovskih puškah.

V ameriški reviji American Rifleman je bil Micro-H izbran za izdelek leta 2009. Za izdelek leta 2009 je bil na področju optike izbran tudi od NRA (National Rifle Association), krovne strelske organizacije v ZDA, prav tako je bil to izdelek leta 2009 po izboru bralcev francoske lovske revije Connaissance de la chasse. Micro-H je postal izdelek leta 2013 po mnenju bralcev revije Predator Xtreme Magazine. Na kratko: Micro-H navdušuje že od svojega prihoda na trg.

Med proizvajalci optičnih elektronskih naprav, tudi z merkom Micro-H, izstopa švedsko podjetje Aimpoint, ki merke izdeluje že 35 let in je tudi izumilo »rdečo piko«. Od takrat so prav izdelki švedskega Aimpointa prva izbira poklicnih uporabnikov in tudi naslovcev. V uporabi in neprestanem preizkušanju v vseh vremenskih in podnebni razmerah je že več kot 2 mio Aimpointovih izdelkov. Merki Aimpoint imajo dejansko nekatere posebnosti in prednosti, ki jih ne najdemo pri drugih proizvajalcih. Te prednosti so: so brez paralakse, izredno dolga življenjska doba baterije – meri se v letih, vrhunski materiali, preprosta montaža in modeli prav za vsako orožje in način lova. **Prednosti** merkov Aimpoint pred konkurenco, sploh pa pred poceni izdelki, so res številne.

Neomejeno vidno polje in neomejena razdalja očesa do okularja. Pri Aimpointu ni pomembno, kako daleč ali od strani je naše oko od okularja in ali vidimo samo del ali celoten okular – vse dokler vidimo naš cilj/tarčo in »rdečo piko« na tarči, bomo natančno tja tudi zadeli.

Zaradi sistema dveh leč sploh ni težav paralakse, s katerimi se srečujejo pri strelnih daljnogledih in tudi nekaterih drugih optičnih elektronskih izdelkih. Aimpoint zaradi napredne refleksne tehnologije s sistemom dveh leč nima

paralakse in zato omogoča tudi zelo natančne strele. Težava cenejših izdelkov je namreč, da imajo nekateri na 100 m tudi do pol metra odstopanja.

Optični merki Aimpoint so popolnoma **vodotesni, odpor- ni proti udarcem** in imajo **več stopenj osvetljenosti namerilne točke** – rdeče pike. Prav **okrogla rdeča pika** je dokazano najbolj vidna in najbolj preprosta za uporabo pri merjenju na premikajoče cilje.

Življenjsko dobo baterije merimo v letih! Tudi če je mer- rek ves čas vklopljen na srednji nastavitvi, je čas delovanja kar 50.000 ur ali pet let! Skrbi glede robustnosti in napajanja so pri tem odveč. Aimpoint vse od leta 2005 uporablja napredno tehnologijo ACET (Advanced Circuit Efficiency Technology), ki ob izjemno nizki porabi omogoča odličen izkoristek energije in dolgo delovanje tudi, če je mer- ek vklopljen neprekinjeno.

Aimpointovi izdelki so narejeni iz **visoko kakovostne aluminijeve zlitine**, leče so prevlečene s posebno večslojno in antiod- bojno prevleko. Za razliko od

drugih leče ne popačijo naravnih barv in svetlobe. Zunanost merka Micro-H je matirana. Micro-H je v vodi popolnoma vodotesen do globine 5 m.

Aimpoint Micro-H bo zadovo- ljil še tako zahtevnega in izbirne- ga lovca. Med najmanjšimi merki ima zaradi svoje zaprte cevaste oblike prednost pred odprtimi – brezcevnimi merki drugih proizvajalcev. Micro-H ima pred- nost pri zelo močni svetlobi in v zares težavnih razmerah, kot so sneg, močan dež in ob padcu na blatna ali zasnežena tla. Zaradi svoje raznolikosti, odpornosti in vzdržljivosti so merki Micro-H že zelo priljubljeni med lovci in eni najpogostejše uporabljenih na lovih. Že vse od leta 2007 dobiva Micro-H naziv izdelek leta tudi pri najzahtevnejših uporabnikih. Kar desetletni jamstveni rok bo dal vsakemu lovcu še dodaten dober občutek. Z Micro-H boste dobili kakovosten izdelek, ki ga bo ne le užitek namestiti na vašo najljubšo lovsko puško, temveč ga bo pravi užitek tudi uporabljati na lovih.

*Reklamna predstavitev
Group 22, d. o. o.,*

Od spoštovanega in cenjenega čla- na LD Selca **Boruta Mencinger- ja** smo se v krogu sorodnikov in pri- jateljev poslovili 7. 5. 2014 z lov- skim pogrebom na pokopališču v

Tržiču. Poleg članov domače LD se je zbralo veliko lovcev iz sosednjih in pobratenih LD in ga spremlilo na njegovi zadnji poti.

Borut se je rodil 30. aprila 1942 v Tržiču. Življenjska pot ga je pripeljala tudi med selške lovce. Na prvo mesto je vedno postavljala etičen in pravičen lov, smotno upravljanje lovišča in strokovno gojitev divjadi.

Menil je, da si pod pritiskom letnega načrta odstrela vedno težje vzamemo čas za najlepši del lova, to je za mirno opazovanje narave in divjadi. Bil je lovec – naravovarstvenik v pravem pomenu besede, kar je izkazoval tudi poklicno.

Človek odide, njegova dela in za- sluge pa ostanejo. Borut je lovski izpit opravil daljnega leta 1961, leta 1975 pa je opravil še izpit za lovskega tehnika/lovskega mojstra. Vključil se je v delo LD Selca in v teku let zaradi velikega zaupanja lovcev sprejel in opravljal razne naloge in funkcije. Bil je član komisije za kadre, predsednik disciplinskega razsodišča LD in stare- šina od leta 1982 do 1997. V okviru ZLD Gorenjske je bil med letoma 1985 in 1988 član UO in predsednik komisije KVP. Od leta 1988 do 1993 je bil aktiven član odbora za infor- miranje pri LZS in od leta 1993 do 1997 član uredniškega odbora revije Lovce.

Za svoje uspešno in cenjeno delo je prejel številna priznanja in plakete. LD Selca mu je podelila priznanje in pla- keto, plaketo ZLD Gorenjske je prejel leta 1991, znak za lovske zasluge LZS pa leta 1975. Priznanje OLZ je dobil leta 1990, pisno priznanje in srebrni znak LKD pa v letih 1986 in 1997, red

za lovske zasluge I., II. in III. stopnje pa v letih 1983, 2005 in 2012.

Že ob prvem mandatu starešine je na njegovo pobudo izšel zbornik LD Selca ob 40-letnici. V tem obdobju je bila končana gradnja lovskega doma v Selcih, pri kateri je bil Borut za- dolžen za pripravo dokumentacije in zbiranje soglasij. Kot glavni urednik zbornika ob praznovanju 60-letnice LD je v uvodnik zapisal: »Morda bo v tem zborniku kdo pogrešal slovesno naravnanih, povzdignjenih govorov in referatov, vendar to so milni mehurčki zelo kratkega veka.« Tako zadržano in skromno je Borut tudi deloval. Ne smemo pozabiti njegovega av- torstva pri videokaseti Lovstvo na Slovenskem, ki jo je izdala RTV Slovenija, in na množico različnih TV- prispevkov o gorah, regijskih parkih, naravnih znamenitostih in vrednotah Slovenije; tudi o lovu, v katerih je s svojim osebnim prispevkom poskrbel za promocijo lovstva v Sloveniji.

Dragi Borut, zahvaljujemo se ti za vse opravljeno delo, nasvete in skupne trenutke, ki smo jih delili. Pogrešali te bomo.

*LD Selca – A. R.
Lovska zveza Slovenije*

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Vili Knez , LD Laško,
* 1. 1. 1931, + 8. 6. 2014.	Avgust Seidl , LD Rečica pri Laškem,
* 15. 8. 1928, + 26. 5. 2014.
Janko Šabec , LD Hrenovice,
* 10. 11. 1928, + 15. 4. 2014.	Vili Knez , LD Laško,
* 1. 1. 1931, + 8. 6. 2014.
Branko Mozgan , LD Prežihovo,
* 7. 9. 1948, 30. 7. 2014.	Oto Rak , LD Braslovče,
* 28. 8. 1932, + 24. 6. 2014.
Anton Grahek , LD Adlešiči,
* 25. 8. 1956, + 20. 4. 2014.	Janko Šabec , LD Hrenovice,
* 10. 11. 1928, + 15. 4. 2014.
Adolf Slatinek , LD Zreče,
* 11. 12. 1941, + 5. 7. 2014.	Bernard Vojska , LD Jelenk,
* 15. 5. 1932, + 14. 6. 2014.
Alojzij Stermecki , LD Bizeljsko,
* 24. 9. 1927, + 14. 5. 2014.	Andrej Varl , LD Rače,
* 8. 2. 1946, + 1. 4. 2014.
Jože Berkovič , LD Bizeljsko,
* 18. 2. 1939, + 18. 7. 2014.	Krsto Dimitrovski ,
LD Cerklje ob Krki,
* 29. 5. 1931, + 20. 3. 2014.
Slavko Bertoša , LD Koper,
* 30. 6. 1949, + 4. 7. 2014.	Angel Žnebelj , LD Slavniki, Materija,
* 10. 3. 1936, + 28. 4. 2014.
Armando Rasman , LD Koper,
* 6. 2. 1934, + 9. 7. 2014.	Ivan Bolha , LD Dobropolje,
* 4. 7. 1951, + 10. 6. 2014.
Janez Bregar , LD Šentjernej,
* 4. 9. 1942, + 7. 7. 2014.	Marijan Majcen , LD Gorenja vas,
* 12. 11. 1933, + 29. 5. 2014.
Edvard Glavič , LD Rakitna,
* 22. 5. 1932, + 9. 7. 2014.	Matevž Luznar , LD Gorenja vas,
* 18. 8. 1932, + 30. 5. 2014.
Matija Simonič ,
LD Smuk, Semič,
* 19. 4. 1929, + 5. 6. 2014.	Jože Bizjak , LD Dobrova,
* 1. 2. 1944, + 13. 5. 2014.
Rudi Mandeljč , LD Bled,
* 13. 3. 1932, + 21. 5. 2014.	Bojan Pirc , LD Toplice,
* 6. 12. 1943, + 2. 4. 2014.
Ivan Kamenšek , LD Železniki,
* 26. 4. 1926, + 14. 7. 2014.	Jože Lauš , LD Veliki Gaber,
* 11. 1. 1943, + 18. 6. 2014.

Umrlim časten spomin!

Telesno ocenjevanje lovskih psov LKD Gorenjske

Na Sorškem polju ob koči LD Sorško polje je v soboto, 17. 5. 2014, LKD Gorenjske organizirala telesno ocenjevanje lovskih psov. Vodniki so na ocenjevanje prijavi 52 svojih štirinožnih prijateljev iz celotne Gorenjske.

Vodja prireditve, predsednik LKD Gorenjske **Janez Nahtigal**, je pozdravil in nagovoril vse prisotne, se jim zahvalil za veliko udeležbo, nato pa spregovoril o delovanju LKD Gorenjske in o zdajšnjem stanju v slovenski kinologiji. Zaželel jim je prijetno počutje na Sorškem polju in čim boljše ocene njihovim štirinožnim prijateljem.

V nadaljevanju so udeleženci Tečaja šole vodljivosti psov pod vodstvom vodje **Alojza Mlakarja** prikazali, kaj vse so se že naučili. Opazili smo, da tečajniki dobrega

pisnikar pa je bil **Nace Remic**. Ocenila sta štirinajst psov (osem odlično, dva prav dobro, štiri nezadostno).

Sodnik v tretjem krogu (VII. Skupina FCI – ptičarji) je bil **Ivan Traven**, zapisnikar pa **Vili Rakovec**. Ocenila sta šest psov; pet odlično, enega prav dobro.

V četrtem krogu (VIII. skupina FCI – šarivci in prinašalci) je ocenjevala **Alenka Pokorn**, za zapisnikarico pa je bila **Lorna Resman**. Ocenili sta trinajst psov (deset odlično, dva prav dobro in enega dobro).

Skupno so kinološki sodniki letos ocenili šestnajst psov več kot lani.

Prireditve je obiskalo tudi 22 lovskih pripravnikov, ki jih je po krogih vodil in jim razlagal ocenjevanje starosta kinoloških sodnikov **Jože Vester** in jim v kratkem predstavil tudi vsako lovsko pasmo psov posebej in njen namen. Na koncu prireditve so v svoje pripravnške dnevnike prejeli potrdilo o udeležbi.

V drugem krogu je pse jamarje ocenjeval sodnik **Alojz Mlakar**, zapisnikar pa je bil **Nace Remic**.

uspela. Organizator se zahvaljuje LD Sorško polje, še posebno pa pa kinološkemu referentu **Tomu Drakslerju** za prostor in izredno gostoljubnost.

Kako deluje LKD Gorenjske, si lahko ogledate tudi na spletni strani <http://www.lkd-gorenjske.si>

Daniel Kirbus

Ocenjevanje zunanosti lovskih psov LKD Celje

Lovska družina **Žalec** tradicionalno poskrbi za dobro organizacijo vsake pri njih načrtovane lovsko-kinološke prireditve LKD Celje na območju Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje. Vsako leto namreč konec maja (letos je bila 24. 5.) poteka ocenjevanje zunanosti psov lovskih pasem na dvorišču lovskega doma na Rinki pri Žalcu. O sami prireditvi obvestimo vse kolektivne članice območnega LKD – lov-ske družine (LD), ki jih je 47, prav tako tudi na naši spletni strani. Zaradi neobveznih predhodnih prijav udeležbe vodnikov in štirinožnih tovarišev ter splošne gospodarske krize, ki se odraža tudi s stanjem v lovski kinologiji, saj je lovski pes kar znaten strošek, nismo mogli načrtovati dejanskega števila obiskovalcev. Vreme nam je postreglo s soncem, za dežurnega veterinarja pa je poskrbela Veterinarska postaja Podlog.

Starosta kinoloških sodnikov **Jože Vester** je na telesnem ocenjevanju LKD Gorenjske dvaindvajsetim lovskim pripravnikom pojasnil ocenjevanje in jim na kratko predstavil vsako lovsko pasmo psov in njen namen.

obvladajo vodljivost svojih psov. Do 30. 5. 2014, ko bodo imeli končne izpite, bodo morali le še »izpiliti« posamezne vaje.

V štirih sodniških krogih so pse ocenjevali sodniki (sodniški zbor) v sestavi: **Alojz Mlakar**, **Jurij Rihtaršič**, **Ivan Traven** in **Alenka Pokoren**.

V prvem krogu (VI. Skupina FCI – goniči, krvosledci in brak-jazbečarji) je ocenjeval kinološki sodnik **Jurij Rihtaršič**, zapisnikar pa je bil **Roman Rovnanšek**. Ocenila sta devetnajst psov (deset odlično, pet prav dobro, tri dobro in enega nezadostno).

V drugem krogu (II. in IV. Skupina FCI – jamarji) je ocenjeval sodnik **Alojz Mlakar**, za-

Foto: D. Kirbus

Janez Nahtigal, vodja prireditve in predsednik LKD Gorenjske

Kljub slabi vremenski napovedi je vreme do konca vzdržalo brez padavin in je prireditve odlično

Z odprtja majskega ocenjevanja lovskih psov LKD Celje na Rinki pri Žalcu

Telesno ocenjevanje III., IV., VI., VII., VIII. skupine FCI so opravili naslednji kinološki sodniki: **Milan Krajnc** (psi jamarji), **Aleksander Svetelšek** (prepeličarji in drugi šarivci), **Jožica Metelko Kraševac** (brak-jazbečarji), **Milan Udovč** (goniči, krvosledci) in **Ivan Traeven** (ptičarji in prinašalci).

Na odprtju prireditve sta vse prisotne pozdravila predsednik LKD Celje **Janez Šumak** in predsednik LD Žalec **Janko Stebernak**. Oba sta si bila enotna, da delo z lovskimi psi ni preprosto, da je to predvsem odgovorno delo in bi zato morale upravljavke lovišč še bolj prisluhniti problematiki posameznih kinologov v LD. Nato sta slavnostno podelila odlikovanja KZS nekaterim zaslužnim kinologom. Janez Šumak, vodja prireditve, je predstavil še preostali program ter uradno prevzel obisk 35 lovskih pripravnikov z območja SK ZLD Celje. Povabil jih je v notranjost lovskega doma na predstavitev slovenske lovske kinologije (projekcija na platno), nato pa jih je popeljal po prireditvenem prostoru od ocenjevalnega kroga ene pasemske skupine do druge. Tam so jim tudi sodelujoči kinološki sodniki predstavili določeno pasmo in razložili način ocenjevanja. Upamo, da smo na koga pozitivno vplivali, da se bo v prihodnje odločil za nakup »pasjega družabnika«.

LKD Celje je v spomladanskem času organiziralo tudi tečaj šolanja

Tečajniki šolanja lovskih psov v LKD Celje so prikazali, kaj so se že naučili na tečaju, ki ga je vodil inštruktor Anton Savorgnan.

in za pokazano poželi navdušen aplavz občinstva.

Delo sodnikov je potekalo po že ustaljenem vzorcu. Vsi so svoje ocenjevanje opravili do 12.30. Nato je vodja prireditve zbral vse ocene in tudi poročal o številu udeleženi ocenjenih lovskih psih. Na ocenjevanje zunanosti so vodniki privedli 52 lovskih psov. Prednjačili so goniči, ki jih je bilo 14, sledili so jamarji (11), šarivci (8), barvarji (4 Bb, 4 Hb), brak-jazbečarji (6), ptičarji (4) in prinašalci (1).

Predsednik LKD Celje je na zaključku ob malici s kinološkimi sodniki odprl razpravo o trenutnem stanju slovenske lovske kinologije. Mnenja so bila sicer različna, toda skupna je bila ugotovitev, da je veliko odvisno tudi

Tako smo uspešno sklenili še en lovski kinološki praznik na Savinjsko-Kozjanskem.

Zahvala za gostoljubje velja še enkrat LD Žalec in njihovemu predsedniku Janku Stebernaku.

Janez Šumak

Majski posvet družinskih kinologov LKD Celje

V uvodu je **Janez Šumak**, predsednik LKD Celje, pozdravil vse kinološke referente lovskih družin (47 LD) – članice tega LKD in predstavil dnevni red, s katerim se je strinjalo vsek 27 prisotnih kinologov LD. Sestanek je bil 19. 5. 2014 v prostorih SK ZLD Celje. Namen posveta je bil predstaviti tudi program dela LKD v letošnjem letu in zagotoviti še boljše sporazumevanje v pomenu, da je LKD Celje bilo in bo tudi v prihodnje »lovsko-kinološki servis« vsem članicam upravljavkam lovišč (LD).

Prek računalnika in na platnu je nato predstavil analizo stanja lovskih psov v posameznih LD LKD Celje v letu 2013. Vsi so dobili analizo tudi v tiskani obliki. Razveseljiv je bil predvsem podatek, da se je lani skupno število lovsko uporabnih psov LKD Celje v primerjavi z letom 2012 (441) rahlo povečalo za trinajst psov (454). Predstavil je število lovskih psov po LD, ki so članice LKD Celje in so vpisani v LIS Lisjak – modul Kinologija (2013) in pokazal LD, ki imajo največ lovsko uporabnih psov in tiste z najmanj psi. Po zastopanosti pasem psov v LD po pasmah oz. pasemskih skupinah je največ brak-jazbečarjev (95), sledijo nemški prepeličarji (77), nemški

terierji (57), bavarski barvarji (31) itn. Zastopanost pasemskih skupin je naslednja: goniči 213, jamarji 88, krvosledci 48, ptičarji 20 in šarivci 85. Število gonicev se je povečalo za deset, jamarjev za dva, krvosledcev sedem, ptičarji za enega, šarivci pa so se številčno zmanjšali za tri pse v primerjavi z letom 2012.

V razpravi so kinologi ugotavljali, da se v določenih LD pojavljajo drugačni podatki oz. da sploh niso vneseni pravi kinološki podatki v aplikacijo LIS Lisjak, pa tudi, da poginulih psov niso umaknili iz evidenc. Zato so apelirali, naj v svojih LD uredijo podatke o lovsko uporabnih psih ter pravilne posredujejo osebi, ki je zadolžena za vnos podatkov v aplikacijo Kinologija LIS - Lisjak.

Nadalje so predstavili analizo iskanj obstreljene – ranjene divjadi v LD z območja LKD Celje v letu 2013. Vsi so jo prejeli tudi v tiskani obliki. Prva splošna ugotovitev je, da izraža povečanje štirih vodnikov uporabnih krvosledcev (mišljeni so vsi psi, ki so ustrezno izšolani in preizkušeni za delo po KS). Vodniki so s svojimi krvosledci iskali ranjeno divjad v loviščih 39/47 LD, ki so članice LKD Celje (v 79,5 % LD in ne vseh!). Na tem območju je bilo evidentiranih 417 iskanj (v letu 2012 jih je bilo 424), kar dokazuje, da se je število iskanj kljub povečanemu številu psov za delo po KS zmanjšalo za sedem iskanj. Tudi uspešnost iskanj je izkazano manjša, saj je bilo v letu 2013 najdenih 149 glav obstreljene velike divjadi (leta 2012 174) ali 36 % (41 %). Na uspešnost lahko vpliva več dejavnikov. Eden izmed njih je vsekakor opravljenih več kontrolnih iskanj, ki so po večletni statistiki približno 10 % uspešna. Zanimive podatke so pokazale tudi preglednice, v katerih predstavljamo vrednost mesa (divjačine). Vodniki krvosledcev so s svojimi pasjimi pomočniki poiskali oz. našli (glede na naknadno finančno ovrednotenje) za vsaj 7.168 evrov vrednosti divjačine. Zanimiv bo še podatek o vrednosti najdenih trofejnih živalih v prihodnjem letu. Naposled so si prisotni ogledali tudi zbirnik s podatki o vodnikih psov, uporabljenih za delo po KS ter o njihovih iskanjih in vrstah iskane divjadi. V LKD Celje je največ iskanj opravil **Ferdinand Brinjc**, in sicer 40, sledi mu **Blaž Krumpačnik** s 27 iskanji, najmanj pa jih ima kar nekaj vodnikov z enim samim evidentiranim iskanjem. V določenih LD so razhajanja podatkov oz. niso sproti vneseni podatki o

Kinološki sodnik Milan Udovč lovskim pripravnikom s savinjsko-kozjanskega območja predstavlja pasmo kratkodlakega istrskega gonika in način ocenjevanja telesne zunanosti privedenih psov.

lovskih psov po programu VP-1 in VP-2 pod vodstvom inštruktorja za šolanje lovskih psov **Antona Savorgnanija**. Konec junija se je šolanje končalo z uspešno opravljenimi izpiti sedemnajstih vodnikov mladih psov. Slednji so tudi na ocenjevanju predstavili svoje do tedaj naučene veščine

od strokovnega dela in načina sporazumevanja vodstev LKD do svojih članic – upravljavk lovišč oziroma vodstev LD. Odraz slednjega je bila nedvomno tudi opisana prireditev ocenjevanja zunanosti lovskih psov LKD Celje na Rinki z zadovoljivo udeležbo.

iskanjih v *Lisjak* z izgovori, da so iskalci oddali zapisnike o iskanjih gospodarju, ki ni poskrbel za vnos v uradno evidenco. Predsednik LKD je pojasnil in poudaril, da tistim vodnikom krvosledca, ki imajo za minulo leto evidentiranih 10–15 iskanj, lahko uredi geslo za neposreden dostop v LIS Lisjak in tako zagotovi takojšen vnos podatkov o iskanjih. Vsekakor je potrebno, da vodnik preda zapisnik o iskanju odgovorni osebi v LD, ki mora podatke vnesti v aplikacijo LIS Lisjak ali to zagotoviti. Predstavljen je bil še nov zapisnik/obrazec LZS o iskanju obstreljene in ranjene divjadi. Na zboru so sklenili, da bo **LKD Celje pripravilo spisek aktivnih vodnikov krvosledcev, ki so pripravljeni iskati obstreljeno divjad tudi v loviščih drugih LD. V ta namen prosijo LD za podatke o takšnih iskalcih. Seznam bodo objavili – z njihovim dovoljenjem – na spletni strani LKD Celje (mogoče ga bo sproti dopolnjevali), prav tako pa ga bodo poslali po pošti vsem LD.**

Spet je bilo postavljeno vpra-

predhodni dogovor z vodnikom krvosledca).

V ugotovitvi, da v kar nekaj lovskih družinah kinolog oz. kinološki referent ni član upravnega odbora LD in da je marsikje področje lovske kinologije zelo zapostavljeno, morajo upravljavke lovišč, članice LZS, spoštovati določila Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov – 1), ki v 21. členu (3) določa (cit.): »LZS opravlja naslednje naloge v javnem interesu: ... 4. skrb za razvoj lovske kinologije.«

Celjski kinologi pogrešajo sodelovanje preostalih lovcev, npr. na skupnih lovih; ko lovski pes po izsleditvi in glasni gonji divjadi konča svoje delo v pogonu, nihče od lovcev na stojiščih psa (ki se ni vrnil k vodniku) ne pobere in pripelje na zborna mesto. Tako so psi prepuščeni samemu sebi oz. brezglavemu iskanju vodnika. Takšni lovci ne cenijo ne vodnika ne psa, v katerega je vodnik – skrbnik vložil ogromno dela, da bi koristil skupnim ciljem lovcev. Tudi v tej problematiki je dragocena pomoč LKD, ki s

Foto: J. Krivec

Hanovrčanka je srnjaka našla že mrtvega.

smo odgovorili še na vsa postavljena vprašanja kinologov. Kot predsednik LKD sem vse povabil na naslednjo načrtovano prireditev LKD Celje – ocenjevanje zunanosti vseh pasem lovskih psov na Rinki in se vsem zahvalil za udeležbo.

Janez Šumak,
predsednik LKD Celje

Naravna krvna sled

V lovišču LD Loka pri Zidanem Mostu že vrsto let uspešno iščemo eno ali drugo obstreljeno ali ranjeno divjad. Zahvala velja predvsem lovcem in vodstvu matične lovske družine, ki imajo čut in odgovornost do lova in strelcov, ko divjad ne obleži v ognju. Upoštevanje določila *Pravilnika o vrsti in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom.*

Sredi maja je lovec LD Loka pri Zidanem Mostu streljal na srnjaka, ki ni obležal v ognju. O tem je obvestil gospodarja in vodnika krvosledca v LD. Na nastrelu so bili delci mišičnega tkiva, dlaka in kri. Kot vodnik psa sem se odločil, da bom s svojim hanovrskim barvarjem, preizkušenim za delo po KS, tudi po naravni KS, pregledal nastrel in poiskal obstreljenega srnjaka. Pregledani nastrel sem ustrezno zavaroval in pokril s smrekovimi vejami in označil smer pobega ranjene divjadi. Ker si vodniki psov krvosledcev pomagamo in sodelujemo pri iskanju obstreljene divjadi in opravljanju preizkušanj, sem na iskanje poklical vodnico hanovrske barvarke, sicer članico LKD Gorenjske in bodočo kinološko

sodnico, **Lorno Resman**, da bi s svojim psom opravila iskanje po naravni krvni sledi. Za pomoč pri ocenjevanju dela njenega psa smo prosili priznanega kinološkega sodnika **Milana Udovča**. O iskanju po naravni KS smo obvestili tudi predsednika VK za barvarje.

Popoldne sta vodnica in kinološki sodnik prispela na mesto, kjer sem označil nastrel. Psička, vodena prosto, brez jermena, je na nastrelu pokazala kri in po krvni sledi sledila 200 metrov po terenu navzdol. Sled se je nadaljevala še dobrih 300 metrov do travnika, kjer je **Ajka** ob robu travnika oblajala izsledenega že mrtvega srnjaka. Ker smo psičko opazovali iz gozda, se je vrnila k vodnici in ji, na njen značilen način, ki ga je sodnica opisala že prej, pokazala, da je našla iskano divjad. Srnjak je bil zadet visoko v nogo. Ker pri tem primeru iskanja ni bilo tudi gonje, kot to za potrditev uspešnega iskanja po naravni KS določa **Pravilnik za delo in vzrejo barvarjev**, smo Ajko preizkusili na sledi zdrave divjadi. Kinološki sodnik je ocenil, da je psička sledoglasna. Vodnica je s svojo šolano psičko opravila preizkušnjo po naravni KS. Po vseh opravljenih lovskih običajih je kinološki sodnik izpolnil ocenjevalni obrazec za tak preskus in hanovrčanko ocenil s III. nagradnim razredom (sled starejša od štirih ur, sledo- ali vidoglasna, divjad najdena mrtva).

Srnjaka smo očistili in z dobri občutki končali primer, saj smo našli iskano divjad in pomagali mladi vodnici, da je s psom opravila še končno kinološko preizkušnjo, s katero si pes pridobi končno kvalifikacijo za iskanje v loviščih.

Jani Krivec

Foto: J. Šumak

Maja so se v prostorih SK ZLD – Celje spet sestali lovski kinologi LKD Celje.

šanje o plačilu stroškov iskanj. V nekaterih LD teh dogovorov nimajo, pa tudi ne podpisanih pogodb z iskalcem v primeru, ko neka LD nima svojega vodnika z ustrežno preizkušenim psom krvosledcem. Po sklepu IO LZS (1998) je vodnik psa, usposobljenega za delo po krvnem sledu, upravičen do povračila naslednjih stroškov:

- stroškov prevoza oz. kilometrine – povrne mu jih lovska organizacija (upravljavka lovišča),
- izplačila dnevnic – izplača upravljavka,
- nagrada za uspešno iskanje (to je prepuščeno uplenitelju oz. upravljavki lovišča oz. naj velja

primernimi apeli, razlagami in sporazumevanjem ozavešča vse lovce o delu in rezultatih lovske kinologije. Še posebno zato, ker so člani LKD Celje vsi lovci iz 47 lovskih družin. Nekateri družinski kinologi so povedali, da pogrešajo kinološke akte v LD, ki bi enotno obravnavali lovsko kinologijo v vseh LD. Priznati moramo, da v LKD razmišljamo, da bi pripravili predlog osnutka *Kinološkega pravilnika* za lovske družine, ki bo usklajen z novim *Pravilnikom o uporabi lovskih psov v loviščih*, ki ga bo sprejel UO in ga bomo kot predlog poslali lovskim družinam v obravnavo.

Ko je bil dnevni red izčrpan,

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodajmo češko MK-puško s strelnim daljnogledom (ležišče podaljšano tudi za naboje Mag.) in več **nabojev** zanjo in za češko bok kombinirko z menjalnimi cevmi. Cena po dogovoru. Tel.: (03) 586-80-31 ali 041/829-559.

Prodajmo odlično ohranjeno in malo rabljeno **risanico** Sako, kalibra 6 PPC, z inox varmint cevjo, originalno Sakovo montažo in strelnim daljnogledom Leupold 6 – 20 x. Zraven priložim matrico za polnjenje nabojev in tulce. Tel.: 041/589-340.

Prodajmo skoraj novo premovalčno repetirno risanico (ruk-cuk) Browning Maral, kal. .30-06 Spr. (brez montaže in strelnega daljnogleda). Tel.: 031/306-080.

Prodajmo nov, nemontiran, strelni daljnogled Zeiss Duralyt 2-8 x 42. Tel.: 031/306-080.

Prodajmo ali zamenjam za strelni daljnogled 3 – 12 x 56 (Zeiss, Swarovski, Kahles, Schmid & Bender) **odlično ohranjen dvogled** Zeiss Victory RF z vgrajenim daljinomerom in pripadajočo torbico. Tel.: 031/306-080.

Ugodno prodajmo belgijsko šibrenico – brezpetelinko Browning, kal. 16 – 16. Puška ima bogato izrezljano orehovo kopito, je stara, vendar brezhibno deluje in je odlično ohranjena. Mogoča tudi menjava za kakovostno optično piko. Tel.: 041/871-703.

Prodajmo odlično ohranjeno češko bokarico, kal. 12/7 x 57 R, s str. daljnogledom (Suhlova montaža). Tel.: (02) 821-65-57.

Prodajmo repetirno risanico puško Mauser, kal. .308 Win. Cena po dogovoru. Tel.: 041/929-000.

Prodajmo tri leta staro repetirno risanico Zastava, kal. .30-06 Spr., z avstrijsko cevjo (61 cm) in str. daljnogledom Bushnell 3-12 x 56, z rdečo piko (star štiri mesece), ter **šibrenico** Zastava, kal. 12-12, odlično ohranjeno. Posamezno ali oboje skupaj prodajmo po ugodni ceni. Tel.: 041/338-560, Goriška.

Prodajmo polrisanico biksarico, Simson Suhl, 9,3 x 72 – 16, str. daljnogled Swarovski, 2,5-10 x 42. Tel.: 041 763 789.

Prodajmo vrhunska ruska dvo-gleda z Zeissovimi lečami, 20 x 60 ter 10 x 50 (cena 130 in 90 €). Tel.: 051/820-975.

Prodajmo puške kombinirko Sabati 12/7 x 65 R s str. daljnogledom 7 x 50, PAP z risano cevjo Remington 7400, kal. .30-06, s str. daljnogledom 1,25-4,5 x 20 in **MK-puško** Brno-2. Tel.: 031/460-469.

Prodajmo odlično ohranjeno šibrenico brezpetelinko Suhl, mod. Thüringen, kal. 16-16. Puška ima svetlo glavo in orehovo kopito. Cena 350 €. Tel.: 041/470-393.

Prodajmo repetirno risanico CZ, kal. .30-06 Spr., s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42, Suhlova montaža. Cena 900 €. Tel.: 041/661-113.

Prodajmo češko enocevno prelamačo z risano cevjo, mod. 99, kal. 6,5 x 57 R, z naprožilom in str. daljnogledom Leupold Euro 30,3-9 x 50. Dodam etui za puško in 50 nabojev Blaser. Tel.: 041/697-925.

Prodajmo uporabljen ruski daljnogled Tento 7 x 50. Cena 50 €. Tel.: 041/885-539.

Lovski psi

Prodajmo mladiče nemške prepeličarje – rjavce, poležene 11. 6. 2014. Urejeno je čipiranje, tetoviranje in prvo cepljenje. Kužki so potomci odličnih staršev, tako telesno kot tudi po delu. Ocena 5/1; oče 2 x CACIB, - 2 x BOB, mati CAC - SLO, KS. Tel.: 041/686 887.

Prodajmo mlade posavske gonilce (leglo 5. 7. 2014), potomce odličnih delovnih staršev. Tel.: (07) 308-35-84.

Prodajmo tri mesece starega zelo lepega nemškega prepeličarja – serca, odličnih staršev. Tel.: 041/267-245.

Prodajmo posavskega gonilca, starega dve leti in pol, in **posavca**, starega tri mesece (izredno lep). Tel.: 031/614-822.

Kupim čim mlajšega psa nemškega prepeličarja, po možnosti serca, z uspešno opravljenim PNZ in vzrejnimi dovoljenjem. Obvezno uporabnega tudi za lov na divje prašiče. Preizkušnja v lovišču. Telefon: 041/466-728.

Ugodno prodajmo tri mesece stare mladiče brak-jazbečarje, jelenje rdeče barve, odličnih prednikov in (samček in samička). Tel.: 040/566-981.

Prodajmo vrhunsko leglo brak-jazbečarjev, potomce odličnih staršev. Tel.: 031/459-900.

Prodajmo nemškega kratkodlakega ptičarja – rjavce serca. Pes je bil poležen 21. 3. 2014 in je potomec odličnih slovenskih in nemških delovnih linij, z odličnimi zasnovami in mirnega značaja. Je čipiran in cepljen. Tel.: 041/667-224, psama Uršulanska.

Prodajmo dva mladiča (samčka) pasme **slovaški gonil** in psičko pasme **brandl brak**, stare štiri mesece. Psi so potomci odličnih delovnih staršev. Tel.: 041/635-255 Damjan.

Prodajmo leglo resastih foksterierjev in resastih jazbečarjev. Vsi mladiči izhajajo iz lovske vzreje in so potomci odlično ocenjenih staršev v delu in zunanosti. Tel.: 040/354-590 ali andrej.puzelj@gmail.com.

Drugo

Ugodno prodajmo nov kovinski pesjak, velikost 2,00 x 2,00 x 2,00, s streho in pasjo koč. Mogoča dostava. Cena po dogovoru. Tel.: 040/624 078.

Prodajmo vezane letnike Lovca od leta 1969 do 1984 in letnik 1933 ter knjigi **Naš lov** (1. in 2. del). Tel.: 031/620-807.

Prodajmo odrasle poljske (divje) zajce iz vzreje. Zajci so

odrasli ter prilagojeni za v naravo, oboro ali nadaljnjo rejo. Tel: 040/503-781.

Prodajmo okrasne izdelke umetnostne obrti iz roževine (broške, gumbje, razni gumbi, kravate (80-letna tradicija, 60 let lastnih izkušenj in znanja). Franc Barbič, Verje 53, 1215 Medvode. Tel.: (01) 36-21-230; 031/770-675.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), krmilnice in valilnice za ptice duplarice (več vrst) in netopirnice. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Na voljo so odrasli fazani, race mlakarice in jerebice. Tel.: 041/717-464.

Prodajmo lovski krog (loden) št. 54, zelo dobro ohranjen, **pumparice** (loden in letna tkanina) in tudi več različnih drugih oblačil. Tel.: 031/837-021.

Prodajmo kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Prodajmo Enciklopedijo orožja za 20 € in **vojaško bundo** za prežo, neuporabljeno (25 €). Tel.: 041/885-539.

SEPTEMBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)
	vzide	zaide	zaide
1. Po 13:12	23:5	6:22	19:41 5:14 20:49
2. To 14:14	23:53	6:24	19:39 5:15 20:47
3. Sr 15:12	-----	6:25	19:37 5:17 20:45
4. Če 16:7	0:49	6:26	19:35 5:18 20:43
5. Pe 16:56	1:53	6:27	19:33 5:19 20:41
6. So 17:39	3:3	6:29	19:31 5:21 20:39
7. Ne 18:19	4:18	6:30	19:29 5:22 20:36
8. Po 18:55	5:35	6:31	19:27 5:24 20:34
9. To 19:29	6:52	6:32	19:25 5:25 20:32
10. Sr 20:3	8:9	6:34	19:23 5:27 20:30
11. Če 20:38	9:23	6:35	19:21 5:28 20:28
12. Pe 21:14	10:36	6:36	19:19 5:29 20:26
13. So 21:53	11:43	6:37	19:17 5:31 20:24
14. Ne 22:37	12:47	6:39	19:16 5:32 20:22
15. Po 23:23	13:43	6:40	19:14 5:34 20:20
16. To -----	14:35	6:41	19:12 5:35 20:17
17. Sr 0:14	15:20	6:42	19:10 5:36 20:15
18. Če 1:7	15:59	6:44	19:8 5:38 20:13
19. Pe 2:3	16:34	6:45	19:6 5:39 20:11
20. So 3:0	17:5	6:46	19:4 5:41 20:9
21. Ne 3:58	17:34	6:47	19:2 5:42 20:7
22. Po 4:57	18:1	6:49	19:0 5:43 20:5
23. To 5:57	18:28	6:50	18:58 5:45 20:3
24. Sr 6:57	18:54	6:51	18:56 5:46 20:1
25. Če 7:58	19:22	6:52	18:54 5:47 19:59
26. Pe 9:0	19:53	6:54	18:52 5:49 19:57
27. So 10:3	20:27	6:55	18:50 5:50 19:55
28. Ne 11:5	21:5	6:56	18:48 5:51 19:53
29. Po 12:7	21:50	6:57	18:47 5:53 19:51
30. To 13:5	22:43	6:59	18:45 5:54 19:49

Prodajmo terensko vozilo Pajero Pinin, 1,8 bencin (120 KS), l. 1999, 114.000 km, lepo ohranjen. Cena po dogovoru. Tel.: 041/497-058.

Prodajmo terensko vozilo Toyota Land Cruiser, 3,0 D, 3 vrata; 2004, 125.000 km, kovinsko srebrne barve, drugi lastnik. Tel.: 041/844-662 ali (01) 427-16-66.

VZREJNA KOMISIJA KZS ZA BARVARJE

organizira

VZREJNI PREGLED

ZA BAVARSKE IN HANOVRSKE BARVARJE,

ki bo v nedeljo, 14. septembra 2014, ob 9. uri pred lovskim domom LD Višnja Gora na Vrhu nad Višnjo Goro.

Pot iz Višnje Gore bo označena.

Ob vzrejnem pregledu mora vodnik psa predložiti: rodovnik psa, obojestransko kopijo rodovnika in potrdilo o cepljenju psa proti steklini.

Psi morajo biti starejši od 15 mesecev. Vzrejnega pregleda se lahko udeležijo tudi psi, ki še nimajo opravljenih vseh preizkušenj ali ki še niso bili telesno ocenjeni. Vzrejno dovoljenje bodo dobili, ko bodo imeli opravljene vse predpisane preizkušnje.

Dodatne informacije: B. Deberšek; tel.: 041/730-551.

Predsednik VK
Bojan Deberšek

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV

v sodelovanju z LD Boris Kidrič in LD Dravinja Majšperk organizira

VSESTRANSKO UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO PTIČARJEV (VUP) - CACT

Preizkušnja bo 25. in 26. oktobra 2014 v loviščih LD Boris Kidrič in LD Dravinja Majšperk. Zbor udeležencev bo 25. oktobra ob 8.00 uri pri lovskem domu LD Boris Kidrič v Zgornji Hajdini. Prijavnina za vsakega psa znaša 30 EUR za člane DLP, za ostale pa 60 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-0253852458, s pripisom "za VUP 2014". Vse dodatne informacije dobite pri vodji preizkušnje Primožu Turnšku, mobilni 040 729 412, elektronski naslov: fonzalov@gmail.com. Pogoji za prijavo: telesna ocena najmanj dobro, opravljena PZP, JZP ali ŠPP. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo v delu na polju in vodi. Pernato divjad bo prisrbel prireditelj, lisico (min. 3,5 kg) in zajca si prisrbi vodnik sam. Čitljivo izpolnjeno prijavnico (Obr. Prt.1), ki jo dobite pri Lidiji Smigoc, tel. 031 616 283 ali elektronski pošti: siviljstvo.smigoc@gmail.com, na kateri mora biti pri krvi sledi obvezno označeno ali je pes pokazal ali oblažal oz. dela samo na jermenu, fotokopijo obeh strani rodovnika, fotokopijo veljavne lovske izkaznice in potrdilo o plačani prijavnini pošljite na naslov: Lidija Smigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci pri Pruju. Zadnji rok prijave: 9. 10. 2014.

Lovska družina Ig in LKD Ljubljana

prirejata

24. DRŽAVNO TEKMO LOVSKIH PSOV V VODNEM DELU – CACT

za

PREHODNI POKAL OBČINE IG

Tekmovanje bo v soboto, **27. 9. 2014**, v **Dragi pri Igu** z začetkom ob 8. uri pri lovskem domu LD Ig. Potekalo bo skladno z veljavnim **Pravilnikom za tekmovanje lovske psov vseh pasem v vodnem delu** v dveh konkurencah (ptičarji in druge pasme psov), in sicer v posamezni in ekipni konkurenci. Ekipa šteje tri tekmovalce in je lahko sestavljena poljubno (ptičarji in druge pasme psov).

Na tekmovanju lahko sodelujejo lovski psi z veljavnim rodovnikom FCI in veterinarskim potrdilom o opravljenem cepljenju psa proti steklini (cepljenje mora biti opravljeno vsaj deset dni pred prireditvijo).

Ob predhodni prijavi in plačilu startnine do 15. 9. 2014 le-ta znaša 60,00 evrov za tekmujočega psa. Znesek startnine nakažite na TRR račun Lovske družine Ig – SI56 3300 0713 9209 206.

Prijave bomo sprejemali do 19. 9. 2014 (po elektronski pošti na naslov: matjaz-gig@gmail.com ali po običajni pošti na naslov: **Lovska družina Ig, Banija 4, 1292 IG**).

Prijavi je treba obvezno priložiti obojestransko kopijo rodovnika psa, kopijo dokazila o cepljenju psa proti steklini in potrdilo o plačilu startnine.

Število sodelujočih psov je omejeno na 21!

Najboljši tekmovalci v posamezni konkurenci bodo prejeli pokale in nagrade.

Dodatne informacije: Matjaž Gerbec, vodja prireditve (gsm: 041/ 641 623).

MEDO šport
TRGOVINA ZA LOV, RIŠOLOV IN REKREACIJO

Pentaflex

CAZORLA JAGER 1.5-6x44 IR

- POVEČAVA: 1.5-6x44
- PREMIER OBJEKTIVA: 44 mm
- JASNA SILKA PRI SIBU SVETLOBI
- PREMIER TUBE: 30 mm
- OSVETLJENA PIKA
- JAKOST SVETLOBE JE
- NASTAVLJIVA S POTENCIOMETROM
- POLNEN Z DUŠKOM
- VIDNO POLJE NA 1000 m: 4.8-19.5 m
- DOLŽINA: 31 cm - TEŽA: 980 g
- VODOODPORN
- PAKIRAN V ALUMINIJASTEM KOVČU

Stara cena: 260,00 €
NOVA CENA: 228,80 € - 12 %

AKCIJA

POLO MAJICA Z MOTIVOM -20 %

POLO MAJICA Z ZADRGO -20 %

Stara cena: 8,90 €
NOVA CENA: 7,12 €

Stara cena: 19,90 €
NOVA CENA: 15,92 € - 20 %

STOJALO ZA PUŠKO TRIPOD -10 %

Stara cena: 149,90 €
NOVA CENA: 134,90 €

BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
www.biros.si

PI TRGOVINA MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE, tel. 01/ 787 37 00, e-mail: medosport@biros.si

PI TRGOVINA MEDOŠPORT CRNOBELI, Ulica na Utrihah 24, 8340 Crnomelj, tel.: 07/ 306 24 70

PRODAJA NA OBROKE!

Vrhunska kakovost - sprejemljiva cena
LOVSKI SPEKTIV SANJU 15 - 45 x 60 WP

izvrstna vidljivost v mraku • vrhunska kakovost slike • polnjen z dušikom
dolžina: 33cm • teža: 980g • neoprenska torbica

CENA: 270,00 €

Beluga d.o.o. • Ljubljana
Naročila in informacije na 01/ 25 10 880 ali 041/ 72 60 11.

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV in ZLK POMURJA
v sodelovanju z LD Ljutomer organizirata

35. MEMORIAL BOGDANA SEŽUNA (državna ŠPP ptičarjev) - CACT

Preizkušnja bo 4. in 5. oktobra 2014 v lovišču LD Ljutomer. Zbor udeležencev bo 4. oktobra ob 8.00 uri pri lovski koči LD Ljutomer na Podgradju. Prispevek za preizkušnjo znaša 30,00 EUR za člane DLP, za ostale pa 60,00 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-0253852458, s pripisom "za ŠPP-SM 2014". Vse dodatne informacije dobite pri vodji preizkušnje Sašu Ferenciču, mobit: 031 574 386. Pogoji za prijavo psa na preizkušnjo: telesna ocena najmanj prav dobro, opravljena ežv z najmanj 45 točkami, jzv z najmanj 165 točkami ali ev/špp ali vuv z najmanj II. nagr. razr. Zajca za vlečko si priskrbi vodnik sam. Vodnik mora imeti na preizkušnji puško, naboj in veljavno lovsko izkaznico. Obvezno je veterinarsko potrdilo o cepljenju psa proti steklini. Prijavo s fotokopijo obeh strani rodovnika, potrdilo o plačilu prijavnine in fotokopijo veljavne lovske izkaznice pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci pri Ptuj, mail: sivilstvo.smigoc@gmail.com, mobit: 031 616 283. Pri njej dobite tudi prijavnico, obr. P št. 1. Zadnji rok prijave: 19. 9. 2014.

Pri nas vemo, kaj lovci potrebujete!

JORDAN

Kombinirana poraba goriva 7.1 litra in 102 CO2 (g/km)

SUZUKI Avrohiša Jordan • Škofljica • 01/366 63 48 • www.avtohiša-jordan.si

TEHNOOPTIKA

Cene veljajo do razprodaje zaloge

SMOLNIKAR, d.o.o.
Brdniška ulica 13,
1231 Ljubljana-Črnuče
tel./fax 01/426 32 72
e-mail: tehnootika@siol.net
www.tehnootika-smolnikar.si

Nikon

Monarch
8,5-10x50
Akcijska cena:
~~590,00 €~~
sedaj 490,00 €

NIKON Prostaff
3-9x40 NP
Akcijska cena:
sedaj 190,00 €
Redna cena: 209,00 €

SERVIS: dvogledov in strelnih daljnogledov

VRHUNSKSE SEKS KAPSULE

DOSTAVA V 24 URAH

NAROČILO NA: 051 874 574

POŠTNA DOSTAVA ALI OSEBNI PREVZEM!

✓ MOČNEJŠA POTENCA IN ORGAZMI!
✓ BREZ STRANSKIH UČINKOV
✓ ZA MOŠKE IN ŽENSKES!

NOVO!

4PLAY ZA ODRASLE

VRHUNSKA NARAVNA SEKS KAPSULE
10 kapsul
100% naravne sestavine, brez stranskih učinkov

NABOLJŠE NARAVNE KAPSULE!
www.4play.si

NAPRODAJ NA VSEH SERVISIH PETROL! Na blagajni.

AKCIJSKA PONUDBA: 20 KAPSUL SAMO 59 EUR, 10 KAPSUL STANE 32,40 EUR + poštni str.

Ko berete te vrstice, jeleni na Hrvaškem že rukajo.

Lov na jelena v roku je eno najbolj vznemirljivih lovskih doživetij. Pohitite, da ta izjemni lov doživite tudi vi. Odstrel jelena do 150 CIC točk stane 590 €, z rogovjem za medaljo 1.300 €.

Los (Kanada - Nova Fundlandija): 8-dnevni aranžma s 6 dnevi lova, osebnim vodnikom, polni penzion, vsi prevozi v času lova ter odstrel losa za pavšalno ceno 3.990 €.

Medved (Hrvaška): 4.990 € za 5-dnevni lov in odstrel medveda v zlati medalji.

Kozorog – Španija: 3 dni lova za 990 €. Odstrel reprezentativnega kozoroga že za 2.990 €.

Belorepi jelen v Kanadi: 4 dni lova v času ruha, odstrel 2 jelenov za 3.890 € od/do Montreala. Termin lova naše skupine je 17.–22. November.

Lov s pogonom na divje prašiče (Romunija): 3 pogoni na dan za 290 € in z neomejenim odstrelom ozimcev. Izjemno velika možnost uplenitve trofejnih merjascev.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

MEDO sport BIROS, d.o.o., Cesta Toneta Kralja 2, 1290 Grosuplje
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO www.biros.si

PI TRGOVINA MEDOŠPORT GROSUPLJE
 Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE
 tel: 01/ 787 37 00, e-mail: medosport@biros.si

PI TRGOVINA MEDOŠPORT ČENOMER
 Ulica na Utrdih 24, 8340 Črnomelj
 tel.: 07/ 306 24 70

AKCIJA PUŠKA + OPTIKA + MONTAŽA **- 10 %** MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE I

STEYR MANNLICHER COUNT ON IT

NOVO TITAN 16 TITAN 6

ALFA **PRO**

REVOLVER ALFA HOLEX 341 4" 22 LR/WMR Cena 430,00 €

REVOLVER ALFA STEEL 3541 4" INOX, 357 MAG Cena 635,00 €

PIŠTOLA ALFA COMBAT 9mm LUGER Cena 629,90 €

STEYR MANNLICHER COUNT ON IT **ROSA** **Sabetti** **Beretta** **YILDIZ** **ALFA PRO** **RUGER**

ZEISS **SWAROVSKI OPTIK**

me opta

TIKKA T3 HUNTER
 1149⁹⁰ €

PLANIKA MANGART AVS
 159⁹⁰ €
 CENA Z LOVSKO IZKAZNICO -10%

CZ **sako** **Raikal**

BERETTA

PRI NAS NAJDETE:

- orožje
- optika
- noži
- oblačila
- svetila
- škornje
- čevlji Planika
- strelivo in vse potrebno za lov

LOVSKI KLOBUK
 ZA 25 €

HUNOR d.o.o.
 LOVSKA TRGOVINA
 Obiščite nas na WWW.HUNOR.SI

Industrijska 4, 9220 Lendava
 T: 082053975
 E: hunor@siol.net
[facebook.com/hunorLendava](https://www.facebook.com/hunorLendava)

DOG **TRACE**

ELEKTRONSKE ovratnice za učenje psa ovratnice proti lajanju nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA DOSTOPNE CENE EVROPSKI IZDELEK 3 LETA GARANCIJE

akcija -20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760 www.dogtrace.si
 e-mail: info@dogtrace.si

Lovski daljnogled Sanju 8 X 42 WPR

Povečava: 8 x
 Premer leče: 42 mm
 Dobra vidljivost v mraku
 Čista in jasna slika
 Povsem vodotesen
 10-letna garancija
 Ugodna cena: **187,00 €**

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

MAUSER

STEYR

Blaser

MERKEL

SAUER

Puškárstvo Špendal d.o.o.

Gramozna pot 9, 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307

email: puskarstvo@siol.net

www.guns-spendal.si

Prodaja vrhunskih izdelkov

- Optike: Swarovski, Kahles, Zeiss, Hawke ...
- Puške: Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
- Strelivo: RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil ...
- Oblačila: Chevalier, Laksen

Izvajamo vsa puškarska dela

**ROTTNER
SECURITY****OMARE ZA OROŽJE 15 % CENEJE****Pro SIGMA®**

Gun 5

Guntronics 5

Select 8

Safari 8

Waidman 9

PROSIGMA, d.o.o.

RAZSTAVNI SALON MARIBOR
Limbuška 2, Limbuš-Maribor

Tel.: 02 58 58 487

Ob naročilu
navedite kodo za
popust: ROL0914**-15%**

Model	Št. art.	Zunanje mere mm			Notranje mere mm			Št. pušk	Teža kg	Redna cena z DDV EUR	Akcijska cena z DDV EUR
		V	Š	G	V	Š	G				
GUN 5	T04269	1500	370	260	1245	365	215	5	16	122,00	103,70
GUNTRONICS 5	T04647	1450	300	340	1444	294	270	5	44	340,38	289,32
SELECT 8	T05566	1600	400	320	1590	390	250	8	80	541,68	460,43
SAFARI 8	T03294	1500	540	405	1375	410	275	8	116	701,62	596,38
WAIDMAN 9	T05299	1500	700	500	1375	575	335	9	200	1832,38	1557,52

AKCIJSKE CENE IN BREZPLAČNA DOSTAVA DO KONCA LETA 2014!

V naši ponudbi je še vrsta omar za orožje in trezorjev za strelivo. Naročite svoj izvod prospekta!

www.blagajne-trezorji.siinfo@prosigma.si

PRVIČ V SLOVENIJI

HART**KOLEKCIJA
ZA VSE MLADE LOVCE
IN LOVCE MLADE
PO SRCU***kakovostni materiali
odlični kroji
nastavljiv elastični pas
zaščita na mestih,
kjer je najbolj potrebno*

- če iskanega izdelka nimamo, ga poiščemo za vas
- dostava po vsej Sloveniji
- lovskim in strelskim društvom nudimo promocijske cene

- za prednaročila zimskih kolekcij posebni popusti
- pokličite nas in svetovalec vam bomo

PONUJAMO
UVELJAVLJENE
LOVSKE
BLAGOVNE
ZNAJKE

Blaser

LE CHÂTEAU

SAUER

FALL RAVEN

KALIBER

ZEISS

sako

TIKKA

LOV & SPORT
LjubljanaKDT d.o.o.
Kolodvorska ul. 12
1000 Ljubljana

+386 (0)11 389020

+386 (0)1 4303796

www.lovinsport.silovinsport@gmail.com**LOVSKA SRAJCA** primerna za vse
letne čase100% bombaž tkan kot platno
Zračniki pod pazduhami
2 žepa na zadrgo, 2 žepa
na gumb; Velikosti od S do 3XL
Cena: **39,00 EUR****LOVSKE HLAČE**iz 100% kompaktno
tkanega bombaža;
Uporabne v vseh letnih
časih. So udobne in
prijetne za nošenje, ter
nudijo dobro zaščito.
2 globoka stranska
žepa, 2 zunanja žepa
in žep z zadrgo na zadnji
strani.
Spodnji del hlačnice je
nastavljiv po širini.
Na voljo so tudi večje
številke. Največja širina
pasu je 115 cm.
Cena: **49,00 EUR.****TERMO ŠKORNIJI**Izredno topli, lahki in
povsem nepremočljivi
škornji, nudijo dober opri-
jem na spolzkih tleh, pa
tudi gladki skali in ledu.
Dobro zaščito nudijo do
neverjetnih -50°C
Cena: **56,50 EUR****INFORMACIJE IN NAROČILA****BELUGA, d.o.o. LJUBLJANA;**

Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

SlovArms

Uvoznik in distributer - Slovarms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 040 126 500, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

TITAN 6

TITAN 16

TITANalpha

Verney-Carron
Première de la fabrication d'armes

IMPACT LA

PREMOPOTEZNA RISANICA

„PUMPARICA“

**STEYR
MANNLICHER**

**MERKEL
sako
FINLAND**

GunCoating®

Tehnološko napredno keramično mazivo

✓ Brez vonja in barve, ne pušča ostankov in ne masti.

✓ Zelo primeren za vse vrste strelnega orožja in nožev.

✓ Zaradi suhe površine se na orožje ne lepi prah.

✓ Dolgotrajni efekt z visoko protikoroziivno zaščito.

✓ Za zaščito zadostuje majhna količina – zelo ekonomično.

✓ Odporen na vodo, znoj in kri.

IZBRALI SO GA: BLASER, MAUSER, TITAN, STEYR MANNLICHER, ANSCHÜTZ, SAUER.

Na prodaj v vseh boljše založenih lovskih trgovinah.

ŠIROK IZBOR
NOČNE OPTIKE

NIGHT VISION
Dedal-NV
PULSAR

Bering
OPTICS

ARMASIGHT

Vixen®
VRHUNSKI STRELNI DALJNOGLEDI,
JAPONSKA KAKOVOST, UGODNA CENA!
30-LETNA GARANCIJA!

HAWKE®

Strelni daljnogledi in dvogledi...
Odlična cena - 10-letna garancija!

prvi partizani
GROM - na zalogi!

Koptex d.o.o. - Trgovine Lovec

Več kot 20 let izkušenj...

SUPER CENA !!!

Sabatti Rover 870

v vseh kalibrih

plastično kopito

SAMO 650,00 €

Na zalogi velika izbira
dolgocevnega in
kratkocevnega orožja!

NOVO V PONUDBI !!!

Beretta 692 Sporting

Beretta 692 TRAP

- 10 %

Nikon

AKCIJA !!!

FIELDMASTER 3-9x50 Matte Duplex

Redna cena: 429,00 €

Akcijska cena: 321,75 €

Velika izbira tekstilnih izdelkov !!!

Trgovina Lovec
Vodovodna pot 11
5000 Nova Gorica
Tel.: (05) 330 86 60

Trgovina Lovec
Šuceva 23
4000 Kranj
Tel.: (04) 204 24 37

Trgovina Lovec
Bazoviška c.25
6250 Iliraka Bistrica
Tel.: (05) 714 17 06

Trgovina Lovec
Ferrarska 10
6000 Koper
Tel.: (05) 639 10 28

Trgovina Lovec
BTC Hala A
Šmartinska 152
1000 Ljubljana
Tel.: (01) 585 17 99

Trgovina Koptex
Partizanaka c.12
2000 Maribor
Tel.: (02) 252 47 44

Trgovina Lovec
BTC Hala A
Nemčavci 1d
9000 Muraka Sobota
Tel.: (02) 515 17 28

Trgovina Lovec
Ul.11 novembra 41
8273 Leskovec pri Krškem
Tel.: (07) 308 15 84

info@koptex.com
www.koptex.com
www.koptex-caravan.com